

หน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญมาตรา 270 :
กรณีแผนการปฏิรูปประเทศสิ้นสุดลง

นางสาวจิรวิน คะประสิทธิ์

รายงานวิชาการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การพัฒนานักบริหารระดับสูงสำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญ รุ่นที่ 14
สถาบันพระปกเกล้า
พ.ศ. 2565
ลิขสิทธิ์ของสถาบันพระปกเกล้า

หน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญมาตรา 270 :
กรณีแผนการปฏิรูปประเทศสิ้นสุดลง

โดย

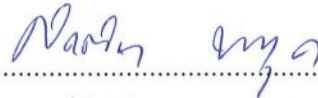
นางสาวจิรวิน คะประสิทธิ์

รหัสประจำตัว 65-14-08

สถาบันพระปกเกล้า

รายงานวิชาการส่วนบุคคล เรื่อง หน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา 270 : กรณีแผนการปฏิรูปประเทศสิ้นสุดลง

อาจารย์ที่ปรึกษา :

(อาจารย์กิตติมา บุนนาค)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม :

(นายวิทวัส ชัยภาคภูมิ)

อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูง
สำหรับข้าราชการรัฐสภาสามัญ รุ่นที่ 14

(นายวิทวัส ชัยภาคภูมิ)
เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า

บทคัดย่อ

ชื่อผู้จัดทำ : นางสาวจิริวิน คะประสิทธิ์
นักศึกษาสถาบันพระปกเกล้า หลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูงสำหรับ
ข้าราชการ รัฐสภาสามัญ รุ่นที่ 14
ชื่อหัวข้อเอกสาร : หน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาดำเนินการตามรัฐธรรมนูญมาตรา 270 : กรณีแผนการปฏิรูป
ประเทศสิ้นสุดลง
อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์กิตติมา บุณนาค
อาจารย์ที่ปรึกษา (ร่วม) : อาจารย์วิฑริส ชัยภาคภูมิ

เอกสารฉบับนี้ ผู้ศึกษาจัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาเจตนารมณ์ของกฎหมาย
กรณีการสิ้นสุดลงของแผนการปฏิรูปประเทศ และศึกษาผลกระทบต่อหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภา
ตามบทเฉพาะกาล (ชุดปี พ.ศ. 2562-2567) ที่มีต่อการปฏิรูปประเทศเป็นสำคัญ

โดยที่การปฏิรูปประเทศถูกบัญญัติเป็นกฎหมายครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
ไทย พุทธศักราช 2560 และในพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ
พ.ศ. 2560 ซึ่งในบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนฯ นั้น
กำหนดให้ฝ่ายบริหารต้องจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศขึ้น มีกรอบเวลาการดำเนินการคราวละ 5 ปี
และกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐ มีหน้าที่ต้องดำเนินการตามแผนงาน/โครงการตามที่ปรากฏ
ในแผนการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและเกิดผลสัมฤทธิ์ที่รัฐธรรมนูญกำหนด นอกจากนี้
รัฐธรรมนูญยังกำหนดให้วุฒิสภาดำเนินการตามบทเฉพาะกาล ทำหน้าที่ติดตาม เสนอแนะและเร่งรัดการปฏิรูป
ประเทศอีกด้วย

ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น คือ รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องมิได้บัญญัติเรื่องการสิ้นสุด
ของการปฏิรูปประเทศไว้เป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจนว่าจะประสงค์ให้ยุติเมื่อใด ประกอบกับ
เมื่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะรัฐมนตรีได้มีมติรับทราบและเห็นชอบให้แผนการปฏิรูป
ประเทศสิ้นสุดลงใน ปี 2565 ด้วยเหตุผลว่า การปฏิรูปประเทศได้บรรลุเป้าหมายและเกิดผลสัมฤทธิ์
ที่รัฐธรรมนูญกำหนดแล้ว ซึ่งหมายความว่า ฝ่ายบริหารได้ดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศได้
เพียงช่วงเวลา 5 ปีเท่านั้น (ระหว่างปี พ.ศ. 2561-2565) กรณีข้างต้นจึงส่งผลกระทบต่อหน้าที่
และอำนาจของวุฒิสภา (ซึ่งจะปฏิบัติหน้าที่ถึงปี พ.ศ. 2567) จึงเกิดเป็นที่มาของเอกสารการศึกษา
ฉบับนี้

ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิและทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องเพื่อสืบค้นเจตนารมณ์ของกฎหมาย อาทิ เอกสาร “ความมุ่งหมายและคำอธิบายประกอบรายมาตราของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560” จัดทำโดยคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ บันทึกการประชุมและรายงานการประชุมของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนฯ รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนฯ และกฎหมายฉบับอื่นที่เกี่ยวข้อง รายงานการประชุม สภานิติบัญญัติแห่งชาติ รายงานการประชุมคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ และมติคณะรัฐมนตรี

ผลการศึกษาพบว่า ถึงแม้กฎหมายจะมีได้บัญญัติความเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของแผนการปฏิรูปประเทศไว้อย่างชัดเจน แต่ก็ยังสามารถสืบค้นเจตนารมณ์ของกฎหมายได้โดยอาศัยกระบวนการตีความกฎหมาย ซึ่งในกรณีนี้ค้นพบว่า แม้การปฏิรูปประเทศจะมีได้มีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินการที่ชัดเจน แน่นนอน แต่สามารถดำเนินการได้ผ่าน “กรอบเวลาของแผนการปฏิรูปประเทศ คราวละ 5 ปี” โดยจะต้องดำเนินการไปเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่รัฐธรรมนูญมาตรา 258 บัญญัติ และเพื่อบรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปประเทศ ตามที่รัฐธรรมนูญมาตรา 257 บัญญัติ เมื่อเห็นว่าเกิดผลสัมฤทธิ์และบรรลุเป้าหมายตามรัฐธรรมนูญแล้ว ก็สามารถยุติการดำเนินการได้ผ่านกระบวนการสิ้นสุดแผนการปฏิรูปประเทศตามกรอบเวลาของแผน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะรัฐมนตรี ซึ่งเป็นการเทียบเคียงกับกรณีการดำเนินการคราวที่ให้มีแผนการปฏิรูปประเทศบังคับใช้

สำหรับหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภากลับหลังจากแผนการปฏิรูปประเทศสิ้นสุดลงแล้วนั้น จะส่งผลให้หน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศหมดสิ้นไป จะคงเหลือหน้าที่และอำนาจในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติเท่านั้น

อนึ่ง โดยที่ยุทธศาสตร์ชาติถือเป็นแผนระดับที่ 1 ซึ่งยังคงมีแผนระดับที่ 2 สนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติอีก จำนวน 3 แผนได้แก่ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคง ดังนั้น วุฒิสภาจึงยังมีภารกิจหลักในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการของฝ่ายบริหาร เพื่อให้ยุทธศาสตร์ชาติซึ่งเป็นแผนระดับที่ 1 สามารถบรรลุเป้าหมายภายใต้กรอบเวลาที่กำหนดไว้ดังเช่นเดิม

นอกจากนี้ การที่คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติได้มีมติเห็นชอบแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศภายหลังการสิ้นสุดของแผนการปฏิรูปประเทศ โดยให้ส่วนราชการนำกิจกรรมโครงการที่เคยปฏิบัติตามแผนการปฏิรูปประเทศไปดำเนินการผ่านแผนระดับที่ 3 และแผนปฏิบัติการด้าน ... (แผนบูรณาการ) เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นมีความยั่งยืน และคณะรัฐมนตรีได้มีมติรับทราบแล้วนั้น ต่อกรณีดังกล่าววุฒิสภา ก็ยังสามารถใช้หน้าที่และอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน คอยติดตามตรวจสอบว่าฝ่ายบริหารได้ดำเนินการเช่นนั้นไว้หรือไม่

เพียงใด แต่มีประเด็นที่หวังว่า อำนาจดังกล่าว เป็นอำนาจตามหลักทั่วไป และส่วนราชการไม่มีบทผูกพันตามกฎหมายที่จะต้องนำกิจกรรมโครงการที่เคยปฏิบัติเมื่อครั้งดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ มาดำเนินการผ่านแผนระดับที่ 3 และแผนปฏิบัติการด้าน ... แต่อย่างไรแล้ว

ทั้งนี้ วุฒิสภาต้องพึงระมัดระวังการกล่าวอ้างการปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 270 และข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 ตามหมวด 10 “ภารกิจด้านการปฏิรูปประเทศ และยุทธศาสตร์ชาติ” ข้อ 175-182 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศ เนื่องจากผลแห่งการสิ้นสุดลงของแผนการปฏิรูปประเทศ

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎี	8
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	32
บทที่ 4 ผลการศึกษา	49
บทที่ 5 ข้อเสนอ	55
บรรณานุกรม	57
ภาคผนวก	59
- ภาคผนวก 1 ผลสัมฤทธิ์การปฏิรูปประเทศตามเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ	60
- ภาคผนวก 2 แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)	62

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1. กรอบแนวคิดในการศึกษา

6

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติให้มีการปฏิรูปประเทศ¹ และยุทธศาสตร์ชาติ² เพื่อดำเนินการขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย โดยได้กำหนดเป้าหมายของการปฏิรูปประเทศไว้ในมาตรา 257 และกำหนดให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผล ที่มุ่งหมายไว้ในมาตรา 258 รวมถึงกำหนดให้เริ่มดำเนินการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้าน ภายใน 1 ปี นับแต่ วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ สำหรับการดำเนินการปฏิรูปประเทศให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการปฏิรูปประเทศ ซึ่งต้องมีวิธีจัดทำแผน การมีส่วนร่วมของประชาชน ขั้นตอนการดำเนินการ การวัดผลและระยะเวลาการดำเนินการและการกำหนดผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังว่าจะบรรลุภายในระยะเวลา 5 ปี ไว้ในมาตรา 259 ประกอบกับกำหนดให้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายของการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ไว้ในมาตรา 65 นั้น ต่อมาได้มีการประกาศบังคับใช้แผนการปฏิรูปประเทศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2561 และในแผนฯ ได้กำหนดระยะเวลาสิ้นสุดของการดำเนินการตามกรอบเวลา 5 ปี ไว้ในวันที่ 30 กันยายน 2565

สำหรับหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาในเรื่องนี้ มาตรา 270 ซึ่งเป็นบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ ได้บัญญัติให้วุฒิสภาชุดปัจจุบัน (ชุดปี 2562-2567) มีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

“มาตรา 270 นอกจากจะมีหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้วุฒิสภาตามมาตรา 269 มีหน้าที่และอำนาจติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ในการนี้ให้คณะรัฐมนตรีแจ้งความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศต่อวุฒิสภาเพื่อทราบทุกสามเดือน

ร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ให้เสนอและพิจารณาในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

ร่างพระราชบัญญัติใดที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ให้แจ้งให้ประธานรัฐสภาทราบพร้อมกับการเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้น ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีมิได้แจ้งว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา

¹ รัฐธรรมนูญ หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ มาตรา 257-261.

² รัฐธรรมนูญ มาตรา 65.

เห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติที่จะ ตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวน ไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของแต่ละสภาอาจเข้าชื่อกันร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้วินิจฉัย การยื่นคำร้องดังกล่าวต้องยื่น ก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาแล้วแต่กรณีจะพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นแล้วเสร็จ

เมื่อประธานรัฐสภาได้รับคำร้องตามวรรคสาม ให้ประธานรัฐสภาเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการร่วมซึ่งประกอบด้วยประธานวุฒิสภาเป็นประธาน รองประธานสภาผู้แทนราษฎรคนหนึ่ง ผู้นำฝ่ายค้าน ในสภาผู้แทนราษฎร ผู้แทนคณะรัฐมนตรีคนหนึ่ง และประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนคนหนึ่งซึ่งเลือกกันเองระหว่างประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนในวุฒิสภาทุกคณะเป็นกรรมการ เพื่อวินิจฉัย

การวินิจฉัยของคณะกรรมการร่วมตามวรรคสี่ให้ถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการร่วมดังกล่าวให้เป็นที่ที่สุด และให้ประธานรัฐสภาดำเนินการไปตามคำวินิจฉัยนั้น”

จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ให้วุฒิสภามีหน้าที่และอำนาจในกรณีดังกล่าว ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 จึงได้อนุวัติการในรายละเอียดการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา โดยกำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนประจำวุฒิสภาทุกคณะ (26 คณะ) จะต้องตั้ง คณะอนุกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อทำหน้าที่ติดตาม เสนอแนะและเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ³ นอกจากนี้ ข้อบังคับ ยังได้กำหนด “หมวด 10 ภารกิจด้านการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ” ไว้เป็นการเฉพาะ โดยให้วุฒิสภา ตั้งคณะกรรมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ (ตสร.) ขึ้น⁴ เพื่อเป็นกลไกหลักของวุฒิสภาในการทำหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น โดยกำหนดให้รองประธานวุฒิสภา คนที่หนึ่ง ทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการ ตสร. ให้ประธาน คณะอนุกรรมการด้านการ ตสร. ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนประจำวุฒิสภาทุกคณะ เป็นกรรมการ ตสร. และให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งที่ประชุมวุฒิสภาเลือก จำนวน 5 คน เป็นกรรมการ ตสร.

³ ข้อบังคับ ข้อ 89 วรรคหนึ่ง “คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนประจำวุฒิสภาตามข้อ 78 วรรคสอง และข้อ 175 รวมทั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนตามข้อ 81 และข้อ 82 อาจตั้งคณะอนุกรรมการได้ไม่เกินคณะละสี่คณะ ประกอบด้วยอนุกรรมการ คณะละไม่เกินสิบสองคน ซึ่งเลือกจากรายชื่อที่กรรมการเสนอ เพื่อพิจารณาปัญหาอันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ตามแต่จะมอบหมาย โดยคณะอนุกรรมการในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนประจำวุฒิสภาตามข้อ 78 วรรคสอง ต้องมีคณะอนุ กรรมการคณะหนึ่งซึ่งทำหน้าที่ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ ชาติ”.

⁴ ข้อบังคับ ข้อ 175 วรรคหนึ่ง “เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 270 วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ให้วุฒิสภาดังตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า คณะกรรมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการ จัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย รองประธานวุฒิสภาคนหนึ่ง เป็นประธานคณะกรรมการ ประธานคณะอนุ กรรมการซึ่งทำหน้าที่ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติตามข้อ 89 วรรคหนึ่ง ทุกคณะ และสมาชิกที่ที่ประชุมวุฒิสภาเลือกตามข้อ 83 จำนวนห้าคน เป็นกรรมการ”.

ทั้งนี้ โดยมุ่งหวังเพื่อให้เกิดการประสานการบูรณาการในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการ ตสร. ร่วมกันระหว่าง คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาทุกคณะ (26 คณะ) อันจะทำให้เกิดเอกภาพและเกิดผลลัพธ์ ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญมาตรา 270 ต่อไป

คณะกรรมการ ตสร. ได้เริ่มปฏิบัติหน้าที่เมื่อเดือนตุลาคม 2562 และได้ทำหน้าที่การ ตสร. ร่วมกับคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาทุกคณะ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและข้อบังคับ การประชุมวุฒิสภาต่อแผนการปฏิรูปประเทศ (12 ด้าน) เรื่อยมา จนกระทั่งเดือนกุมภาพันธ์ 2564 ได้มีการประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) 13 ด้าน ในราชกิจจานุเบกษา และได้มีการ ปรับระยะเวลาสิ้นสุดของการดำเนินการตามกรอบเวลา 5 ปี ไว้ในวันที่ 31 ธันวาคม 2565 คณะกรรมการ ตสร. ก็ได้ปรับปรุงแบบการปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกับรายละเอียดของแผนการ ปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ที่เปลี่ยนแปลงไป

ต่อมาในคราวประชุมคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ⁵ ครั้งที่ 2/2565 วันจันทร์ที่ 22 สิงหาคม 2565 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ในฐานะสำนักงานเลขานุการ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ได้รายงานต่อที่ประชุมคณะกรรมการยุทธศาสตร์ ชาติว่า “จากการดำเนินการปฏิรูปประเทศในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่แผนการปฏิรูปประเทศ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาบังคับใช้ครั้งแรก เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2561 ต่อเนื่องมาจนแผนการ ปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ก่อให้เกิดการบรรลุผลในการปฏิรูปประเทศ ตามมาตรา 258 ในทุกด้าน และส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายตามมาตรา 257 ทั้ง 3 เป้าหมายของรัฐธรรมนูญ ที่กำหนดไว้” ด้วยเหตุข้างต้น สศช. จึงได้เสนอให้แผนการปฏิรูปประเทศสิ้นสุดลงในวันที่ 31 ธันวาคม 2565 พร้อมเสนอแนวทางการดำเนินการภายหลังแผนการปฏิรูปสิ้นสุดลงต่อ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติพิจารณา อาทิ การเสนอให้พิจารณายุบเลิกสำนักงาน ป.ย.ป. การเสนอ ให้พิจารณายกเลิกพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 การเสนอให้ส่วนราชการนำกิจกรรมปฏิรูปประเทศไปดำเนินการต่อเนื่องผ่านแผนระดับที่ 3 เป็นต้น และที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบกับแนวทางดังกล่าว พร้อมให้เสนอผลการพิจารณา ของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติในประเด็นนี้ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป และในคราวประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2565 ที่ประชุมได้มีมติรับทราบมติ การประชุมคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ครั้งที่ 2/2565 วันจันทร์ที่ 22 สิงหาคม 2565 ในเรื่องนี้

จากมติคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและมติคณะรัฐมนตรีข้างต้น คณะกรรมการ ตสร. เห็นว่าได้กระทบต่อหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภา คณะกรรมการ ตสร. และคณะกรรมการ สามัญประจำวุฒิสภาทุกคณะ อย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้ กล่าวคือหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญ

⁵ พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ มีหน้าที่และอำนาจ

ฯลฯ

ฯลฯ

(4) กำกับดูแลการปฏิรูปประเทศให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ว่าด้วยแผนและขั้นตอน การดำเนินการปฏิรูปประเทศ

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา 270 ที่บัญญัติให้วุฒิสภามีหน้าที่และอำนาจติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด การปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ และการจัดทำ และดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ... และส่งผลกระทบต่อเนื่องมาถึงหน้าที่และอำนาจ ตามที่ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 อนุวัติการตามมาตรา 270 ดังกล่าว อันส่งผลให้ หน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาต่อการปฏิรูปประเทศมลายหายไป ทั้ง ๆ ที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 270 ยังคงดำรงอยู่ ทั้ง ๆ ที่วาระการดำรงตำแหน่งของวุฒิสภายังคงดำรงอยู่ และทั้ง ๆ ที่ หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ซึ่งเป็นบทหลักในรัฐธรรมนูญยังคงดำรงอยู่เช่นเดียวกัน

ต่อกรณีดังกล่าวคณะกรรมการการ ตสร. จึงได้มีการประชุมหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ถึงการตีความกฎหมายต่อมติคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติข้างต้น รวมถึงได้มีการเชิญสำนักงาน สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ เข้าร่วมประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ผู้เสนอเอกสารวิชาการ ในฐานะผู้ช่วยเลขานุการ คณะกรรมการการ ตสร. ตามข้อบังคับการประชุม ข้อ 87 วรรคสี่⁶ จึงเห็นว่า เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ ของวุฒิสภา คณะกรรมการการ ตสร. และคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ดำเนินไปโดยชอบ ด้วยรัฐธรรมนูญ กฎหมายที่เกี่ยวข้องและข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา จึงเห็นควรพิจารณาศึกษา ข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยละเอียดรอบคอบเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปทางกฎหมายและแนวทางการปฏิบัติ หน้าที่ของวุฒิสภา คณะกรรมการการ ตสร. และคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา หากแผนการปฏิรูปประเทศ สิ้นสุดลง

1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา

1.2.1 เพื่อให้ได้รับทราบเจตนารมณ์และการตีความกฎหมาย เกี่ยวกับการสิ้นสุดลง ของแผนการปฏิรูปประเทศ

1.2.2 เพื่อให้ได้รับทราบกรอบหน้าที่และอำนาจการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา คณะกรรมการการ ตสร. และคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ภายหลังแผนการปฏิรูปประเทศ สิ้นสุดลง (สิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2565)

1.2.3 เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา คณะกรรมการการ ตสร. และคณะกรรมการการ สามัญประจำวุฒิสภา ตามมาตรา 270 เป็นไปโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

⁶ ข้อบังคับ ข้อ 87 วรรคสี่ “ให้มีผู้ช่วยเลขานุการไม่เกินสองคนประจำคณะกรรมการแต่ละคณะ โดยให้ คณะกรรมการแต่งตั้งจากรายชื่อข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาดังรายชื่อที่เลขาธิการวุฒิสภาเสนอ และเมื่อมีผู้ดำรงตำแหน่ง นักกฎหมายนิติบัญญัติแล้ว ผู้ช่วยเลขานุการอย่างน้อยหนึ่งคนต้องแต่งตั้งจากนักกฎหมายนิติบัญญัติ”.

1.3 ประเด็นการศึกษา

ระยะเวลาการดำเนินการปฏิรูปประเทศตามหมวด 16 ของรัฐธรรมนูญ มีระยะเวลาดำเนินการเท่าใด

1.4 ขอบเขตการศึกษา

- 1.4.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
- 1.4.2 ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562
- 1.4.3 ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563
- 1.4.4 พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560
- 1.4.5 พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560
- 1.4.6 ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580
- 1.4.7 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ จำนวน 23 ประเด็น
- 1.4.8 แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับเดิม) 12 ด้าน
- 1.4.9 แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) 13 ด้าน
- 1.4.10 แผนขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big rock) ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)
- 1.4.11 กฎหมายตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ของรัฐธรรมนูญ
- 1.4.12 มติคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ วันที่ 22 สิงหาคม 2565
- 1.4.13 มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 27 กันยายน 2565

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

1.5.1 วิธีการศึกษา

ใช้แนวทางการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษา ทบทวน เอกสาร เก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ

1.5.2 กรอบความคิดในงานวิจัย

ศึกษาบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมาตรา 270 ที่ให้หน้าที่และอำนาจ วุฒิสภาคู่การปฏิรูปประเทศ เพื่อพิจารณาหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภามาตามกฎหมาย หากแผนการปฏิรูปประเทศสิ้นสุดลงในขณะที่วุฒิสภามาตรา 269 ของรัฐธรรมนูญยังคงดำรงตำแหน่ง

1.5.3 ระยะเวลาในการศึกษา

1 ตุลาคม 2565 – 28 กุมภาพันธ์ 2566

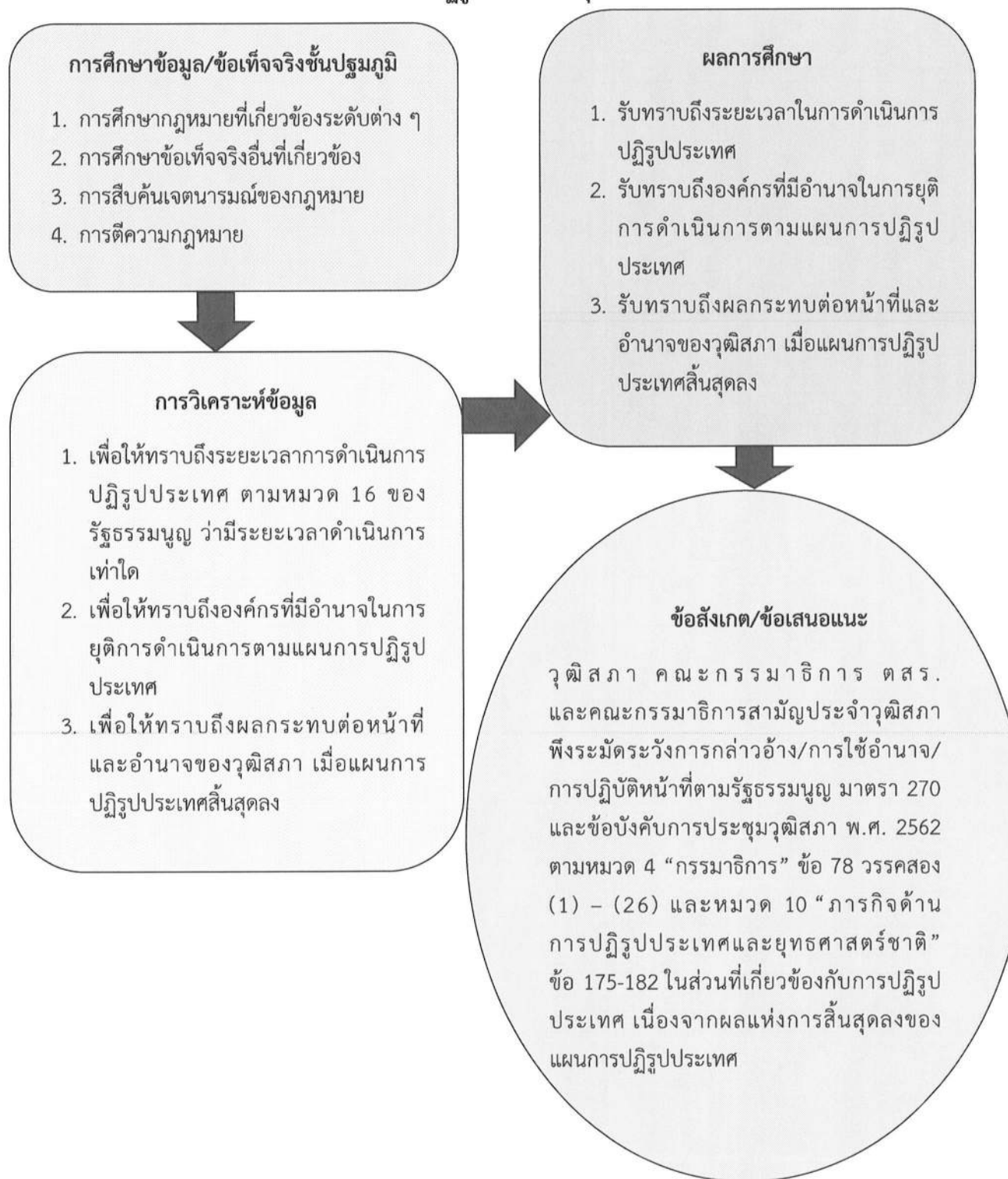
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ได้รับทราบเจตนารมณ์และการตีความกฎหมาย เกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของแผนการปฏิรูปประเทศ

1.6.2 ได้รับทราบกรอบหน้าที่และอำนาจการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา คณะกรรมการตสร. และคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ภายหลังแผนการปฏิรูปประเทศสิ้นสุดลง (สิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2565)

1.6.3 การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา คณะกรรมการตสร. และคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ตามมาตรา 270 เป็นไปโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

กรอบแนวคิดในการศึกษา
เรื่อง “หน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 270
: กรณีแผนการปฏิรูปประเทศสิ้นสุดลง”

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎี

2.1 การตีความกฎหมาย (Statutory Interpretation)

2.1.1 ความหมาย

“การตีความกฎหมาย”¹ คือ การค้นหาหรือการอธิบายความหมายของถ้อยคำที่ปรากฏในตัวบทกฎหมาย โดยอาศัยการใช้เหตุผลตามหลักตรรกวิทยาและสามัญสำนึก ให้มีความหมายที่ชัดเจนขึ้นเพื่อที่จะนำกฎหมายนั้นไปใช้บังคับแก่กรณีที่มีปัญหาได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรม

ข้อสังเกตประการสำคัญของการตีความกฎหมายก็คือ การตีความกฎหมายไม่ใช่การสร้างหรือบัญญัติกฎหมายขึ้นใหม่ แต่เป็นเพียงการให้ความหมายที่ชัดเจนแก่บทบัญญัติของกฎหมายเท่านั้น

“การตีความกฎหมาย”² คือ การค้นหาเพื่ออธิบายความหมายของบทบัญญัติในกฎหมายนั้น ๆ ถ้าปราศจากเสียซึ่งการค้นหาความแจ่มชัดของบทบัญญัติที่ว่านั้นแล้ว ก็ไม่อาจที่จะนำบทบัญญัติของกฎหมายนั้น ๆ ไปใช้บังคับอย่างถูกต้องได้ และด้วยเหตุนี้เอง การตีความกฎหมายกับการใช้กฎหมายจึงเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาและศึกษาควบคู่กันไป

“การตีความกฎหมาย” คือ นิติวิธี (Juristic Method) ที่นำมาใช้เพื่อค้นหาความหมายของถ้อยคำในกฎหมาย ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้ทั้งในระบบกฎหมายแบบประมวลกฎหมาย³ (Civil Law) และระบบกฎหมายแบบจารีตประเพณี⁴ (Common Law)

2.1.2 ความจำเป็นที่ต้อง “ตีความกฎหมาย”

การที่ต้อง “ตีความกฎหมาย” นั้น เนื่องจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายมักจะใช้ถ้อยคำที่มีความหมายกว้างขวาง เพื่อให้มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่จำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมบ่อยครั้ง ซึ่งในบางกรณีถ้อยคำบางคำอาจมีความหมายได้หลายนัย หรือถ้อยคำบางคำอาจมีความหมายเปลี่ยนแปลงไปได้ตามบริบทหรือถ้อยคำบางคำอาจมีทั้งความหมายธรรมดาและความหมายเฉพาะ

¹ ธานินทร์ กรัยวิเชียร, ความสำคัญของการตีความในวิชาชีพกฎหมาย, งานวิชาการรำลึกศาสตราจารย์จิติ ดิงศภัทย์ ครั้งที่ 13 “100 ปี ชาตกาล ศาสตราจารย์จิติ ดิงศภัทย์” วันเสาร์ที่ 29 มีนาคม 2551 ณ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 1.

² อักษราทร จุฬารัตน, “หลักทั่วไปของการตีความในกฎหมายอิตาลี”, วารสารนิติศาสตร์, ปีที่ 3, เล่มที่ 1, ธันวาคม 2512, 84.

³ คือ ระบบกฎหมายที่ยึดถือบทบัญญัติลายลักษณ์อักษรของกฎหมายและยึดถือว่าฝ่ายนิติบัญญัติเป็นบ่อเกิดแห่งกฎหมาย โดยจะถือว่ากฎหมายลายลักษณ์อักษรเป็นหลักสำคัญสูงสุด.

⁴ คือ ระบบกฎหมายที่ยึดถือคำพิพากษาของศาลว่าเป็นบ่อเกิดแห่งกฎหมาย ซึ่งหากเกิดคดีที่มีข้อเท็จจริงอย่างเดียวกันเกิดขึ้นอีก ศาลจะใช้หลักกฎหมายที่ได้เคยวางบรรทัดฐานไว้ในคดีก่อน ๆ มาใช้ ถึงแม้ในระบบกฎหมายนี้จะมีกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่รัฐสภาตราออกใช้บังคับ แต่ก็จะมีได้ถือว่าเป็นหลักกฎหมายทั่วไปเหมือนกับหลักกฎหมายที่ศาลสูงได้กำหนดขึ้นแต่อย่างใด.

หรืออาจเป็นกรณีที่ผู้ตรากฎหมายใช้ถ้อยคำที่ไม่สามารถสื่อความหมายที่ต้องการได้อย่างชัดเจน กรณีต่าง ๆ ข้างต้นจึงทำให้กฎหมายเกิดความคลุมเครือและก่อให้เกิดข้อสงสัยแก่ผู้ใช้กฎหมายว่าจะใช้บทบัญญัติดังกล่าวบังคับแก่กรณีใดบ้าง⁵

2.1.3 ผู้ตีความกฎหมาย

ผู้ตีความกฎหมาย คือ ผู้ใช้กฎหมาย ไม่ว่าจะผู้ใช้กฎหมายนั้นจะใช้กฎหมายในบทบาทของผู้บังคับใช้กฎหมาย อาทิ เจ้าหน้าที่รัฐในฐานะผู้รักษาการตามกฎหมาย ศาลหรือตุลาการ ในฐานะผู้นำกฎหมายมาปรับเข้ากับข้อเท็จจริงเพื่อวินิจฉัยชี้ขาดคดี หรือผู้ใช้กฎหมายในบทบาทของผู้อยู่ใต้บังคับแห่งกฎหมาย คือ ประชาชน ทั้งนี้ ผู้อยู่ใต้บังคับแห่งกฎหมายอาจเป็นเจ้าหน้าที่รัฐได้เช่นกัน หากกฎหมายนั้นเป็นกฎหมายว่าด้วยการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ

กล่าวโดยสรุปว่า การที่กฎหมายมีผลบังคับเหนือพลเมืองแห่งรัฐ พลเมืองทุกคนจึงย่อมเป็นผู้ใช้กฎหมายและตีความกฎหมาย ไม่ว่าจะในบทบาทผู้อยู่ใต้บังคับแห่งกฎหมาย หรือผู้บังคับใช้กฎหมายก็ตาม

2.1.4 หลักการตีความกฎหมาย

หากจำแนกระบบกฎหมายออกเป็น 2 ระบบ ตามหลักสากล คือ ระบบกฎหมายแบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) และระบบกฎหมายแบบจารีตประเพณี (Common Law) แล้วจะจำแนกหลักการตีความกฎหมายของแต่ละระบบกฎหมายได้ ดังนี้

1) การตีความในระบบกฎหมายแบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) ประกอบด้วย 2 หลัก คือ

1.1) การตีความตามตัวอักษร (Grammatical Interpretation , Literal Interpretation)

คือ การตีความตามตัวอักษรที่ปรากฏในตัวบทกฎหมายโดยพิจารณาถึงความหมายตามธรรมดา ในกรณีที่ถ้อยคำนั้นมีความหมายมากกว่าหนึ่งความหมาย จะต้องตีความในทางที่เป็นไปได้หรือในทางที่มีผลบังคับใช้ ไม่ตีความไปในทางที่ก่อให้เกิดผลแปลกประหลาด (absurd)⁶

⁵ ฉานินทร์ กรัยวิเชียร, *ความสำคัญของการตีความในวิชาชีพกฎหมาย*, งานวิชาการรำลึกศาสตราจารย์จิตติ ดิงศภัทย์ ครั้งที่ 13 “100 ปี ชาตกาล ศาสตราจารย์จิตติ ดิงศภัทย์” วันเสาร์ที่ 29 มีนาคม 2551 ณ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2.

⁶ ปิ่นทิพย์ สุจริตกุล, “กฎหมายกับการตีความ”, *วารสารพี* 42, 37.

การพิจารณาความหมายของกฎหมายจากตัวบทกฎหมายนั้น แบ่งได้เป็น 3 กรณี⁷ คือ

1.1.1) กรณีใช้ภาษาสามัญ เมื่อใดคำในตัวบทกฎหมายใช้คำซึ่งเป็นภาษาสามัญที่ใช้กันอยู่ทั่วไป ก็ให้เข้าใจตามความหมายที่เข้าใจกันอยู่ตามธรรมดาทั่วไป

1.1.2) กรณีใช้ภาษาทางวิชาการหรือภาษาทางเทคนิค ก็ต้องถือความหมายตามที่เข้าใจในวงวิชาการนั้น

1.1.3) กรณีที่กฎหมายได้ให้บทนิยามความหมายไว้ ในบางกรณีกฎหมายประสงค์ให้คำที่ใช้ในกฎหมายมีความหมายต่างไปจากความหมายที่เข้าใจกันทั่วไป กฎหมายก็จะมีบทนิยามความหมายของคำนั้น ๆ ไว้

1.2) การตีความตามเจตนารมณ์ (Logical Interpretation , Purpose Interpretation)

คือ การตีความโดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของผู้ร่างกฎหมาย เนื่องจากเป็นสิ่งสำคัญต่อการบังคับใช้กฎหมายฉบับนั้น เพราะตามปกติแล้วผู้มีอำนาจในการออกกฎหมายย่อมมีนโยบาย บางสิ่งบางอย่างแฝงอยู่เสมอ เช่น กฎหมายควบคุมการเช่านาเพื่อคุ้มครองชาวนา หรือกฎหมายปรับปรุงสถาบันการเงินเพื่อฟื้นฟูสภาวะเศรษฐกิจของชาติ เป็นต้น การค้นหาเจตนารมณ์ทำได้โดยพิจารณาถึงโอกาสและสถานการณ์ในขณะออกกฎหมาย ความจำเป็น สิ่งที่ต้องการแก้ไขหรือให้ความคุ้มครอง วัตถุประสงค์ กฎหมายเก่าก่อนมีการแก้ไข ประวัติในการออกกฎหมาย และการตีความกฎหมายของฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติ⁸

คือ การค้นหาความหมายของถ้อยคำในบทกฎหมายจากเจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายของกฎหมายนั้น ๆ ซึ่งเมื่อหยั่งทราบถึงเจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายดังกล่าวได้ ก็จะสามารถทราบความหมายของถ้อยคำที่เขียนไว้ในบทกฎหมายได้ ทั้งนี้ กฎหมายแต่ละฉบับจะมีเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ไม่เหมือนกัน เช่น เจตนารมณ์ของกฎหมายอาญามุ่งที่จะควบคุมการกระทำผิดและลงโทษผู้กระทำความผิด ในขณะที่กฎหมายแพ่งและพาณิชย์มุ่งที่จะให้มีการชดเชยเยียวยาความเสียหาย เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป คือ การตีความตามเจตนารมณ์นี้ จะบรรลุผลได้ก็ต่อเมื่อผู้ตีความกฎหมายจะต้องทราบเจตนารมณ์ของผู้ร่างกฎหมายเสียก่อน ซึ่งการค้นหาเจตนารมณ์ของผู้ร่างกฎหมายนั้นสามารถทำได้โดย “การค้นหาประวัติศาสตร์หรือที่มาของกฎหมาย” (Legislative History) ซึ่งสืบค้นได้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ก่อนที่จะมาเป็นกฎหมายฉบับนั้น

⁷ รศิกร แจกวัน และจเร พันธุ์เปรื่อง, “กฎหมาย”, ฐานข้อมูลสถาบันพระปกเกล้า, สืบค้นเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2562, <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=%E0%B8%81%E0%B8%8E%E0%B8%AB%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%A6>.

⁸ ปิ่นทิพย์ สุจริตกุล, “กฎหมายกับการตีความ”, วารสารฯ'42, 38.

เช่น ร่างกฎหมาย หลักการและเหตุผลของผู้ร่างกฎหมาย รายละเอียดการพิจารณาร่างกฎหมาย ตลอดจนคำอภิปรายร่างกฎหมายในชั้นรัฐสภา เป็นต้น

2) การตีความในระบบกฎหมายแบบจารีตประเพณี (Common Law) ประกอบด้วย 3 หลัก⁹ ดังนี้

2.1) การตีความตามตัวอักษร (Literal Rule)

คือ การตีความตามความหมายธรรมดาของคำ ๆ นั้น มากกว่าวัตถุประสงค์ของกฎหมายนั้น¹⁰

2.2) การตีความโดยเล็งผลเลิศ (Golden Rule)

คือ การตีความถ้อยคำที่อาจแปลความหมายได้หลายความหมาย ซึ่งจะต้องตีความไปในทางที่มีความหมายอันควรเพื่อมิให้เกิดผลประหลาดหรือไม่สอดคล้องสมเหตุสมผลจากการตีความตามตัวอักษร.¹¹

2.3) การตีความตามหลักแก้ไขข้อเสีย (Mischief Rule)

คือ การตีความโดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของกฎหมาย ซึ่งจะเป็นการอุดช่องว่างในกรณีที่ถ้อยคำในกฎหมายมิได้บัญญัติไว้ เพื่อไม่ให้เกิดการตีความกฎหมายเป็นไปในทางที่เสียเปล่า.¹² แต่อย่างไรเสีย การตีความนี้จะต้องไม่ไปไกลเกินไปถึงขนาดอุดช่องว่างของกฎหมายโดยพลการ

3) การตีความกฎหมายของไทย

สำหรับประเทศไทย ซึ่งใช้ระบบกฎหมายแบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) ได้ใช้หลักการตีความกฎหมายเช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ ในกลุ่ม คือ จะต้องตีความโดยพิจารณาจากความหมายของถ้อยคำในบทบัญญัติของกฎหมาย และพิจารณาตีความจากความมุ่งหมายของผู้ตรากฎหมายในฐานะบ่อเกิดแห่งกฎหมายเป็นสำคัญ ดังปรากฏหลักการนี้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4 วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติไว้ว่า “กฎหมายนั้นต้องใช้ในบรรดากรณีซึ่งต้องด้วยบทบัญญัติใดๆ แห่งกฎหมายตามตัวอักษร หรือตามความมุ่งหมายของบทบัญญัตินั้น ๆ”

⁹ อัคราทร จุฬารัตน, *การตีความกฎหมาย*, (ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์, 2541), 12.

¹⁰ อัคราทร จุฬารัตน, เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

¹¹ อัคราทร จุฬารัตน, เรื่องเดียวกัน, 16.

¹² ธานินทร์ กรัยวิเชียร, เรื่องเดิม, 161-162.

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นว่า ในระบบกฎหมายไทยสามารถตีความกฎหมายได้ 2 แนวทาง¹³ คือ

แนวทางที่หนึ่ง ตีความตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามตัวอักษร (Grammatical Interpretation , Literal Interpretation)

แนวทางที่สอง ตีความตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย (Logical Interpretation , Purpose Interpretation)

นอกจากนี้ ยังปรากฏคำอธิบายหลักการตีความกฎหมายของไทย จากนักวิชาการกฎหมาย ดังนี้

ธานินทร์ กรัยวิเชียร¹⁴ กล่าวว่า “ตามปกติเมื่อตัวบทกฎหมายมีข้อความชัดเจนอยู่แล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องตีความและต้องถือว่าข้อความเหล่านั้นมีความหมายตามธรรมดาของถ้อยคำที่เข้าใจกันโดยทั่วไป แต่ถ้าบทบัญญัติของกฎหมายเคลือบคลุมหรือมีข้อความกำกวมก็ต้องค้นหาเจตนารมณ์อันแท้จริงของกฎหมายหรือของผู้บัญญัติกฎหมายเหล่านั้นให้ได้”

วรเจตน์ ภาคีรัตน์¹⁵ กล่าวถึงหลักเกณฑ์ทั่วไปในการตีความกฎหมายลายลักษณ์อักษรไว้ ดังนี้

หลักการตีความตามหลักภาษาและไวยากรณ์

การตีความวิธีนี้จะพิจารณาจากตัวอักษรหรือถ้อยคำที่ปรากฏในตัวบทกฎหมาย โครงสร้างประโยค ไวยากรณ์ ประกอบกับความหมายของถ้อยคำแต่ละคำประกอบกัน และต้องพิจารณาว่าถ้อยคำที่ใช้ในบทบัญญัตินั้นเป็นถ้อยคำธรรมดาที่คนทั่วไปเข้าใจ หรือเป็นถ้อยคำที่มีความหมายเฉพาะทางกฎหมาย

หลักการตีความตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย

การตีความวิธีนี้จะหาความหมายของบทบัญญัติแห่งกฎหมายโดยพิจารณาถึง “เป้าหมาย” หรือ “เหตุผล” หรือ “นโยบาย” ของบทบัญญัตินั้น หลักการตีความตามเจตนารมณ์จึงเป็นวิธีการที่ทำให้ผู้ตีความไม่ตกเป็นทาสของถ้อยคำหรือลายลักษณ์อักษร สำหรับการค้นหาเจตนารมณ์ของบทบัญญัตินั้นอาจกระทำได้ใน 2 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่หนึ่ง ค้นหาว่าผู้ร่างกฎหมายมีเจตนารมณ์ในการร่างบทบัญญัตินั้น ๆ อย่างไร

รูปแบบที่สอง ค้นหาว่าบทบัญญัตินั้นโดยตัวของมันเองในสภาวะการณ์ ณ เวลาตีความมีวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์อย่างไร

¹³ ธานินทร์ กรัยวิเชียร, *ความสำคัญของการตีความในวิชาชีพกฎหมาย*, งานวิชาการรำลึกศาสตราจารย์จิติ ดิงศภัทย์ ครั้งที่ 13 “100 ปี ชาตกาล ศาสตราจารย์จิติ ดิงศภัทย์”, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551), 5.

¹⁴ ธานินทร์ กรัยวิเชียร, *การใช้การตีความกฎหมาย*, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพฯ : กองทุนศาสตราจารย์จิติ ดิงศภัทย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552), 4-5.

¹⁵ วรเจตน์ ภาคีรัตน์, *การใช้การตีความกฎหมาย*, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพฯ : กองทุนศาสตราจารย์จิติ ดิงศภัทย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552), 316-332.

หลักการตีความตามระบบ

ในการค้นหาความหมายของบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น นอกจากจะพิจารณาจากความหมายของตัวอักษรและเจตนารมณ์แล้ว ยังต้องพิจารณาถึงตำแหน่งที่ตั้งของบทบัญญัติที่ต้องการตีความว่าอยู่ในหมวดหมู่หรือส่วนใดของกฎหมายด้วยเสมอ เนื่องจากบทบัญญัติบทหนึ่ง ๆ ไม่ได้ดำรงอยู่อย่างโดดเดี่ยวหรือเป็นเอกเทศจากบทบัญญัติอื่น ๆ แต่ดำรงอยู่ในลักษณะที่เชื่อมโยงกัน จนกลายเป็นระบบกฎหมายที่มีความเป็นเอกภาพ ดังนั้น การตีความกฎหมายจึงไม่สามารถตีความโดยละเลยบทบัญญัติอื่น ๆ ที่อยู่หมวดหมู่เดียวกันได้ การค้นหาความหมายของบทบัญญัติจึงต้องดูความเชื่อมโยงของบทบัญญัติกับโครงสร้างการจัดหมวดหมู่ของกฎหมายนั้นอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ เพื่อความเป็นเอกภาพของระบบกฎหมาย

หลักการตีความตามประวัติความเป็นมาแห่งกฎหมาย

การตีความตามประวัติศาสตร์จะหาความหมายของบทบัญญัติโดยพิจารณาจากความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ในการเกิดขึ้นของบทบัญญัตินั้น ๆ ซึ่งอาจพิจารณาจากเอกสารของคณะกรรมการร่างกฎหมาย ประวัติ วิวัฒนาการของหลักกฎหมาย หรือสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่ก่อให้เกิดกฎหมายนั้น ๆ

2.2 เจตนารมณ์ของกฎหมาย (Legislative Intent)

2.2.1 ความหมาย

“เจตนารมณ์ของกฎหมาย” คือ ความมุ่งหมายของกฎหมายว่ามีความประสงค์อย่างไรในการตราขึ้นมาเพื่อบังคับใช้กับคนในสังคม หรือมีความประสงค์อย่างไรในการให้ใช้บังคับแก่แต่ละกรณีตามที่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมาย เจตนารมณ์ของกฎหมาย จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้ใช้กฎหมายในการที่จะนำบทบัญญัติแห่งกฎหมายไปสู่การปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ตรงตามวัตถุประสงค์แห่งการตรากฎหมาย

2.2.2 การค้นหาเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ในระบบกฎหมายแบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) มีทฤษฎีการค้นหาเจตนารมณ์ของกฎหมายอยู่ 2 ทฤษฎี¹⁶ คือ

1) Subjective Theory คือ การค้นหาว่าผู้ร่างกฎหมายมีเจตนารมณ์ในการร่างบทบัญญัติ นั้น ๆ อย่างไร

วิธีที่จะทำให้รับทราบถึงเจตนารมณ์ของผู้ร่างกฎหมายว่ามีเหตุผลเบื้องหลังบทบัญญัติแห่งกฎหมายอย่างไร คือ การค้นหาประวัติศาสตร์หรือที่มาของกฎหมาย (Legislative History) ซึ่งได้แก่ เอกสารในชั้นกระบวนการตรากฎหมาย อาทิ ร่างกฎหมาย หลักการและเหตุผลในการเสนอ

¹⁶ อัคราทร จุฬารัตน, “หลักทั่วไปของการตีความในกฎหมายอิตาลี”, วารสารนิติศาสตร์, เล่มที่ 1, ปีที่ 3, (ธันวาคม 2512), 85.

ร่างกฎหมาย รายงานการพิจารณาร่างกฎหมาย เอกสารบันทึกถ้อยคำอภิปรายของผู้ร่างกฎหมาย รวมไปถึงสภาพสังคมในขณะที่มีการตรากฎหมายฉบับนั้น ๆ การดำเนินการในลักษณะดังกล่าวนี้ จะทำให้รับทราบถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายได้

2) Objective Theory คือ การค้นหาว่าบทบัญญัตินั้นโดยตัวของมันเองในสภาพการณ์ ณ เวลาที่มีความมั่งคั่งหรือเจตนารมณ์อย่างไร

ทฤษฎีนี้มีความเห็นว่า ควรมุ่งค้นหาความมุ่งหมายของกฎหมายนั้นเองในฐานะที่เป็นอิสระต่างหากจากความมุ่งหมายของผู้บัญญัติกฎหมาย โดยเห็นว่าเมื่อมีการประกาศใช้กฎหมายแล้ว กฎหมายนั้นย่อมหลุดพ้นจากกระบวนการนิติบัญญัติและมีความหมายเป็นเอกเทศขึ้นมาต่างหาก การค้นหาเจตนารมณ์ของกฎหมายตามทฤษฎีนี้ “คุณธรรมทางกฎหมาย” จะเป็นเครื่องช่วยในการตีความเป็นอย่างดี และอาจจำเป็นต้องคำนึงถึง “คุณค่า” ของการกระทำด้วย.¹⁷

2.3 แหล่งข้อมูลในการค้นหาเจตนารมณ์ของกฎหมาย

การค้นหาเจตนารมณ์ของกฎหมายตามทฤษฎี Subjective Theory อันเป็นการค้นหาว่าผู้ร่างกฎหมายมีเจตนารมณ์ในการร่างบทบัญญัตินั้น ๆ อย่างไรนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้หลักการสืบค้นประวัติศาสตร์หรือที่มาของกฎหมาย (Legislative History) โดยการศึกษาค้นคว้ารายละเอียดในกระบวนการตรากฎหมายฉบับนั้น ๆ ทุกขั้นตอน เนื่องจากในแต่ละขั้นตอนการพิจารณากฎหมาย จะมีนัยยะการแสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของผู้ตรากฎหมายอยู่ตลอดกระบวนการ ซึ่งแหล่งข้อมูลในการค้นหาเจตนารมณ์ของกฎหมายในกระบวนการตรากฎหมายของวุฒิสภา มีดังนี้

2.3.1 ร่างกฎหมาย

โดยที่การเสนอร่างกฎหมายต่อรัฐสภา จะต้องประกอบด้วยข้อมูลต่าง ๆ ตามที่ข้อบังคับการประชุมสภากำหนด คือ ร่างกฎหมายที่ต้องแบ่งเป็นมาตรา หลักการ เหตุผล บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมาย.¹⁸ ซึ่งข้อมูลในส่วนนี้จะแสดงให้เห็นถึงวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ของผู้เสนอร่างกฎหมาย

¹⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

¹⁸ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 ข้อ 110 กำหนดว่า “ร่างพระราชบัญญัติต้องแบ่งเป็นมาตรา และต้องมีบันทึกประกอบ ดังต่อไปนี้

- (1) หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ
- (2) เหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ
- (3) บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติให้เสนอมาพร้อมบันทึกประกอบตามวรรคหนึ่ง

หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น ให้กำหนดโดยชัดแจ้ง

2.3.2 รายงานการประชุมวุฒิสภา (รายงานขวเลข)

โดยที่รายงานการประชุมวุฒิสภา (รายงานขวเลข) คือ เอกสารที่จัดบันทึกคำอภิปรายของผู้อภิปรายในที่ประชุมวุฒิสภาทุกถ้อยคำตลอดระยะเวลาการประชุม รวมถึงพฤติการณ์ในที่ประชุม นอกจากนี้ยังมีข้อมูลสำคัญอีกหลายประการแนบมากับรายงานการประชุมวุฒิสภาฉบับนั้น ซึ่งเป็นไปตามที่ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภากำหนด อาทิ รายชื่อสมาชิกที่มาประชุม ที่ลาประชุม และที่ขาดประชุม บันทึกผลการแสดงตน และบันทึกการออกเสียงลงคะแนนโดยเปิดเผยซึ่งปรากฏรายชื่อสมาชิก นอกจากนี้ รายงานการประชุมวุฒิสภา (รายงานขวเลข) ยังได้รับการตรวจสอบและรับรองความถูกต้องจากมติของวุฒิสภา ในวาระรับรองรายงานการประชุม จึงถือได้ว่าเป็นแหล่งข้อมูลปฐมภูมิที่สำคัญยิ่งที่จะทำให้ทราบถึงรายละเอียดการอภิปรายถกแถลงตลอดจนเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังกระบวนการตรากฎหมายของวุฒิสภาหรือเจตนารมณ์ของผู้ตรากฎหมายนั่นเอง

เอกสารนี้สำนักรายงานการประชุมและขวเลข สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา จัดทำขึ้นเพื่อเป็นหลักฐานการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในการประชุมแต่ละคราว โดยมีรายละเอียดของเอกสารตามที่ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 กำหนด นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ก็ได้พิจารณาถึงความสำคัญของรายงานการประชุมวุฒิสภา โดยได้บัญญัติถึงรายงานการประชุมสภาขึ้นเป็นครั้งแรก ปรากฏในหมวด 7 รัฐสภา ส่วนที่ 4 บทที่ใช้แก่สภาทั้งสอง มาตรา 120 วรรคสี่ ความว่า “รายงานการประชุมและบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคนต้องเปิดเผยให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป เว้นแต่กรณีการประชุมลับหรือการออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ”

2.3.3 รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมาย (รายงานขวเลข)

คือ เอกสารที่จัดบันทึกคำอภิปรายของผู้อภิปรายในที่ประชุมคณะกรรมการทุกถ้อยคำตลอดระยะเวลาการประชุม รวมถึงพฤติการณ์ในที่ประชุม การศึกษาเอกสารนี้จะทำให้ได้รับทราบถึงประเด็นการอภิปรายแสดงเหตุผลประกอบการตรากฎหมายในชั้นคณะกรรมการ ซึ่งเป็นการพิจารณาในรายละเอียดของความแต่ละมาตรา ในการพิจารณาชั้นคณะกรรมการนั้นนอกจากจะเป็นการอภิปรายแสดงเหตุผลของกรรมาธิการในคณะแล้ว คณะกรรมาธิการอาจเชิญหน่วยงานราชการองค์กรเอกชนหรือกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเนื้อหาของร่างกฎหมายเข้าร่วมการประชุมเพื่อชี้แจงข้อมูลต่อคณะกรรมการได้ อันจะทำให้คณะกรรมการได้ทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับร่างกฎหมายฉบับนั้นอย่างครบถ้วนมากยิ่งขึ้น และทำให้คณะกรรมการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายได้อย่างเหมาะสม

นอกจากนี้ ในขั้นการพิจารณาของคณะกรรมการฯ ยังเป็นขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้สมาชิกวุฒิสภาได้เสนอคำแปรญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างกฎหมายต่อคณะกรรมการฯ ตามกรอบเวลาที่ที่ประชุมวุฒิสภากำหนด และเข้าชี้แจงเหตุผลต่อคณะกรรมการฯ ด้วย

เอกสารนี้สำนักrayงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแหล่งในการสืบค้นถ้อยคำอภิปรายของกรรมาธิการและผู้เข้าร่วมประชุมอย่างละเอียด โดยจะมีได้เสนอต่อคณะกรรมการฯ เพื่อพิจารณาให้การรับรองแต่อย่างใด เมื่อจัดทำเอกสารฉบับนี้เสร็จแล้ว สำนักrayงานการประชุมและชวเลขจะนำส่งสำนักกรรมาธิการเพื่อจัดเก็บเป็นเอกสารสำหรับการอ้างอิงต่อไป

2.3.4 รายงานการพิจารณาร่างกฎหมายของคณะกรรมการ

คือ เอกสารสรุปผลการพิจารณาร่างกฎหมายในวาระที่สองชั้นคณะกรรมการฯ เพื่อเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภา อันจะนำไปสู่การพิจารณาต่อไปในวาระที่สองชั้นเรียงตามลำดับมาตรา ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลสำคัญ ดังนี้

- 1) วันที่วุฒิสภามีมติรับหลักการร่างกฎหมาย
- 2) กรอบระยะเวลาที่วุฒิสภามอบหมายให้คณะกรรมการฯ พิจารณาร่างกฎหมาย และกรอบระยะเวลาการแปรญัตติ
- 3) รายชื่อคณะกรรมการ
- 4) ผลการเลือกตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมการ
- 5) รายชื่อส่วนราชการหรือผู้ที่คณะกรรมการฯ เชิญมาให้ข้อมูล
- 6) รายชื่อกรรมาธิการผู้สงวนความเห็น
- 7) รายชื่อสมาชิกวุฒิสภาผู้แปรญัตติ
- 8) ผลการดำเนินการตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้แก่ การตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมาย การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ การเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชนและนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ช่วง คือ

- 8.1) ผลการดำเนินการตามมาตรา 77 ในขั้นการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี
- 8.2) ผลการดำเนินการตามมาตรา 77 ในขั้นการพิจารณาของวุฒิสภา
- 9) ผลการพิจารณาเรียงตามมาตรา โดยจะบันทึกว่า
  - 9.1) คณะกรรมาธิการมีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือไม่ ในมาตราใด
  - 9.2) รายชื่อกรรมาธิการผู้สงวนความเห็น พร้อมข้อความที่เสนอขอแก้ไขเพิ่มเติม

9.3) รายชื่อสมาชิกวุฒิสภาผู้แปรญัตติ พร้อมข้อความที่เสนอขอแก้ไขเพิ่มเติม และผลการพิจารณาว่าเมื่อคณะกรรมการชี้แจงเหตุผลแล้ว ผู้แปรญัตติพอใจ หรือขอสงวนคำแปรญัตติ

10) ข้อสังเกตของคณะกรรมการ¹⁹

11) ร่างกฎหมายที่แสดงให้เห็นถึงการแก้ไขเพิ่มเติมความที่คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่ หรือความที่คณะกรรมการตัดออก

12) รายชื่อฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการ

เอกสารนี้จัดทำขึ้นโดยสำนักกรรมการ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการ โดยคณะกรรมการจะเป็นผู้พิจารณาและให้ความเห็นชอบความถูกต้องของเอกสารก่อนที่จะเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภาต่อไป

2.3.5 บันทึกการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมาย

คือ เอกสารสรุปผลการประชุมคณะกรรมการ ประกอบด้วยข้อมูลรายชื่อกรรมการ ผู้เข้าร่วมประชุม กรรมการผู้ลาประชุม และบุคคลอื่นผู้เข้าร่วมประชุม พร้อมระเบียบวาระ การพิจารณาการบันทึกการอภิปรายโดยระบุชื่อผู้อภิปรายและประเด็นการอภิปรายซึ่งจัดทำในลักษณะการสรุปความและมติที่ประชุมของในแต่ละวาระการพิจารณา

เอกสารนี้จัดทำขึ้นโดยสำนักกรรมการ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการ และจะได้รับการรับรองความถูกต้องจากคณะกรรมการ ในวาระการรับรองบันทึกการประชุม

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ก็ได้ให้ความสำคัญกับบันทึกการประชุมคณะกรรมการเป็นอย่างมาก โดยได้บัญญัติถึงบันทึกการประชุมคณะกรรมการขึ้นเป็นครั้งแรก ปรากฏในหมวด 7 รัฐสภา ส่วนที่ 4 บทที่ใช้แก่สภาทั้งสอง มาตรา 129 วรรคหก ซึ่งเป็นมาตราเกี่ยวกับคณะกรรมการ ความว่า “ให้สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาเปิดเผยบันทึกการประชุม รายงานการดำเนินการ รายงานการสอบหาข้อเท็จจริง หรือรายงานการศึกษา แล้วแต่กรณีของคณะกรรมการให้ประชาชนทราบ เว้นแต่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี มีมติมิให้เปิดเผย”

2.3.6 เอกสารประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมาย

คือ เอกสารทุกฉบับที่นอกเหนือไปจากร่างกฎหมายที่วุฒิสภารับไว้พิจารณา และได้เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการ อาทิ คำแปรญัตติ หนังสือร้องเรียน ข้อมูลจากหน่วยงานราชการ บทความวิชาการที่เกี่ยวข้อง ข่าวสารที่ปรากฏในสื่อสาธารณะ เป็นต้น เนื่องจากเอกสารต่าง ๆ เหล่านี้

¹⁹ ข้อสังเกตนี้เมื่อที่ประชุมสภามีมติเห็นชอบด้วย จะเสนอไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป.

ล้วนมีผลต่อความคิดและการตัดสินใจของกรรมาธิการในการพิจารณาบทบัญญัติในร่างกฎหมาย และอาจส่งผลให้เกิดการแก้ไขเพิ่มเติมร่างกฎหมายได้

เอกสารดังกล่าวนี้สามารถสืบค้นได้จากสำนักกรรมาธิการ ผ่านกลุ่มงานที่ปฏิบัติหน้าที่ ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมาธิการ

นอกจากการค้นหาเจตนารมณ์ของกฎหมายจะสามารถกระทำได้ผ่านการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในระหว่างกระบวนการตรากฎหมายแล้ว ยังอาจค้นคว้าได้จากข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นในสังคมขณะนั้นหรือจากข้อมูลของหน่วยงานราชการผู้เสนอร่างกฎหมายเพื่อให้ได้รับทราบถึงสภาพปัญหาและความมุ่งหมายอันเป็นที่มาแห่งการตรากฎหมายด้วย ซึ่งก็จะทำให้การจัดทำเจตนารมณ์ของกฎหมายมีความครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2.4 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

โดยที่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมาธิการ ตสร. มีฐานอำนาจจากรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ และข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ดังนั้น จึงมีความจำเป็นจะต้องนำบทบัญญัติเหล่านี้ มาเป็นกรอบในการพิจารณาให้ทราบถึงหน้าที่และอำนาจที่ชัดเจนและถูกต้องของคณะกรรมาธิการ ตสร.

2.4.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

คำปรารภ วรรคสาม

...เพื่อใช้เป็นกรอบในการพัฒนาประเทศตามแนวนโยบายแห่งรัฐและยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งผู้เข้ามาบริหารประเทศแต่ละคณะจะได้กำหนดนโยบายและวิธีดำเนินการที่เหมาะสมต่อไป ทั้งยังสร้างกลไก ในการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญและจำเป็นอย่างร่วมมือร่วมใจกัน ...

มาตรา 65 รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังผลึกดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว

การจัดทำ การกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมาย และสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าว ต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงด้วย

ยุทธศาสตร์ชาติ เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

มาตรา 142 ในการเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ต้องแสดงแหล่งที่มาและประมาณการรายได้ ผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากการจ่ายเงินและความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาต่าง ๆ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ

มาตรา 162 วรรคหนึ่ง คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดินต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภาซึ่งต้องสอดคล้องกับหน้าที่ของรัฐ แนวนโยบายแห่งรัฐ และยุทธศาสตร์ชาติ และต้องชี้แจงแหล่งที่มาของรายได้ที่จะนำมาใช้จ่ายในการดำเนินนโยบาย โดยไม่มีการลงมติความไว้วางใจ ทั้งนี้ภายในสิบห้าวันนับแต่วันเข้ารับหน้าที่

มาตรา 275 ให้คณะรัฐมนตรีจัดให้มีกฎหมายตามมาตรา 65 วรรคสอง ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ และดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่กฎหมายดังกล่าวใช้บังคับ

มาตรา 257 การปฏิรูปประเทศตามหมวดนี้ต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

- (1) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนา ด้านจิตใจ
- (2) สังคมมีความสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ
- (3) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มาตรา 258 ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผล ดังต่อไปนี้

ก. ด้านการเมือง

- (1) ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองรวมตลอดทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รู้จักยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกัน และให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติโดยอิสระปราศจากการครอบงำไม่ว่าด้วยทางใด
- (2) ให้การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองเป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เพื่อให้พรรคการเมืองพัฒนาเป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชนซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกัน มีกระบวนการให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบอย่างแท้จริงในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองและการคัดเลือกผู้มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรม เข้ามาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม
- (3) มีกลไกที่กำหนดความรับผิดชอบของพรรคการเมืองในการประกาศโฆษณานโยบายที่มีได้วิเคราะห์ผลกระทบ ความคุ้มค่า และความเสี่ยงอย่างรอบด้าน

(4) มีกลไกที่กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และรับผิดชอบต่อประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

(5) มีกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธีภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ข. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

(1) ให้มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินและการจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดิน และเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน

(2) ให้มีการบูรณาการฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานเข้าด้วยกัน เพื่อให้เป็นระบบข้อมูลเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินและการบริการประชาชน

(3) ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและระบบการดำเนินงานของรัฐและแผนกำลังคนภาครัฐให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ โดยต้องดำเนินการให้เหมาะสมกับภารกิจของหน่วยงานของรัฐแต่ละหน่วยงานที่แตกต่างกัน

(4) ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานบุคคลภาครัฐเพื่อจูงใจให้ผู้มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงเข้ามาทำงานในหน่วยงานของรัฐ และสามารถเจริญก้าวหน้าได้ตามความสามารถและผลสัมฤทธิ์ของงานของแต่ละบุคคล มีความซื่อสัตย์สุจริต กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องโดยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว มีความคิดสร้างสรรค์และคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อให้การปฏิบัติราชการและการบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีมาตรการคุ้มครองป้องกันบุคลากรภาครัฐจากการใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรมของผู้บังคับบัญชา

(5) ให้มีการปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้มีความคล่องตัว เปิดเผย ตรวจสอบได้ และมีกลไกในการป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน

ค. ด้านกฎหมาย

(1) มีกลไกให้ดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ และพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักสากล โดยให้มีการใช้ระบบอนุญาตและระบบการดำเนินการโดยคณะกรรมการเพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อให้การทำงานเกิดความคล่องตัว โดยมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน และไม่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็นเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

(2) ปฏิรูประบบการเรียนการสอนและการศึกษาอบรมวิชากฎหมายเพื่อพัฒนาผู้ประกอบการวิชาชีพกฎหมายให้เป็นผู้มีความรอบรู้ มีนิติทัศนะ และยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมของนักกฎหมาย

(3) พัฒนาระบบฐานข้อมูลกฎหมายของรัฐโดยใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลกฎหมายได้สะดวก และสามารถเข้าใจเนื้อหาสาระของกฎหมายได้ง่าย

(4) จัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย

ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม

(1) ให้มีการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า และมีกลไกช่วยเหลือประชาชนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ รวมตลอดทั้งการสร้างกลไกเพื่อให้มีการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคม

(2) ปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม กำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ให้ชัดเจนเพื่อมิให้คดีขาดอายุความ และสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา รวมทั้งกำหนดให้การสอบสวนต้องใช้ประโยชน์จากนิติวิทยาศาสตร์ และจัดให้มีบริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าหนึ่งหน่วยงานที่มีอิสระจากกันเพื่อให้ประชาชนได้รับบริการในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างมีทางเลือก

(3) เสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมให้มุ่งอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว

(4) ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับหน้าที่ อำนาจ และภารกิจของตำรวจให้เหมาะสม และแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการตำรวจให้เกิดประสิทธิภาพ มีหลักประกันว่าข้าราชการตำรวจจะได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมได้รับความเป็นธรรมในการแต่งตั้ง และโยกย้าย และการพิจารณาบำเหน็จความชอบตามระบบคุณธรรมที่ชัดเจน ซึ่งในการพิจารณาแต่งตั้งและโยกย้ายต้องคำนึงถึงอาวุโสและความรู้ความสามารถประกอบกันเพื่อให้ข้าราชการตำรวจสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ตกอยู่ใต้อาณัติของบุคคลใดมีประสิทธิภาพและภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

จ. ด้านการศึกษา

(1) ให้สามารถเริ่มดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตาม มาตรา 54 วรรคสอง เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ให้สมกับวัยโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

(2) ให้ดำเนินการตรากฎหมายเพื่อจัดตั้งกองทุนตามมาตรา 54 วรรคหก ให้แล้วเสร็จภายใน หนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(3) ให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรองและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับ

ความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู

(4) ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัด และปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่

ฉ. ด้านเศรษฐกิจ

(1) ขจัดอุปสรรคและเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพื่อให้ประเทศชาติและประชาชนได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกลุ่มเศรษฐกิจต่าง ๆ อย่างยั่งยืน โดยมีภูมิคุ้มกันที่ดี

(2) สร้างกลไกเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการนำความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

(3) ปรับปรุงระบบภาษีอากรให้มีความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ เพิ่มพูนรายได้ของรัฐด้านต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และปรับปรุงระบบการจัดทำและการใช้จ่ายงบประมาณให้มีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล

(4) สร้างกลไกเพื่อส่งเสริมสหกรณ์และผู้ประกอบการแต่ละขนาดให้มีความสามารถในการแข่งขันอย่างเหมาะสม และส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจเพื่อสังคมและวิสาหกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมรวมทั้งสร้างกลไกเพิ่มโอกาสในการทำงานและการประกอบอาชีพของประชาชน

ช. ด้านอื่น ๆ

(1) ให้มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรมและยั่งยืนโดยคำนึงถึงความต้องการใช้น้ำในทุกมิติ รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศประกอบกัน

(2) จัดให้มีการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม รวมทั้งการตรวจสอบกรรมสิทธิ์และการถือครองที่ดินทั่วประเทศเพื่อแก้ไขปัญหากรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองที่ดินอย่างเป็นระบบ

(3) จัดให้มีระบบจัดการและกำจัดขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ด้านอื่น ๆ ได้

(4) ปรับระบบหลักประกันสุขภาพให้ประชาชนได้รับสิทธิและประโยชน์จากการบริหารจัดการและการเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพและสะดวกทัดเทียมกัน

(5) ให้มีระบบการแพทย์ปฐมภูมิที่มีแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวดูแลประชาชนในสัดส่วนที่เหมาะสม

มาตรา 259 ภายใต้บังคับมาตรา 260 และมาตรา 261 การปฏิรูปประเทศตามหมวดนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศซึ่งอย่างน้อยต้องมีวิธีการ

จัดทำแผน การมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนในการดำเนินการปฏิรูปประเทศ การวัดผลการดำเนินการ และระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปประเทศทุกด้าน ซึ่งต้องกำหนดให้เริ่มดำเนินการปฏิรูปในแต่ละด้านภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้รวมตลอดทั้งผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังว่าจะบรรลุในระยะเวลาห้าปี

ให้ดำเนินการตรากฎหมายตามวรรคหนึ่ง และประกาศใช้บังคับภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

ในระหว่างที่กฎหมายตามวรรคหนึ่งยังไม่มีผลใช้บังคับ ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการปฏิรูปโดยอาศัยหน้าที่และอำนาจที่มีอยู่แล้วไปพลางก่อน

มาตรา 260 ในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายตามมาตรา 258 ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม (4) ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง ประกอบด้วย

(1) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรมเป็นที่ประจักษ์และไม่เคยเป็นข้าราชการตำรวจมาก่อน เป็นประธาน

(2) ผู้เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการตำรวจซึ่งอย่างน้อยต้องมีผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติรวมอยู่ด้วยมีจำนวนตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด เป็นกรรมการ

(3) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรมเป็นที่ประจักษ์และไม่เคยเป็นข้าราชการตำรวจมาก่อน มีจำนวนเท่ากับกรรมการตาม (๒) เป็นกรรมการ

(4) ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม และอัยการสูงสุด เป็นกรรมการให้คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

เมื่อครบกำหนดเวลาตามวรรคสองแล้ว ถ้าการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวยังไม่แล้วเสร็จ ให้การแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการตำรวจดำเนินการตามหลักอาวุโสตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 261 ในการปฏิรูปตามมาตรา 258 จ. ด้านการศึกษา ให้มีคณะกรรมการที่มีความเป็นอิสระคณะหนึ่งที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งดำเนินการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีดำเนินการต่อไป

ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ และให้คณะกรรมการดำเนินการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมายให้แล้วเสร็จและเสนอต่อคณะรัฐมนตรีภายในสองปีนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง

มาตรา 270 นอกจากจะมีหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้วุฒิสภามาตรา 269 มีหน้าที่และอำนาจติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

ในการนี้ ให้คณะรัฐมนตรีแจ้งความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศต่อรัฐสภาเพื่อทราบทุกสามเดือน

ร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ให้เสนอและพิจารณาในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

ร่างพระราชบัญญัติใดที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ให้แจ้งให้ประธานรัฐสภาทราบพร้อมกับการเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้น ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีมีได้แจ้งว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของแต่ละสภา อาจเข้าชื่อกันร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้วินิจฉัย การยื่นคำร้องดังกล่าวต้องยื่นก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี จะพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นแล้วเสร็จ

เมื่อประธานรัฐสภาได้รับคำร้องตามวรรคสาม ให้ประธานรัฐสภาเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการร่วมซึ่งประกอบด้วยประธานวุฒิสภาเป็นประธาน รองประธานสภาผู้แทนราษฎรคนหนึ่ง ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ผู้แทนคณะรัฐมนตรีคนหนึ่ง และประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนคนหนึ่งซึ่งเลือกกันเองระหว่างประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนในวุฒิสภาทุกคณะเป็นกรรมการ เพื่อวินิจฉัย

การวินิจฉัยของคณะกรรมการร่วมตามวรรคสี่ให้ถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการร่วมดังกล่าวให้เป็นที่ที่สุด และให้ประธานรัฐสภาดำเนินการไปตามคำวินิจฉัยนั้น

2.4.2 พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560

มาตรา 10 วรรคสาม แผนแม่บทที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้มีผลผูกพันหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น รวมทั้งการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทด้วย

มาตรา 11 ให้คณะกรรมการจัดให้มีการทบทวนยุทธศาสตร์ชาติทุกห้าปีหรือในกรณีที่สถานการณ์ของโลกหรือสถานการณ์ของประเทศเปลี่ยนแปลงไปจนไม่สามารถหรือไม่เหมาะสมที่จะดำเนินการตามเป้าหมายหรือยุทธศาสตร์ด้านหนึ่งด้านใดได้ หากคณะกรรมการเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ชาติเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ให้คณะกรรมการขอความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนดำเนินการ

เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ชาติแล้ว ให้คณะกรรมการดำเนินการตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในหมวดนี้ และเมื่อได้แก้ไขเพิ่มเติมแล้วให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ชาติ

มาตรา 12 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ”

ประกอบด้วย

- (1) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ
- (2) ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นรองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
- (3) ประธานวุฒิสภา เป็นรองประธานกรรมการ คนที่สอง
- (4) รองนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ คนที่สาม
- (5) ปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือผู้บัญชาการทหารอากาศ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ประธานกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และประธานสมาคมธนาคารไทย เป็นกรรมการ ฯลฯ

มาตรา 15 ให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (1) จัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี
- (2) กำหนดวิธีการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ และการมีส่วนร่วมในการติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ และมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกภาคส่วนดำเนินการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ
- (3) เสนอความเห็นต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ
- (4) กำกับดูแลการปฏิรูปประเทศให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ

มาตรา 24 เพื่อประโยชน์ในการติดตามผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติให้หน่วยงานของรัฐรายงานผลการดำเนินการดังกล่าวต่อสำนักงาน ภายในเวลาและตามรายการที่สำนักงาน กำหนด

ให้สำนักงานจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีเสนอต่อคณะกรรมการ คณะรัฐมนตรีหัวหน้าหน่วยงานของรัฐตามมาตรา 23 วรรคสอง และรัฐสภาทราบภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานจากหน่วยงานตามวรรคหนึ่ง ทั้งนี้ รายงานดังกล่าวอย่างน้อยต้องระบุ ความก้าวหน้าของการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการ ดำเนินการให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติด้วย

ในกรณีมีเหตุอันควรรายงานให้รัฐสภาทราบเป็นการเฉพาะเรื่อง ให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านที่เกี่ยวข้องรายงานต่อคณะกรรมการ เพื่อให้คณะกรรมการเสนอรัฐสภาเป็นการเฉพาะเรื่องได้

มาตรา 25 ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาพิจารณารายงานตามมาตรา 24 แล้วเห็นว่าหน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการตามมาตรา 26 วรรคสอง โดยไม่มีเหตุอันสมควรให้สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี มีมติส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณาดำเนินการกับหัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้นตามหน้าที่และอำนาจให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง และในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีมติว่าข้อกล่าวหาไม่มูลให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหา นั้นสั่งให้ผู้นั้นพักราชการหรือพักงาน หรือสั่งให้ออกจากราชการหรือออกจากงานไว้ก่อน หรือสั่งให้พ้นจากตำแหน่งต่อไป

2.4.3 พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560

มาตรา 6 ให้มีแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อกำหนดกลไก วิธีการ และขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ แต่ละด้านตามมาตรา 8 รวมทั้งผลอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศในด้านนั้น ๆ ทั้งนี้ ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ

การจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศแต่ละด้าน จะทำเป็นแผนเดียวกันหรือแยกเป็นแผนแต่ละด้านหรือหลายด้านรวมกันก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับแผนแม่บท และเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภาเพื่อทราบแล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและใช้บังคับต่อไป

หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อให้การปฏิรูปประเทศบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ

ให้เป็นหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีที่จะกำกับดูแลและสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคสาม

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐเป็นองค์กรในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ หรือเป็นองค์กรอิสระหรือองค์กรอัยการ การกำกับดูแลตามวรรคสี่ ให้หมายความถึงการประสาน การปรึกษา หรือเสนอแนะต่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐขององค์กรดังกล่าว

มาตรา 7 แผนการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

- (1) แผน ขั้นตอน และวิธีการดำเนินการปฏิรูปประเทศ และผลอันพึงประสงค์ในด้านที่จะดำเนินการปฏิรูป ซึ่งต้องสอดคล้องกับผลที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและยุทธศาสตร์ชาติ
- (2) กำหนดระยะเวลาที่ต้องดำเนินการในแต่ละขั้นตอนตามลำดับในลักษณะที่เป็นการบูรณาการและตัวชี้วัดผลการดำเนินการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้าน

- (3) การกำหนดหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่รับผิดชอบการดำเนินการตาม (1) และ (2)
- (4) วงเงินที่คาดว่าจะใช้ในการดำเนินการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้านหรือแต่ละเรื่องตามมาตรา 8 แล้วแต่กรณี รวมตลอดทั้งประมาณการของแหล่งที่มาของเงิน
- (5) ผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการปฏิรูปประเทศที่คาดหวังว่าจะบรรลุภายในระยะเวลาห้าปี
- (6) การเสนอให้มีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่จำเป็นเพื่อดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศตามวรรคหนึ่ง ให้พิจารณาความเร่งด่วนของการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้านเพื่อกำหนดลำดับขั้นตอนในการปฏิรูปประเทศ และต้องคำนึงถึงความพร้อมทางด้านบุคลากรและการเงินการคลังของประเทศด้วย

มาตรา 8 ให้จัดทำแผนการปฏิรูปประเทศในด้าน ดังต่อไปนี้

- (1) ด้านการเมือง
- (2) ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
- (3) ด้านกฎหมาย
- (4) ด้านกระบวนการยุติธรรม
- (5) ด้านการศึกษา
- (6) ด้านเศรษฐกิจ
- (7) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (8) ด้านสาธารณสุข
- (9) ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ
- (10) ด้านสังคม
- (11) ด้านอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ที่ประชุมร่วมโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีจะแยกด้านตามวรรคหนึ่ง นอกจากด้านตาม (5) ออกเป็นเรื่องต่าง ๆ ก็ได้

ให้มีคณะกรรมการปฏิรูปประเทศแต่ละด้านเพื่อทำหน้าที่จัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศตามวรรคหนึ่ง และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติมอบหมาย ในกรณีที่มีการแยกด้านใดออกเป็นเรื่องตามวรรคสอง ให้มีคณะกรรมการปฏิรูปประเทศสำหรับเรื่องนั้นเป็นคณะแยกจากกัน

ในการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมในส่วนที่เกี่ยวกับการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายตามมาตรา 258 ง. (4) และด้านการศึกษาตามมาตรา 258 จ. ด้านการศึกษา ของรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งขึ้นตามมาตรา 260 หรือมาตรา 261 ของรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี เป็นผู้ดำเนินการ

การจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ประชุมร่วมกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งนี้ อย่างน้อยต้องกำหนดเรื่องการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องตาม

มาตรา 11 วรรคสอง รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะขององค์กรฝ่ายตุลาการ มาใช้ประกอบ

การพิจารณาในการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับองค์กรฝ่ายตุลาการด้วย

มาตรา 25 เพื่อประโยชน์ในการติดตามผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ให้หน่วยงานของรัฐรายงานผลการดำเนินการดังกล่าวต่อสำนักงานภายในเวลาและตามรายการ ที่สำนักงานกำหนด

ให้สำนักงานจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีเสนอต่อที่ประชุมร่วมเพื่อความ เห็นชอบ และเมื่อได้รับความเห็นชอบแล้ว ให้สำนักงานเสนอรายงานต่อคณะกรรมการ ยุทธศาสตร์ชาติคณะรัฐมนตรี หัวหน้าหน่วยงานของรัฐตามมาตรา 24 วรรคสอง และรัฐสภาทราบ ภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานจากหน่วยงานตามวรรคหนึ่ง

รายงานตามวรรคสองอย่างน้อยต้องระบุความก้าวหน้าของการปฏิรูปประเทศ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหา

มาตรา 31 เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามกำหนดเวลาที่บัญญัติไว้ในหมวด 16 การปฏิรูป ประเทศ ของรัฐธรรมนูญ การกำหนดระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้านตามมาตรา 7 ต้องกำหนดให้เริ่มดำเนินการภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ รวมทั้งต้องกำหนด ผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังว่าจะบรรลุภายในระยะเวลาห้าปีด้วย ทั้งนี้ เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะกำหนด ระยะเวลาไว้เป็นอย่างอื่น

ในวาระเริ่มแรก การขยายระยะเวลาการดำเนินการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศ ตามมาตรา 11 วรรคสี่ ให้ค้ำจนถึงระยะเวลาตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

2.4.4 ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562

ข้อ 175 เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 270 วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ให้วุฒิสภาดังคณะกรรมการมาธิการสามัญขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า คณะกรรมาธิการ ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย รองประธานวุฒิสภาคนที่หนึ่ง เป็นประธานคณะกรรมการ ประธานคณะอนุกรรมาธิการ ซึ่งทำหน้าที่ ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตาม ยุทธศาสตร์ชาติ ตามข้อ 89 วรรคหนึ่ง ทุกคณะ และสมาชิกที่ประชุมวุฒิสภาเลือกตามข้อ 83 จำนวนห้าคนเป็นกรรมาธิการ

คณะกรรมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำ

และดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติตามวรรคหนึ่ง มีหน้าที่และอำนาจติดตาม เสนอแนะ เร่งรัด กระทำกิจการ พิจารณาขอหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ เกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้

(1) ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ในภาพรวมให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ

(2) ศึกษาวิเคราะห์รายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศ ที่คณะรัฐมนตรีเสนอต่อรัฐสภาตามมาตรา 270 วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ รายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีตามแผนปฏิรูปประเทศและตามยุทธศาสตร์ชาติ และรายงานเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศหรือยุทธศาสตร์ชาติที่ต้องนำเสนอตามกฎหมาย

(3) รวบรวมและจัดทำสรุปผลการศึกษาวิเคราะห์รายงานผลการดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศที่คณะรัฐมนตรีเสนอต่อรัฐสภาทุกสามเดือนตามมาตรา 270 วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ เพื่อเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่วุฒิสภาได้รับรายงานดังกล่าว

(4) รวบรวมและจัดทำสรุปผลการศึกษาวิเคราะห์รายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีตามแผนปฏิรูปประเทศและตามยุทธศาสตร์ชาติที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เสนอต่อวุฒิสภาตามกฎหมาย เพื่อเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภาภายในหกสิบวันนับแต่วันที่วุฒิสภาได้รับรายงานดังกล่าว

(5) กำหนดแนวทางดำเนินการเพื่อประโยชน์ในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามรัฐธรรมนูญ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ และประสานงานกับคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาอื่นทุกคณะ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามแนวทางดังกล่าว และผลักดันให้คณะกรรมการดังกล่าวมีการทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ

(6) พิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ของรัฐธรรมนูญ ร่วมกับคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อ 78 วรรคสอง ที่เกี่ยวข้องอย่างบูรณาการ เป็นการล่วงหน้า และรายงานต่อประธานวุฒิสภาเพื่อเสนอที่ประชุมวุฒิสภาทราบ ก่อนการพิจารณาในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

(7) พิจารณาเสนอแนวทางในการตั้งกรรมาธิการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ของรัฐธรรมนูญต่อคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภา

(8) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

(9) จัดให้มีระบบและฐานข้อมูลเกี่ยวกับการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ที่วุฒิสภาและคณะกรรมการได้จัดทำขึ้น พร้อมทั้งเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และกำกับดูแลให้ข้อมูลที่มีอยู่นั้นถูกต้องเป็นปัจจุบัน

(10) ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการปฏิรูปประเทศ และการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

ข้อ 176 เมื่อประธานวุฒิสภาได้รับรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศที่คณะรัฐมนตรีเสนอต่อรัฐสภาตามมาตรา 270 วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ รายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีตามแผนปฏิรูปประเทศและตามยุทธศาสตร์ชาติ และรายงานเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศหรือยุทธศาสตร์ชาติที่ต้องนำเสนอตามกฎหมาย หรือรายงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศหรือยุทธศาสตร์ชาติ ให้ประธานวุฒิสภาส่งรายงานนั้นไปยังคณะกรรมการสามัญตามข้อ 175 และคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อ 78 วรรคสอง โดยเร็ว

ข้อ 177 ให้คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อ 78 วรรคสอง ดำเนินการจัดทำผลการศึกษา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ในแต่ละประเด็นที่เกี่ยวข้อง ตามแนวทางที่คณะกรรมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติกำหนด โดยประสานงานกับคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ และคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ แล้วเสนอต่อคณะกรรมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อรายงานให้วุฒิสภารับต่อไป ภายในระยะเวลาดังนี้

(1) รายงานผลการดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศที่คณะรัฐมนตรีเสนอต่อรัฐสภา ทุกสามเดือนตามมาตรา 270 วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ต้องเสนอภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อ 78 วรรคสอง ได้รับรายงาน

(2) รายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีตามแผนปฏิรูปประเทศและตามยุทธศาสตร์ชาติ ที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอต่อวุฒิสภามาตามกฎหมาย ต้องเสนอภายในสามสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อ 78 วรรคสอง ได้รับรายงาน

(3) รายงานเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศหรือยุทธศาสตร์ชาติที่ต้องนำเสนอตามกฎหมาย ต้องเสนอโดยเร็ว

ข้อ 178 ให้คณะกรรมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ รวบรวมผลการศึกษา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ที่คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อ 78 วรรคสอง เสนอ แล้วนำมาวิเคราะห์โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์อย่างบูรณาการ

เพื่อจัดทำเป็นรายงานข้อเสนอแนะและแนวทางในการเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ในภาพรวม แล้วรายงานต่อประธานวุฒิสภาเพื่อเสนอที่ประชุมวุฒิสภาภายในระยะเวลาตามข้อ 175 วรรคสอง (3) หรือ (4) แล้วแต่กรณี

เมื่อประธานวุฒิสภาได้รับรายงานตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ประธานวุฒิสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระ การประชุมเป็นเรื่องด่วน

ข้อ 179 ในกรณีที่วุฒิสภาเห็นด้วยกับรายงานตามข้อ 178 ให้ประธานวุฒิสภาส่งรายงานดังกล่าวไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

ผู้ศึกษา ในฐานะผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ¹ (ตสร.) วุฒิสภา ได้ทำการศึกษาเอกสารวิชาการ เรื่อง “หน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 270 : กรณีแผนการปฏิรูปประเทศสิ้นสุดลง” ด้วยวิธีการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 วิธีการที่ใช้ศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้ศึกษาใช้วิธีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Data) ในชั้นปฐมภูมิ (Primary Documentary) โดยเน้นไปที่การศึกษาและวิเคราะห์ตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ อาทิ รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นเอกสารปฐมภูมิที่กำหนดหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภา เพื่อศึกษาให้ทราบถึงหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภา โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่มีต่อแผนการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติในห้วงวาระการดำรงตำแหน่งของวุฒิสภาตามมาตรา 269 กรอบเวลาดำเนินการของ การปฏิรูปประเทศที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หมวด 16 รวมถึงศึกษาวิเคราะห์เอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทราบถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายในกรณีข้างต้น อาทิ เจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ สรุปลผลการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ บันทึกการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. .... และบันทึกการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. .... มติคณะรัฐมนตรี รายงานการประชุมคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ เป็นต้น

---

¹ ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 ข้อ 87 วรรคสี่ “ให้มีผู้ช่วยเลขานุการไม่เกินสองคนประจำคณะกรรมการแต่ละคณะ โดยให้คณะกรรมการแต่งตั้งจากรายชื่อข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภามาตรายรายชื่อที่เลขาธิการวุฒิสภาเสนอ และเมื่อมีผู้ดำรงตำแหน่งนักกฎหมายนิติบัญญัติแล้ว ผู้ช่วยเลขานุการอย่างน้อยหนึ่งคนต้องแต่งตั้งจากนักกฎหมายนิติบัญญัติ”.

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยการทบทวนวรรณกรรม และใช้ทฤษฎีการตีความกฎหมายมาใช้กับ บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยหลักเหตุและผล ดังขั้นตอนต่อไปนี้

3.2.1 การจัดระเบียบข้อมูล (Data Organization)

3.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูล (Data analysis)

3.2.3 การนำเสนอข้อมูล (Data display)

3.2.4 การสรุปผล ตีความ และตรวจสอบความถูกต้องของผลการวิเคราะห์ข้อมูล (Conclusion, Interpretation and Verification)

3.3 การดำเนินการ

3.3.1 การค้นหาเจตนารมณ์ของกฎหมาย

1) รัฐธรรมนูญ

ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ อันเป็นกฎหมายสูงสุดที่บัญญัติหน้าที่และอำนาจของรัฐรวมถึงองค์กรต่าง ๆ ภายในรัฐไว้ จากเอกสาร “ความมุ่งหมายและคำอธิบายประกอบรายมาตราของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560” ซึ่งจัดทำโดย คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ปรากฏผล ดังนี้

มาตรา 65

ความมุ่งหมาย

กำหนดให้รัฐมียุทธศาสตร์ชาติเพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

คำอธิบายประกอบ

(1) บทบัญญัติแห่งมาตรานี้ เป็นบทบัญญัติที่วางหลักการใหม่ให้รัฐพึงจัดให้มี “ยุทธศาสตร์ชาติ” เพื่อให้มีแผนการพัฒนาประเทศโดยกำหนดกรอบเวลาและแนวทางพัฒนาให้หน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วนต้องปฏิบัติสู่เป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล และเป็นกรอบในการจัดทำแผนของหน่วยงานต่าง ๆ ในการบริหารประเทศให้สอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีการบูรณาการกันและเพื่อให้บทบัญญัติในมาตรานี้มีผลจริงในทางปฏิบัติ จึงได้บัญญัติมาตรานี้ไว้รองรับด้วย (ดูมาตรา 142 มาตรา 162 มาตรา 270 และ มาตรา 275 ประกอบ)

ยุทธศาสตร์ชาติจะกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ของชาติ และแผนยุทธศาสตร์ (Strategic plan) ที่ประชาชนทุกภาคส่วนและรัฐเห็นพ้องร่วมกัน และร่วมมือกันเพื่อเป็นพลังในการช่วยกันทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืนของชาติในระยะยาว โดยมีตัวชี้วัดผลความคืบหน้าในการดำเนินการและความสำเร็จที่ชัดเจนและเป็นสากล ซึ่งการจัดทำ เปลี่ยนแปลง ทบทวนยุทธศาสตร์ชาติต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติและประชาชนทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึงด้วย

(2) ส่วนบทบัญญัติในวรรคสองเป็นบทบัญญัติเพื่อกำหนดวิธีการในการจัดทำ การกำหนด เป้าหมาย ระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมาย และสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติ ว่าต้องให้ประชาชนทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมและมีการรับฟังความคิดเห็นอย่างเต็มที่

(3) การตรากฎหมายตามมาตรา นี้ ได้มีการกำหนดในบทเฉพาะกาล มาตรา 275 ว่าให้คณะรัฐมนตรีต้องจัดทำให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ และให้ดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่กฎหมายดังกล่าวใช้บังคับ

หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ

ความมุ่งหมาย

บทบัญญัติในหมวดนี้ เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่และเป็นกลไกสำคัญ เพื่อให้เกิดการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญและจำเป็น เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนประเทศไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เพื่อให้สัมฤทธิ์ผลอย่างแท้จริงจึงจำเป็นต้องบัญญัติหลักการ และกำหนดกรอบเวลาในการปฏิรูปอย่างชัดเจน รวมทั้งมีบทบังคับในตัวเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด

ในการบัญญัติหมวดการปฏิรูปประเทศนั้น คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้นำรายงานข้อเสนอการปฏิรูปในเรื่องต่าง ๆ อันประกอบด้วยวาระการปฏิรูป จำนวน 37 วาระ และวาระพัฒนา จำนวน 8 วาระ ซึ่งได้ผ่านความเห็นชอบของสภาปฏิรูปแห่งชาติ และแนวทางในการดำเนินงานของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ รวมถึงการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน มาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบการปฏิรูปประเทศตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้

บทบัญญัติในหมวดนี้มี 5 มาตรา กล่าวคือ มาตรา 257 เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายการปฏิรูป มาตรา 258 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดประเด็นการปฏิรูปว่า ต้องดำเนินการปฏิรูปอย่างน้อยใน 7 ด้าน รวม 32 ประเด็น มาตรา 259 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดกลไกในการปฏิรูปในภาพรวมและบทบัญญัติตามมาตรา 260 และมาตรา 261 กำหนดกรอบการดำเนินการในเรื่องการปฏิรูป 2 เรื่อง ที่เป็นรากฐานสำคัญ คือ การปฏิรูปกระบวนการบังคับใช้กฎหมายและการปฏิรูปการศึกษา โดยในมาตรา 260 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้มีกลไกในการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตำรวจเป็นการเฉพาะและในขณะที่มาตรา 261 ก็เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้มีกลไกในการปฏิรูปการศึกษาไว้เป็นการเฉพาะอีกทางหนึ่งด้วย

มาตรา 257**ความมุ่งหมาย**

กำหนดเป้าหมายในการปฏิรูปประเทศเพื่อความสงบเรียบร้อยของประเทศสังคมมีความสุข ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

คำอธิบายประกอบ

บทบัญญัตินี้กำหนดเป้าหมายการปฏิรูปโดยกำหนดเป้าหมายของการปฏิรูปเพื่อให้

- 1) ประเทศชาติมีความสุขสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ
- 2) สังคมมีความสุขเป็นธรรมและมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ และ
- 3) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มาตรา 258**ความมุ่งหมาย**

กำหนดประเด็นในการปฏิรูปประเทศว่าต้องมีอย่างน้อย 7 ด้านดังนี้

- (1) ด้านการเมือง
- (2) ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
- (3) ด้านกฎหมาย
- (4) ด้านกระบวนการยุติธรรม
- (5) ด้านการศึกษา
- (6) ด้านเศรษฐกิจ
- (7) ด้านอื่น ๆ

คำอธิบายประกอบ

(1) กำหนดให้มีการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ อย่างน้อย 7 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการเมือง
- 2) ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
- 3) ด้านกฎหมาย
- 4) ด้านกระบวนการยุติธรรม
- 5) ด้านการศึกษา
- 6) ด้านเศรษฐกิจ
- 7) ด้านอื่น ๆ

ทั้งนี้ ในการปฏิรูปในด้านต่าง ๆ นั้น จะบัญญัติแต่เฉพาะเป้าหมายและหลักการสำคัญของการปฏิรูปด้านต่าง ๆ ไว้ในรัฐธรรมนูญเท่านั้น เพื่อเป็นกรอบให้หน่วยงานหรือองค์กรที่รับผิดชอบโดยตรงเป็นผู้กำหนดวิธีการดำเนินการเพื่อให้เกิดการปฏิรูปอย่างเป็นรูปธรรม

(2) ก. ด้านการเมือง

(2.1) กำหนดขึ้นโดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนมีความรู้ในเรื่องระบอบประชาธิปไตย และมีส่วนร่วม ในการพัฒนาพรรคการเมือง โดยกำหนดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รวมทั้งการส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักการยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกัน

(2.2) กำหนดให้พรรคการเมืองดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ มีกระบวนการให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วม และมีความรับผิดชอบอย่างแท้จริง เพื่อให้พรรคการเมืองพัฒนาเป็นสถาบันการเมืองของประชาชน และกำหนดให้มีกระบวนการคัดเลือก เพื่อให้ได้ผู้มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรม เข้ามาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รวมทั้งการกำหนดให้มีกลไกความรับผิดชอบต่อพรรคการเมืองในนโยบายที่มีได้ วิเคราะห์ผลกระทบ ความคุ้มค่า และความเสียหายอย่างรอบด้าน และให้มีกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธี

(3) ข. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

(3.1) เป้าหมายสำคัญของการปฏิรูปด้านการบริหารราชการแผ่นดิน คือ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้าง ระบบการบริหารงานของรัฐ และแผนกำลังคนภาครัฐให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ รวมทั้งต้องมีการพัฒนาระบบการบริหารงานของรัฐให้เป็นไปอย่างสม่าเสมอ มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ และให้มีการบูรณาการฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานเข้าด้วยกัน อันจะทำให้ระบบการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีได้อย่างแท้จริง

(3.2) กำหนดให้มีการปฏิรูประบบราชการให้มีความเข้มแข็ง ปราศจากการแทรกแซงของฝ่ายการเมือง รวมทั้งกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ ให้มีความเหมาะสมเสริมสร้างและใช้ระบบคุณธรรมอย่างเคร่งครัด ให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้มีการนำเทคโนโลยีมาช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพในการควบคุมการใช้จ่ายเงินแผ่นดินและการเปิดเผยข้อมูลในการดำเนินงานของรัฐเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้โดยสะดวก

(3.3) การปฏิรูปด้านการบริหารราชการแผ่นดินควรเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความรู้สามารถเข้าไปสู่ระบบราชการได้อย่างแท้จริง โดยมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานได้ด้วยศักยภาพของตนเอง เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจที่จะทำให้เกิดการปฏิรูประบบการบริหารราชการแผ่นดิน และให้นำระบบคุณธรรมมาใช้ในการแต่งตั้ง การโยกย้ายข้าราชการ เพื่อให้สามารถคัดเลือกข้าราชการที่ดีและซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ให้บริการประชาชนได้ตามศักยภาพของข้าราชการนั้น ๆ รวมทั้งมีมาตรการคุ้มครองจากการใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรมจากผู้บังคับบัญชา นอกจากนี้ ควรมีการปรับเปลี่ยนวิธีคิดและวิธีการปฏิบัติงานของข้าราชการ ไม่ให้ยึดติดกับประเพณีปฏิบัติหรือกรอบการปฏิบัติราชการแบบเดิม ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้การดำเนินงานของราชการเป็นไปด้วยความล่าช้าและไม่ทันต่อเหตุการณ์ด้วย

(3.4) กำหนดให้มีการปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้มีความคล่องตัว เปิดเผย ตรวจสอบได้ และมีกลไกในการป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน

(4) ค. ด้านกฎหมาย

(4.1) การปฏิรูปด้านกฎหมาย มีเป้าหมายหลักคือ การปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ที่มีผลใช้บังคับในปัจจุบันให้เป็นไปตามหลักการที่บัญญัติในมาตรา 77 และสอดคล้องกับหลักสากล ทั้งนี้ เพื่อมิให้มีกฎหมายที่สร้างภาระเกินความจำเป็นแก่ประชาชน

(4.2) การปฏิรูปการศึกษากฎหมาย ควรมีการปฏิรูประบบการเรียนการสอนวิชากฎหมาย เพื่อให้ผู้ประกอบการวิชาชีพกฎหมายมีความรอบรู้ ยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมของนักกฎหมาย

(4.3) ในการปฏิรูปด้านกฎหมายจะต้องดำเนินการจัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชน ในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา 133 (3) ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ที่ได้ กำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนสามารถเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย หรือหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมายได้

(5) ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม

(5.1) กำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมให้มีความชัดเจน และควรมีการปฏิรูประบบการสอบสวนของพนักงานสอบสวน เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดอาญา ดังนั้น จึงควรออกแบบกลไกเพื่อให้เกิดการถ่วงดุลอำนาจการสอบสวนของพนักงานสอบสวน หรือมอบหมายให้องค์กรใดองค์กรหนึ่ง มีอำนาจสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน และมีกลไกช่วยเหลือประชาชนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ รวมตลอดทั้งการสร้างกลไกเพื่อให้มีการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคม

(5.2) กำหนดให้มีหน่วยงานบริการด้านนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าหนึ่งหน่วยงานที่มีอิสระจากกันเพื่อเป็นการลดการใช้ดุลพินิจในการของพนักงานสอบสวน และสร้างความเชื่อมั่นรวมทั้งเป็นหลักประกันให้สังคมและประชาชน ได้รับความเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น

(5.3) กำหนดให้มีการเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้การอำนวยความสะดวกเกิดความสะดวกรวดเร็ว

(5.4) กำหนดให้มีการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจ และภารกิจของตำรวจ รวมถึงปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการตำรวจให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันมิให้การปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าจนเป็นเหตุให้คดีขาดอายุความ เพื่อให้การดำเนินกระบวนการยุติธรรมเป็นไปด้วยความรวดเร็ว สร้างความเป็นธรรมและสร้างความเชื่อมั่นในระบบการสอบสวน และการบังคับใช้กฎหมายให้เกิดความเป็นธรรมแก่ประชาชน

(6) จ. ด้านการศึกษา

(6.1) การปฏิรูปด้านการศึกษา เป็นการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา และกำหนดกลไกและระบบการผลิต คัดกรองและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ รวมถึงปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในทุกกระดับ

(6.2) วัตถุประสงค์ของการปฏิรูปด้านการศึกษา เพื่อให้มีการปฏิรูปอย่างเป็นรูปธรรม เกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 54 ของรัฐธรรมนูญนี้ โดยกำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษา การปรับโครงสร้างการศึกษา และการพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งยังกำหนดให้มีการตรากฎหมายจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือการศึกษา ให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปี

(6.3) ควรมีการปฏิรูประบบคัดกรองผู้ประกอบวิชาชีพครู เนื่องจากมีการใช้บุคลากรทำงานการศึกษา ที่ไม่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของครู ตัวอย่างเช่น ครูที่ได้รับทุนการศึกษา ไปศึกษาต่อต่างประเทศ เมื่อสำเร็จการศึกษากลับได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้ทำการสอน ในสถานศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับความรู้ความสามารถที่ศึกษามา เป็นต้น ทั้งนี้ ในการปฏิรูปการศึกษา กำหนดให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการภายในหกสิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ เพื่อดำเนินการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะ และร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ให้บรรลุเป้าหมายเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีภายในสองปีนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง

(7) ฉ. ด้านเศรษฐกิจ

(7.1) การปฏิรูปด้านเศรษฐกิจ เป็นการขจัดอุปสรรคและเสริมสร้างความสามารถ ในการแข่งขันของประเทศ และปรับปรุงระบบภาษีอากรให้มีความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ

(7.2) แนวคิดเรื่องการปฏิรูประบบเศรษฐกิจ คือ ต้องมีหลักประกันว่าประชาชนจะไม่ต้อง รับประทานค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับปัจจัยสี่ในราคาที่สูงเกินความจำเป็นจนเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต ในสังคม ซึ่งหลักประกันดังกล่าวนี้ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 75 ที่การจัดระบบเศรษฐกิจของรัฐ ต้องเป็นไปเพื่อให้ประชาชนมีโอกาสได้รับประโยชน์จากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปพร้อมกัน อย่างทั่วถึง เป็นธรรม และยั่งยืน ซึ่งต้องครอบคลุมถึงปัจจัยสี่ด้วย

(8) ข. ด้านอื่น ๆ

นอกเหนือจากการปฏิรูปในด้านต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังมีการปฏิรูปในด้านอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิรูปประเทศอีกหลายด้าน อาทิ เช่น

(8.1) การปฏิรูประบบบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรมและยั่งยืน โดยต้องคำนึงถึงความต้องการใช้น้ำในทุกมิติ รวมทั้งต้องคำนึงถึงความเปลี่ยนแปลง ของสภาพแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศประกอบกันด้วย

(8.2) จัดให้มีการปฏิรูปที่ดินเพื่อให้เกิดการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม รวมทั้งการตรวจสอบกรรมสิทธิ์และการถือครองที่ดินทั่วประเทศเพื่อแก้ไขปัญหากรรมสิทธิ์และสิทธิ ครองครองที่ดินอย่างเป็นระบบ

(8.3) จัดให้มีระบบจัดการและกำจัดขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ด้านอื่น ๆ ได้

(8.4) ปฏิรูประบบหลักประกันสุขภาพให้ประชาชนได้รับสิทธิและประโยชน์จากการบริหารจัดการและการเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพและสะดวกทัดเทียมกัน

(8.5) จัดให้มีระบบการแพทย์ปฐมภูมิที่มีแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวดูแลประชาชนในสัดส่วนที่เหมาะสม

มาตรา 259

ความมุ่งหมาย

กำหนดให้มีกลไกในการปฏิรูปประเทศโดยให้มีกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศโดยต้องแล้วเสร็จใช้บังคับได้ภายใน 120 วันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

คำอธิบายประกอบ

บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดให้มีกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ เพื่อเป็นกรอบการดำเนินการซึ่งอย่างน้อยต้องมีวิธีการจัดทำแผน การมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนในการดำเนินการ การวัดผล และระยะเวลาการปฏิรูปในแต่ละด้าน เพื่อให้การปฏิรูปในหมวดนี้บรรลุผลได้อย่างชัดเจนตามที่คาดหวังภายในห้าปี โดยกำหนดให้ตรากฎหมายและประกาศใช้บังคับภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนอกจากนี้ ในระหว่างที่กฎหมายตามวรรคหนึ่งยังไม่มีผลใช้บังคับ กำหนดให้การดำเนินการปฏิรูปในบางเรื่องที่หน่วยงานของรัฐสามารถดำเนินการได้โดยไม่ต้องอาศัยกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปก็ให้หน่วยงานของรัฐสามารถดำเนินการโดยอาศัยหน้าที่และอำนาจที่มีอยู่แล้วไปพลางก่อนได้

มาตรา 260

ความมุ่งหมาย

เพื่อให้มีการปฏิรูปตามมาตรา 258 ง. (4) กำหนดให้มีคณะกรรมการในการปฏิรูปตำรวจขึ้นเป็นการเฉพาะรวมทั้งกำหนดเงื่อนไข และระยะเวลาเพื่อให้มีการปฏิรูปเกิดขึ้นจริง

คำอธิบายประกอบ

(1) บทบัญญัติแห่งมาตรานี้เป็นบทบัญญัติเพื่อให้การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการตำรวจให้เกิดประสิทธิภาพนั้น กำหนดให้มีคณะกรรมการในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมด้านตำรวจ ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี เพื่อดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี เพื่อให้เกิดการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมอย่างเป็นรูปธรรมและเกิดขึ้นจริง

โดยคณะกรรมการประกอบด้วย บุคคลดังนี้

(1.1) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรมเป็นที่ประจักษ์ และไม่เคยเป็นข้าราชการตำรวจมาก่อน เป็นประธาน

(1.2) ผู้เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการตำรวจซึ่งอย่างน้อยต้องมีผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รวมอยู่ด้วย มีจำนวนตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด เป็นกรรมการ

(1.3) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรมเป็นที่ประจักษ์และไม่เคยเป็นข้าราชการตำรวจมาก่อน มีจำนวนเท่ากับกรรมการตาม (2) เป็นกรรมการ

(1.4) ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม เลขาธิการ สำนักงานศาลยุติธรรม และอัยการสูงสุด เป็นกรรมการ

(2) ในการปฏิรูปตำรวจตามมาตรานี้ เพื่อมุ่งหมายให้ตำรวจทำงานตามภารกิจของตนเองได้ และสามารถเติบโตได้ตามผลการปฏิบัติงานเป็นหลัก โดยคณะกรรมการปฏิรูปตำรวจประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งที่ไม่เคยเป็นข้าราชการตำรวจมาก่อนและผู้เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการตำรวจ ในสัดส่วนเท่ากันโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรมเป็นที่ประจักษ์ และไม่เคยเป็นข้าราชการตำรวจมาก่อน เป็นประธาน รวมทั้งได้เปิดช่องให้เอกชนหรือนักวิชาการ อิสระซึ่งเป็นผู้มองจากภายนอกองค์กรตำรวจมีส่วนร่วมในการปฏิรูป เนื่องจากเอกชนหรือนักวิชาการ อิสระจะมีมุมมองที่แตกต่างจากตำรวจ โดยสามารถเข้ามาเป็นกรรมการตามมาตรานี้ได้ เนื่องจากตาม ความในวรรคหนึ่งได้บัญญัติความว่า “...และไม่เคยเป็นข้าราชการตำรวจ...” ซึ่งมีความหมายรวมถึง เอกชนและนักวิชาการอิสระแล้ว

(3) สำหรับสัดส่วนของคณะกรรมการปฏิรูปตำรวจตามอนุมาตรา (4) ได้มีการปรับปรุงที่มา ของสัดส่วนของกรรมการที่มีใช้กรรมการที่มาจากข้าราชการตำรวจหรือผู้เคยเป็นข้าราชการตำรวจ โดยกำหนดให้มีกรรมการที่มาจากผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวง มหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม อัยการสูงสุด ซึ่งเป็นผู้แทน หน่วยงานผู้รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับ การปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรมเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ ปฏิรูปตำรวจด้วย

(4) กำหนดให้คณะกรรมการดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้ รัฐธรรมนูญนี้ สำหรับระยะเวลาที่กำหนดไว้ในวรรคสองนี้ เป็นระยะเวลาที่กำหนดให้คณะกรรมการ ตามความในมาตรา 260 ต้องดำเนินการตามที่กำหนดไว้ให้แล้วเสร็จเท่านั้นไม่ใช่วาระการดำรง ตำแหน่ง หากดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายไม่แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้ รัฐธรรมนูญ คณะกรรมการดังกล่าวก็ต้องดำรงตำแหน่งอยู่ต่อไปจนกว่าจะแล้วเสร็จ

(5) บทบัญญัติวรรคสามเป็นการบัญญัติเพื่อกำหนดว่าเมื่อครบกำหนดเวลาหนึ่งปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้แล้ว ถ้าการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวยังไม่แล้วเสร็จ ในช่วงระยะเวลาการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลข้าราชการตำรวจ ให้การแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการตำรวจดำเนินการตามหลักอาวุโส โดยให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด ทั้งนี้ ความว่า “ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราช กิจจานุเบกษา” หมายถึงเป็นหลักเกณฑ์ใหม่ เมื่อกำหนดให้การแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการตำรวจ ดำเนินการตามลำดับอาวุโส ทำให้ต้องมีการจัดลำดับอาวุโสจึงให้เป็นหน้าที่และอำนาจคณะรัฐมนตรี

ซึ่งเป็นฝ่ายบริหารในการวางหลักเกณฑ์ในการจัดลำดับอาวุโสแล้วประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาโต้แย้งในเรื่องลำดับอาวุโส การที่บัญญัติเช่นนี้เนื่องจากมุ่งหวังว่าการใช้หลักอาวุโสตามเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีจะกำหนดขึ้นใหม่จะเปิดโอกาสเป็นการพัฒนาตำรวจโดยจะทำให้ได้บุคคลที่มีประสบการณ์และมีความรู้ความสามารถ มาทำหน้าที่ และจะขจัดปัญหาเกี่ยวกับการวิ่งเต้นในวงการค้ารางวัลที่เป็นที่รับรู้รับทราบทั่วกันตามสื่อต่างๆให้หยุดลงได้ และนำไปสู่การมีตำรวจมืออาชีพอย่างแท้จริง

มาตรา 261

ความมุ่งหมาย

กำหนดให้มีกลไกเฉพาะเพื่อปฏิรูปการศึกษา

คำอธิบายประกอบ

บทบัญญัตินี้ เป็นบทบัญญัติกำหนดให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีความเป็นอิสระ คณะหนึ่งเพื่อดำเนินการศึกษา จัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการปฏิรูปด้านการศึกษา โดยให้จัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมายให้แล้วเสร็จและเสนอต่อคณะรัฐมนตรีภายในสองปีนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง

ในกรณีที่คณะกรรมการตามความในมาตรา ๒๖๑ ดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในสองปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ คณะรัฐมนตรีอาจจะแต่งตั้งคณะกรรมการชุดใหม่แทน หรือจะให้คณะกรรมการชุดเดิมปฏิบัติหน้าที่ต่อไปก็ได้

มาตรา 269

ความมุ่งหมาย

กำหนดให้วุฒิสภาชุดแรกมีจำนวนสองร้อยห้าสิบคน ประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภา โดยตำแหน่ง 6 คน สมาชิกที่มาจากการสรรหาโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติจำนวน 194 คน และสมาชิกที่มาจากการเลือกตามบทหลักที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติเป็นผู้คัดเลือกอีก 50 คน โดยวุฒิสภาชุดนี้ นอกจากจะมีหน้าที่ตามบทหลักแล้ว ยังมีหน้าที่เร่งรัดและกำกับการปฏิรูปประเทศด้วยเพื่อเป็นหลักประกันว่าการปฏิรูปจะเกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างแท้จริง

คำอธิบายประกอบ

(1) เนื่องจากรัฐธรรมนูญนี้มีเจตนารมณ์ชัดเจนที่จะให้มีการปฏิรูปประเทศอย่างจริงจัง และต้องการให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม จึงได้กำหนดหมวดว่าด้วยการปฏิรูปประเทศไว้ด้วย แต่การปฏิรูปประเทศจะต้องมีกลไกในการติดตาม แนะนำ และเร่งรัดกระบวนการปฏิรูปประเทศให้เกิดผล ซึ่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคณะรัฐมนตรีมีความเห็นว่าควรกำหนดให้เป็นหน้าที่ของวุฒิสภาในการดำเนินการดังกล่าว คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจึงบัญญัติความในมาตรา 270 ซึ่งนอกจากจะกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาชุดแรกนี้มีหน้าที่และอำนาจเช่นเดียวกับสมาชิกวุฒิสภาในบทหลักแล้ว ยังกำหนดให้มีหน้าที่และอำนาจเสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศให้สำเร็จ

ตามที่กฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศบัญญัติไว้ด้วย โดยในวาระเริ่มแรกให้สมาชิกวุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากการสรรหาของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติผ่านคณะกรรมการสรรหา จำนวนหนึ่งร้อยเก้าสิบสี่คน ผ่านการเลือกตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญนี้ห้าสิบคนและมีสมาชิกวุฒิสภาโดยตำแหน่งหกคน รวมสองร้อยห้าสิบคน โดยให้อยู่ในตำแหน่งห้าปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง

(2) สำหรับหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาสรุปได้ ดังนี้

(2.1) กำหนดให้มีคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาคณะหนึ่งซึ่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ และมีความเป็นกลางทางการเมืองจำนวนไม่น้อยกว่าเก้าคนแต่ไม่เกินสิบสองคน มีหน้าที่ดำเนินการสรรหาบุคคลซึ่งสมควรเป็นสมาชิกวุฒิสภา โดยคัดเลือกบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมในอันจะเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา และการปฏิรูปประเทศมีจำนวนไม่เกินสี่ร้อยคนตามวิธีการที่คณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภากำหนด แล้วนำรายชื่อเสนอต่อคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ทั้งนี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนวันที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา 268 ไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน แล้วนำรายชื่อเสนอต่อคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติเพื่อคัดเลือกบุคคลจากบัญชีรายชื่อที่ได้รับการสรรหาตาม (ข) ให้ได้จำนวนหนึ่งร้อยเก้าสิบสี่คนให้แล้วเสร็จภายในสามวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา 268

(2.2) ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการจัดให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภาตามมาตรา 107 จำนวนสองร้อยคนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา โดยให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนวันที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา 268 ไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน แล้วนำรายชื่อเสนอต่อคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติเพื่อให้คัดเลือกผู้ได้รับเลือกตาม (ก) จากบัญชีรายชื่อที่ได้รับจากคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ได้จำนวนห้าสิบคน และคัดเลือกรายชื่อสำรองจำนวนห้าสิบคน โดยการคัดเลือกดังกล่าวให้คำนึงถึงบุคคลจากกลุ่มต่าง ๆ อย่างทั่วถึง ทั้งนี้ ให้แล้วเสร็จภายในสามวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา 268

(2.3) กำหนดให้คณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเป็นสมาชิกวุฒิสภาโดยตำแหน่งจำนวนหกคน

(3) ความในมาตรา 269 (2) ความว่า “มิให้นำความในมาตรา 108 ข. ลักษณะต้องห้าม (6) ในส่วนที่เกี่ยวกับการเคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีมาใช้บังคับแก่ผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาซึ่งได้รับสรรหาตาม (1) (ข)” หมายถึง บทบัญญัติลักษณะต้องห้ามของสมาชิกวุฒิสภาในส่วนที่เกี่ยวกับการเคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีไม่นำมาใช้บังคับแก่ผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาซึ่งได้รับสรรหา

(4) ความในมาตรา 269 (2) ความว่า “...มิให้นำความในมาตรา 108 ข. ลักษณะต้องห้าม (2) มาตรา 184 (1) และมาตรา 185 มาใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกวุฒิสภาโดยตำแหน่ง” หมายถึงบทบัญญัติมาตรา 184 (1) ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการห้ามสมาชิกวุฒิสภาดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นและความในมาตรา 185 ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการห้ามสมาชิกวุฒิสภา

ใช้สถานะหรือตำแหน่งกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะที่เป็นการก้าวกายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อมไม่นำมาใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกวุฒิสภาโดยตำแหน่ง ดังนั้น ข้าราชการอาจได้รับแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ เฉพาะกรณีสมาชิกวุฒิสภาโดยตำแหน่งเท่านั้น

(5) ความในมาตรา 269 (4) ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาว่างลง ผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งแทนตำแหน่งที่ว่าง คือบุคคลที่มีรายชื่อขึ้นบัญชีสำรองไว้ สำหรับสมาชิกวุฒิสภาโดยตำแหน่งนั้นเมื่อเกษียณอายุราชการแล้วก็จะพ้นจากตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาด้วย และให้ดำเนินการเพื่อแต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น เป็นสมาชิกวุฒิสภาโดยตำแหน่งแทน ให้สมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ในตำแหน่งเท่าอายุของวุฒิสภาที่เหลืออยู่

(6) ความในมาตรา 269 (6) กำหนดว่าเมื่ออายุของวุฒิสภาครบห้าปีแล้ว ให้ดำเนินการเลือกสมาชิกวุฒิสภาตามมาตรา 107 ต่อไป และให้สมาชิกวุฒิสภาผู้อยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีสมาชิกวุฒิสภาชุดใหม่เข้ารับหน้าที่

มาตรา 270

ความมุ่งหมาย

ให้วุฒิสภาเป็นกลไกหลักในการกำกับและขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ให้บรรลุเป้าหมาย รวมทั้งกำหนดกลไกในการเสนอและพิจารณาร่างกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศ

คำอธิบายประกอบ

(1) ภาตรานี้กำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศและการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ โดยกำหนดให้การเสนอกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศมีขั้นตอนที่แยกอย่างชัดเจนจากขั้นตอนการเสนอร่างกฎหมายทั่วไป กล่าวคือ การเสนอกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศให้เสนอและพิจารณาในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ซึ่งแตกต่างจากการเสนอร่างกฎหมายทั่วไปที่ต้องเสนอผ่านสภาผู้แทนราษฎรก่อนแล้วจึงเสนอเข้าสู่การพิจารณาของวุฒิสภา สำหรับกรณีมีประเด็นว่าร่างกฎหมายที่เสนอโดยคณะรัฐมนตรีเป็นร่างกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศหรือไม่ ให้มีกลไกในการพิจารณาวินิจฉัยเป็นการเฉพาะ

(2) กำหนดกระบวนการให้คณะรัฐมนตรีแจ้งให้ประธานรัฐสภาทราบกรณีเป็นร่างพระราชบัญญัติ ที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศเพื่อประโยชน์ในการติดตามและขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ แต่ในกรณีคณะรัฐมนตรีไม่ได้แจ้งดังกล่าว หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของแต่ละสภา อาจเข้าชื่อกันร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้วินิจฉัย การยื่นคำร้องดังกล่าวต้องยื่นก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาแล้วแต่กรณี จะพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นแล้วเสร็จ ซึ่งเมื่อประธานรัฐสภาได้รับคำร้องแล้ว ให้เสนอต่อ คณะกรรมการร่วมซึ่ง ประกอบด้วย ประธานวุฒิสภาเป็น ประธาน

รองประธานสภาผู้แทนราษฎรคนหนึ่ง ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ผู้แทนคณะรัฐมนตรีคนหนึ่ง และประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนคนหนึ่ง ซึ่งเลือกกันเองระหว่างประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ในวุฒิสภาทุกคณะเป็นกรรมการเพื่อวินิจฉัย คำวินิจฉัยดังกล่าวให้เป็นที่สุด

2) พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560

ผู้ศึกษาได้สืบค้นเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 ว่าได้มีการอภิปรายหรือการแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงไปยังระยะเวลาการดำเนินการปฏิรูปประเทศหรือระยะเวลาการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศไว้หรือไม่ อย่างไร โดยสืบค้นจากบันทึกการประชุมและรายงานการประชุมของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. .... รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. .... และรายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ วันที่ 22 มิถุนายน 2560 ซึ่งเป็นคราวที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวในวาระที่ 2 และวาระที่ 3 ซึ่งพบว่าไม่ปรากฏข้อมูลในกรณีดังกล่าวแต่อย่างใด

3) พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560

ผู้ศึกษาได้สืบค้นเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 ว่าได้มีการอภิปรายหรือการแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงไปยังระยะเวลาการดำเนินการปฏิรูปประเทศหรือระยะเวลาการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศไว้หรือไม่ อย่างไร โดยสืบค้นจากบันทึกการประชุมและรายงานการประชุมของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. .... รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. .... และรายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ วันที่ 22 มิถุนายน 2560 ซึ่งเป็นคราวที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวในวาระที่ 2 และวาระที่ 3 ซึ่งพบข้อเท็จจริง ดังนี้

ความในมาตรา 6 วรรคหนึ่ง ของร่างที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ มีบทบัญญัติว่า

“ให้มีแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อกำหนดกลไก วิธีการ และขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ แต่ละด้านตามมาตรา 8 รวมทั้งผลอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศในด้านนั้น ๆ ทั้งนี้ ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ”

ซึ่งปรากฏข้อมูลว่าไม่มีผู้แปรญัตติ และไม่มีผู้อภิปรายในที่ประชุมคณะกรรมการ และในที่ประชุมสภา ในกรณีดังกล่าวแต่อย่างใด

3.3.2 การวิเคราะห์ข้อเท็จจริงอื่นที่เกี่ยวข้อง

1) รายงานการประชุมคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ครั้งที่ 2/2565 วันจันทร์ที่ 22 สิงหาคม 2565

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะเลขานุการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและเลขานุการคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ได้รายงานต่อที่ประชุมว่า “ผลการดำเนินการปฏิรูปประเทศที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ หมวด 16 ที่บัญญัติให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังตามมาตรา 258 เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในมาตรา 257 ภายในระยะเวลา 5 ปี ซึ่งหากนับจากวันที่แผนการปฏิรูปประเทศได้มีการประกาศบังคับใช้ระยะเวลาการดำเนินการจะสิ้นสุดลงในวันที่ 31 ธันวาคม 2565 ซึ่งสำนักงานฯ ได้มีการติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลสัมฤทธิ์การปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ พบว่า การดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศทั้ง 13 ด้าน ได้ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ...”²

พร้อมทั้งได้รายงานการดำเนินการในระยะต่อไปหลังการสิ้นสุดของแผนการปฏิรูปประเทศ และแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศภายหลังการสิ้นสุดของแผนการปฏิรูปประเทศ ดังนี้

- (1) ให้หน่วยงานของรัฐนำประเด็นการปฏิรูปประเทศที่ยังต่อเนื่องไปดำเนินการผ่านกลไกของแผนระดับที่ 2 แผนระดับที่ 3 และการดำเนินงานต่าง ๆ ของหน่วยงาน โดยสำนักงานฯ จะหารือร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) เพื่อพิจารณาตัวชี้วัดที่เหมาะสม เพื่อผลักดันผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปประเทศให้เกิดผลอย่างยั่งยืนต่อไป
- (2) ให้ทุกหน่วยงานเร่งทบทวน ยกเลิก กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ กลไก และคณะกรรมการต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินงานในระยะถัดไป อาทิ สำนักงานฯ พิจารณายกเลิกพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนฯ พ.ศ. 2560 มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับแผนสามระดับ โดยตัดแผนการปฏิรูปประเทศออกจากกลไกของแผนสามระดับ
- (3) สำนักงานฯ และสำนักงาน ก.พ.ร. หารือร่วมกันเพื่อพิจารณาทบทวนอำนาจหน้าที่ และบทบาทการดำเนินงานของสำนักงาน ป.ย.ป. ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 19/2561 ข้อ 16 และมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 2 มกราคม 2562 เรื่อง การทบทวนข้อเสนอให้จัดตั้งหน่วยงานของรัฐตามแผนการปฏิรูปประเทศ

² โปรดดูภาคผนวก, ผลสัมฤทธิ์การปฏิรูปประเทศตามเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ.

แนวทางการดำเนินการที่เกี่ยวข้องในการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปประเทศ

(1) หน่วยงานและ/หรือผู้มีหน้าที่กำกับ ติดตามและประเมินผลการปฏิรูปประเทศ
 ในส่วนของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ให้คงเหลือเพียงภารกิจหน้าที่ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบรายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศประจำปี 2565 โดยที่ประชุมร่วมประธานกรรมการปฏิรูปประเทศ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้พิจารณาทบทวนบทบาทและอำนาจหน้าที่ตามความเหมาะสม โดยให้ยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับที่ 2 อื่นที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบในการดำเนินการ รวมทั้งกลไกและกรรมการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับเปลี่ยนองค์ประกอบให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมต่อไป

(2) การดำเนินการติดตาม ประเมินผล และจัดทำรายงานที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้องกับห้วงเวลาดำเนินการของแผนการปฏิรูปประเทศ ทั้งในส่วนของกรรณการดำเนินการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศในระบบ eMENSRCR การจัดทำรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศตามมาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญ สำหรับรอบเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2565 เป็นรอบรายงานสุดท้าย และการจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศประจำปี 2565 โดยใช้ข้อมูลผลการดำเนินงานสิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2565

ต่อการรายงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติข้างต้น ประธานกรรมการ ได้กล่าวต่อที่ประชุมถึงการเน้นย้ำและให้ความสำคัญกับการปฏิรูปประเทศ และมอบหมายให้หน่วยงานดำเนินการตามแนวทางดังกล่าวผ่านแผนระดับที่ 2 และแผนระดับที่ 3 เพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ได้อย่างยั่งยืนต่อไป ซึ่งที่ประชุมคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติได้มีมติเห็นชอบแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศภายหลังการสิ้นสุดของแผนการปฏิรูปประเทศ และแนวทางการดำเนินการที่เกี่ยวข้องในการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปประเทศ ตามที่สำนักงานฯ เสนอ และมอบหมายให้สำนักงานฯ เสนอผลการประชุมของคณะกรรมการต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป

2) มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 27 กันยายน 2565 เรื่อง การขับเคลื่อนการดำเนินการสำคัญสืบเนื่องจากการประชุมคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ครั้งที่ 2/2565

คณะรัฐมนตรีได้มีมติรับทราบมติที่ประชุมคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ครั้งที่ 2/2565 เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2565 ซึ่งประกอบด้วยเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

(1) (ร่าง) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566-2580) (ฉบับปรับปรุง)

(2) โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

(3) การดำเนินการแผนปฏิรูปประเทศ (ปรากฏรายละเอียด ดังนี้)

(3.1) ความเป็นมา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 ได้บัญญัติให้มีการปฏิรูปประเทศ โดยได้กำหนดเป้าหมายของการปฏิรูปประเทศไว้ในมาตรา 257 และให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยด้านต่าง ๆ ให้เกิดผล ไว้ในมาตรา 258 และในมาตรา 259 ให้เริ่มดำเนินการปฏิรูป ในแต่ละด้าน ภายใน 1 ปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ เพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังภายในระยะเวลา 5 ปี ซึ่งหากนับจากวันที่ได้มีการประกาศบังคับใช้แผนการปฏิรูปประเทศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2561 ระยะเวลาการดำเนินการจะสิ้นสุดลงในวันที่ 31 ธันวาคม 2565

(3.2) การดำเนินการ สำนักงานฯ ได้มีการติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลสัมฤทธิ์การปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ พบว่า การดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศทั้ง 13 ด้าน ได้ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ แล้ว ดังมีตัวอย่างผลสัมฤทธิ์ อาทิ ด้านการเมือง มีการจัดทำแอปพลิเคชัน Civic Education เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเข้าถึงข้อมูลผู้สมัครรับเลือกตั้ง ข้อมูลพรรคการเมือง ข้อมูลที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง ด้านบริหารราชการแผ่นดินมีการเชื่อมโยงข้อมูลจัดซื้อจัดจ้างระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับระบบ e-GP เพื่อตรวจสอบและป้องกันการทุจริตรวมทั้งมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในหน่วยงานราชการมากขึ้น ซึ่งสามารถช่วยลดการใช้กระดาษในหน่วยงานราชการ ด้านกฎหมาย มีการจัดทำพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เพื่อให้ผู้ที่มีความผิดไม่ร้ายแรงชำระค่าปรับแทนการลงโทษทางอาญาและไม่มีการจำคุก เพื่อให้การรับโทษเหมาะสมกับสภาพความผิดซึ่งทำให้การบังคับใช้กฎหมายเกิดความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งในส่วนการจัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายได้มีพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมายพ.ศ. 2564 ที่ดำเนินการแล้วเสร็จและประกาศใช้บังคับเรียบร้อยแล้ว ด้านกระบวนการยุติธรรม ในส่วนการมุ่งอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนให้มีความสะดวกรวดเร็ว โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้จัดให้มีการถ่วงดุลอำนาจการสอบสวนระหว่างหน่วยงาน และได้มีคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ 177/2564 เรื่อง การรับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษความผิดอาญานอกเขตอำนาจการสอบสวน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนมากขึ้น ด้านการศึกษา ในส่วนของการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาพิจารณาจากอัตราการศึกษาปฐมวัยระดับก่อนประถมศึกษา อายุ 3-5 ปี เพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 75.15 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ามีการดำเนินงานเพิ่มขึ้น ด้านเศรษฐกิจ มีการปรับโครงสร้างให้เศรษฐกิจไทยมีความแข็งแกร่งมากขึ้นและสามารถช่วยเหลือด้านวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ได้มากขึ้น

ทั้งนี้ หลังจากแผนการปฏิรูปประเทศสิ้นสุดระยะเวลาดำเนินการลงในวันที่ 31 ธันวาคม 2565 หน่วยงานของรัฐทั้งหน่วยงานรับผิดชอบหลักและหน่วยงานร่วมดำเนินการสามารถดำเนินการประเด็นต่อเนื่องต่าง ๆ ผ่านกลไกของแผนระดับ 2 อื่นที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากทุกด้านของแผนการปฏิรูปประเทศมีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับเป้าหมายของแผนระดับ 2 อื่น ๆ ทั้งในส่วนของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และ (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) นอกจากนี้ ในส่วนของการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ซึ่งมีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 โดยได้มีการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป็นไปด้วยความเรียบร้อยแล้ว ทั้งการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศ การปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศ และการดำเนินการติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐให้มีการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศ ส่งผลให้เหลือหน้าที่ของคณะกรรมการเพียงหน้าที่เดียวในส่วนของประธานกรรมการยังมีหน้าที่ตามกฎหมายที่ต้องพิจารณาให้ความเห็นชอบรายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ประจำปี 2565 โดยที่ประชุมร่วมประธานกรรมการปฏิรูปประเทศ รวมถึงมีความจำเป็นต้องมีการปรับปรุงกลไกการดำเนินการที่เกี่ยวข้องหลังจากสิ้นสุดการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศให้มีความสอดคล้องต่อไป

(3.3) มติคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ เห็นชอบแนวทางการดำเนินการภายหลังการสิ้นสุดของแผนการปฏิรูปประเทศ ประกอบด้วย

(3.3.1) แนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศภายหลังการสิ้นสุดของแผนการปฏิรูปประเทศ

ก. หน่วยงานของรัฐนำประเด็นการปฏิรูปประเทศไปดำเนินการต่อเนื่องผ่านกลไกของแผนระดับที่ 2 แผนระดับที่ 3 และการดำเนินงานต่าง ๆ ของหน่วยงาน โดยให้สำนักงานฯ และสำนักงาน ก.พ.ร. ร่วมกันพิจารณากำหนดตัวชี้วัดที่เหมาะสม เพื่อผลักดันผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปประเทศเกิดผลได้อย่างยั่งยืนต่อไป

ข. ทุกหน่วยงานเร่งดำเนินการทบทวน ยกเลิกกฎหมายกฎระเบียบ ข้อบังคับ ฎีกา และคณะกรรมการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศ โดยในส่วนของสำนักงานฯ มีกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่ต้องดำเนินการยกเลิกและ/หรือปรับปรุง ดังนี้

- ยกเลิกพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 เนื่องจากเป็นกฎหมายที่หมดความจำเป็น โดยจะได้ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย พ.ศ. 2558 ต่อไป

- ปรับปรุงแก้ไขมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 เรื่อง แนวทางการเสนอแผนเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ที่ได้เห็นชอบให้มีการจำแนกแผนออกเป็น 3 ระดับ โดยตัดแผนการปฏิรูปประเทศออกจากกลไกของแผนระดับที่ 2 ที่ได้กำหนดไว้เดิม ทำให้มีแผนระดับที่ 2 ประกอบด้วย แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ รวมทั้ง ขอปรับปรุงวิธีการเสนอแผนเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี โดยให้ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องของแผนระดับที่ 2 ฉบับนั้น ๆ

ค. สำนักงานฯ และสำนักงาน ก.พ.ร. ทารือร่วมกันเพื่อพิจารณาทบทวนความจำเป็นและความเหมาะสมเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน ป.ย.ป. เพื่อดำเนินการตามข้อ 16 ของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 19/2561 และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2562 เรื่อง การทบทวนข้อเสนอให้จัดตั้งหน่วยงานของรัฐตามแผนการปฏิรูปประเทศ

(3.3.2) แนวทางการดำเนินการที่เกี่ยวข้องในการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปประเทศ

ก. หน่วยงานและ/หรือผู้มีหน้าที่กำกับ ติดตามและประเมินผลการปฏิรูปประเทศ ในส่วนของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ให้คงเหลือเพียงภารกิจหน้าที่ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบรายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ประจำปี 2565 โดยที่ประชุมร่วมประธานกรรมการปฏิรูปประเทศ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้พิจารณาทบทวนบทบาท

และอำนาจหน้าที่ตามความเหมาะสม โดยใช้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนระดับที่ 2 อื่นที่เกี่ยวข้อง เป็นกรอบในการดำเนินการ รวมทั้งกลไกและกรรมการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับเปลี่ยน องค์ประกอบให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมต่อไป

ข. การดำเนินการติดตาม ประเมินผล และจัดทำรายงานที่เกี่ยวข้องในการ ดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ โดยดำเนินการให้สอดคล้องกับช่วงเวลาของแผนการปฏิรูป ประเทศ ทั้งในส่วนของจรรยาบรรณผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศ ในระบบ eMENSUR การจัดทำรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ตามมาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญฯ สำหรับรอบเดือนตุลาคม ถึง ธันวาคม 2565 เป็นรอบรายงาน สิ้นสุดท้าย และการจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ประจำปี 2565 โดยใช้ข้อมูลผลการดำเนินงานสิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2565

เมื่อผู้ศึกษาได้รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารข้างต้นเพื่อค้นหาถึงเจตนารมณ์ ของกฎหมายและการดำเนินการขององค์กรที่เกี่ยวข้องแล้ว จึงนำข้อมูลที่ได้จากการสรุปผล การตีความ มาเรียบเรียง และนำเสนอ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถรับทราบว่า หากแผนการปฏิรูปประเทศ สิ้นสุดลงในขณะที่วุฒิสภา ตามมาตรา 269 ของรัฐธรรมนูญยังคงดำรงตำแหน่งแล้ว กรณีจะส่งผล กระทบต่อหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาเพียงใด

ให้ชัดเจน โดยให้กฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการปฏิรูปประเทศ ซึ่งจะต้องตราขึ้นเพื่ออนุมัติ การตามรัฐธรรมนูญ ดำเนินการให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ

แต่เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูป ประเทศ พ.ศ. 2560 แล้ว ก็ไม่พบการกำหนดรายละเอียดต่อกรณีดังกล่าวเพิ่มเติม คงเป็นการพบ บทบัญญัติในมาตรา 8 วรรคสาม ที่บัญญัติว่า “ให้มีคณะกรรมการปฏิรูปประเทศแต่ละด้านเพื่อ ทำหน้าที่จัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศ ตามวรรคหนึ่ง และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการ ยุทธศาสตร์ชาติมอบหมาย ในกรณีที่มีการแยกด้านใดออกเป็นเรื่องตามวรรคสอง ให้มีคณะกรรมการ ปฏิรูปประเทศสำหรับเรื่องนั้นเป็นคณะแยก จากกัน” อันเป็นการแสดงให้เห็นว่า ระยะเวลา การดำเนินการปฏิรูปประเทศ จะถูกกำหนดในแผนการปฏิรูปประเทศโดยคณะกรรมการปฏิรูป ประเทศ ทั้งนี้ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ¹และคณะรัฐมนตรี²

ผู้ศึกษาจึงได้ไปสืบค้นแผนการปฏิรูปประเทศ³ และพบว่า ได้มีการกำหนดระยะเวลา การดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศไว้ 5 ปี (1 ตุลาคม 2560 - 30 กันยายน 2565) ซึ่งต่อมาเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2563 คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ซึ่งได้มีการขยายเวลาการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศออกไปจนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2565

กรณีจึงสรุปได้ว่า การปฏิรูปประเทศนั้นมิได้มีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินการที่ชัดเจน แต่สามารถดำเนินการได้ผ่าน “กรอบเวลาของแผนการปฏิรูปประเทศ คราวละ 5 ปี” โดยจะต้อง ดำเนินการไปเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่รัฐธรรมนูญมาตรา 258 บัญญัติ และเพื่อบรรลุเป้าหมาย ของการปฏิรูปประเทศ ตามที่รัฐธรรมนูญมาตรา 257 บัญญัติ

4.2 องค์กรที่มีอำนาจในการยุติการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ

ผู้ศึกษาพบว่ารัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 มิได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการยุติการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศไว้ แต่ก็สามารถแสวงหาเจตนารมณ์ในกรณีดังกล่าวได้จากข้อความในมาตราอื่นๆ โดยนำมาตีความ และเทียบเคียงการดำเนินการโดยอนุโลม

สำหรับกรณีการยุติหรือการสิ้นสุดลงของแผนการปฏิรูปประเทศนี้ ดำเนินการโดยเทียบเคียง กับบทบัญญัติของกฎหมายในการให้มีแผนการปฏิรูปประเทศใช้บังคับ กล่าวคือ คณะกรรมการปฏิรูป ประเทศทำหน้าที่เป็นผู้ยกร่างแผนการปฏิรูปประเทศ พร้อมกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ ตามแผนจากนั้นจึงเสนอคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะรัฐมนตรีเป็นผู้พิจารณา ให้ความเห็นชอบแผน เพื่อใช้บังคับตามลำดับ และเมื่อได้มีการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ครบ 5 ปี ตามที่กำหนดไว้ในแผนแล้ว เมื่อสสช. ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ได้รายงานผลต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติว่า การดำเนินการปฏิรูปประเทศได้บรรลุเป้าหมาย 3 ประการ

¹ มาตรา 8 วรรคห้า ของพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560.

² มาตรา 6 วรรคสอง ของพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560.

³ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 24 ก, เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2561, หน้า 9.

และปรากฏผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปประเทศแต่ละด้านตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ มาตรา 257 และมาตรา 258 บัญญัติแล้วจึงเห็นสมควรให้แผนการปฏิรูปประเทศสิ้นสุดลง (กล่าวคือ มิได้มีการยก ร่างแผนการปฏิรูปประเทศฉบับใหม่ เพื่อดำเนินการ ในห้วง 5 ปีถัดไป) เมื่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบ กรณีการดำเนินการจึงเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายแล้ว

4.3 ผลกระทบต่อหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภา กรณีแผนการปฏิรูปประเทศสิ้นสุดลง

โดยที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 270 ได้บัญญัติหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภา ชุดปี 2562-2567 ไว้อย่างชัดเจนว่า

“นอกจากจะมีหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้วุฒิสภา ตามมาตรา 269 มีหน้าที่และอำนาจติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุ เป้าหมายตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ในการนี้ ให้คณะรัฐมนตรีแจ้งความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ต่อวุฒิสภาเพื่อทราบทุกสามเดือน

ร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ให้เสนอ และพิจารณาในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

ฯลฯ

ฯลฯ”

ผู้ศึกษาพบว่า การสิ้นสุดลงของแผนการปฏิรูปประเทศ ในวันที่ 31 ธันวาคม 2565 ส่งผลกระทบต่อหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 270 อย่างมีนัยสำคัญใน 3 ประเด็น คือ

ประเด็นที่หนึ่ง หน้าที่และอำนาจในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด การดำเนินการของ ฝ่ายบริหารต่อการปฏิรูปประเทศ

โดยที่มาตรา 6 วรรคสาม ของพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 บัญญัติว่า “หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้การปฏิรูปประเทศบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ” ซึ่งตามแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) มีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการตามแผน จำนวน 62 กิจกรรม มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจำนวนมาก กรณีจึงทำให้ภารกิจหน้าที่ของวุฒิสภาในกรณี ดังกล่าวลดหายไปเป็นอย่างมาก

นอกจากนี้ การที่คณะรัฐมนตรีจะต้องมารายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการ ปฏิรูปประเทศต่อวุฒิสภาทุก 3 เดือน ถือเป็นเวทีที่สำคัญยิ่งที่วุฒิสภาจะได้อภิปรายให้ฝ่ายบริหาร รับทราบถึงข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ตลอดจนผลการติดตาม เร่งรัด ที่วุฒิสภาได้มีต่อ ส่วนราชการต่างๆ ที่มีหน้าที่ในการดำเนินกิจกรรมโครงการตามแผนการปฏิรูปประเทศ

อนึ่ง ยังมีประเด็นพิจารณาว่า การตีความถึงการบรรลุเป้าหมายและบรรลุผลสัมฤทธิ์ ตามที่รัฐธรรมนูญมาตรา 257 และมาตรา 258 บัญญัตินั้น อาจมีความแตกต่างกันระหว่างมุมมอง ของฝ่ายบริหารและมุมมองของฝ่ายนิติบัญญัติ

ประเด็นที่สอง หน้าที่และอำนาจในการตราพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

ผู้ศึกษาเห็นว่า การที่วุฒิสภามีหน้าที่และอำนาจในการตรากฎหมายในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภานั้น ทำให้วุฒิสภามีส่วนอย่างสำคัญในการผลักดันกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศให้เป็นไปตามแนวทางที่วุฒิสภาได้พิจารณาศึกษาเรื่องตามหน้าที่ความรับผิดชอบ เนื่องจากวุฒิสภาจะสามารถมีส่วนร่วมในการพิจารณาตั้งแต่วาระที่หนึ่ง ขึ้นรับหลักการ ตามร่างกฎหมายที่คณะรัฐมนตรีเสนอ ซึ่งหากเป็นการตรากฎหมายในรูปแบบปกติแล้วนั้น จะต้องเสนอผ่านสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบและส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาตามลำดับ ซึ่งเมื่อร่างกฎหมายถูกส่งมาถึงวุฒิสภา อาจจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมให้แตกต่างไปจากร่างที่คณะรัฐมนตรีเสนอในคราวแรกอย่างมีนัยสำคัญก็เป็นได้

นอกจากนี้ การที่วุฒิสภาได้มีโอกาสร่วมพิจารณากฎหมายกับสภาผู้แทนราษฎรในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ก็ทำให้การตรากฎหมายการปฏิรูปประเทศดำเนินไปด้วยความละเอียดรอบคอบยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้ร่วมพิจารณาล้วนเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างหลากหลาย

ในประการสุดท้าย ผลกระทบที่มีต่อวุฒิสภากรณีแผนการปฏิรูปประเทศสิ้นสุดลง คือหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภามาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 ตามหมวด 10 “ภารกิจด้านการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ” ข้อ 175-182 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศ ซึ่งผู้ได้รับผลกระทบมีทั้งประธานวุฒิสภา คณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คณะกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ (ตสร.)

ประเด็นที่สาม หน้าที่และอำนาจของวุฒิสภามาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 ที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อแผนการปฏิรูปประเทศสิ้นสุดลง

ผู้ศึกษาได้นำข้อบังคับการประชุม ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศมานำเสนอ เพื่อให้ผู้อ่าน ได้ทราบถึงผลกระทบต่อหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภา ซึ่งหมายรวมถึงประธานวุฒิสภา คณะกรรมาธิการ ตสร. และคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภา ต่อกรณีที่แผนการปฏิรูปประเทศสิ้นสุดลง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ในภาพรวมให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ (ข้อ 175 วรรค 2 (1))
2. การศึกษาวิเคราะห์รายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศที่คณะรัฐมนตรีเสนอต่อรัฐสภาตามมาตรา 270 วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ รายงานสรุปผลการดำเนินการ

ประจำปีตามแผนปฏิรูปประเทศและตามยุทธศาสตร์ชาติ และรายงานเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับ (ข้อ 175 วรรค 2 (2))

3. การรวบรวมและจัดทำสรุปผลการศึกษาวิเคราะห์รายงานผลการดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศที่คณะรัฐมนตรีเสนอต่อรัฐสภาทุกสามเดือนตามมาตรา ๒๗๐ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ เพื่อเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภาภายในสามสัปดาห์นับแต่วันที่วุฒิสภาได้รับรายงานดังกล่าว (ข้อ 175 วรรค 2 (3))

4. การรวบรวมและจัดทำสรุปผลการศึกษาวิเคราะห์รายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีตาม แผนปฏิรูปประเทศและตามยุทธศาสตร์ชาติที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติเสนอต่อวุฒิสภาตามกฎหมาย เพื่อเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภาภายในหกสัปดาห์ นับแต่วันที่วุฒิสภาได้รับรายงานดังกล่าว (ข้อ 175 วรรค 2 (4))

5. การกำหนดแนวทางดำเนินการเพื่อประโยชน์ในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด การปฏิรูปประเทศเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามรัฐธรรมนูญ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ ชาติ และประสานงานกับคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาอื่นทุกคณะ เพื่อดำเนินการให้เป็นไป ตามแนวทางดังกล่าว และผลักดันให้คณะกรรมการดังกล่าวมีการทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ (ข้อ 175 วรรค 2 (5))

6. การพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ของรัฐธรรมนูญ ร่วมกับคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อ 78 วรรค สอง ที่เกี่ยวข้องอย่างบูรณาการ เป็นการล่วงหน้า และรายงานต่อประธานวุฒิสภาเพื่อเสนอที่ประชุม วุฒิสภาทราบ ก่อนการพิจารณาในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา (ข้อ 175 วรรค 2 (6))

7. การพิจารณาเสนอแนวทางในการตั้งกรรมการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ที่จะตราขึ้น เพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ของรัฐธรรมนูญต่อคณะกรรมการ วิสามัญกิจการวุฒิสภา (ข้อ 175 วรรค 2 (7))

8. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูป ประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ (ข้อ 175 วรรค 2 (8))

9. การจัดให้มีระบบและฐานข้อมูลเกี่ยวกับการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูป ประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ที่วุฒิสภาและคณะกรรมการ ชาติได้จัดทำขึ้น พร้อมทั้งเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และกำกับดูแลให้ข้อมูลที่มีอยู่นั้นถูกต้อง เป็นปัจจุบัน (ข้อ 175 วรรค 2 (9))

10. การดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการปฏิรูปประเทศ และการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมาย (ข้อ 175 วรรค 2 (10))

11. เมื่อประธานวุฒิสภาได้รับรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศ ที่คณะรัฐมนตรีเสนอต่อรัฐสภาตามมาตรา ๒๗๐ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ รายงานสรุปผล การดำเนินการประจำปีตามแผนปฏิรูปประเทศและตามยุทธศาสตร์ชาติ และรายงานเฉพาะเรื่อง

เกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศหรือยุทธศาสตร์ชาติที่ต้องนำเสนอตามกฎหมาย หรือรายงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศหรือยุทธศาสตร์ชาติ ให้ประธานวุฒิสภาส่งรายงานนั้นไปยังคณะกรรมการธิการสามัญตามข้อ 175 และคณะกรรมการธิการสามัญประจำวุฒิสภามาข้อ 78 วรรคสอง โดยเร็ว (ข้อ 176)

12. ให้คณะกรรมการธิการสามัญประจำวุฒิสภามาข้อ 78 วรรคสอง ดำเนินการจัดทำผลการศึกษา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในแต่ละประเด็นที่เกี่ยวข้อง ตามแนวทางที่คณะกรรมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติกำหนด โดยประสานงานกับคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ และคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ แล้วเสนอต่อคณะกรรมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อรายงานให้วุฒิสภาทราบต่อไป ภายในระยะเวลาดังนี้ (ข้อ 177)

12.1 รายงานผลการดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศที่คณะรัฐมนตรีเสนอต่อรัฐสภา ทุกสามเดือนตามมาตรา 270 วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ต้องเสนอภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่คณะกรรมการธิการสามัญประจำวุฒิสภามาข้อ 78 วรรคสอง ได้รับรายงาน

12.2 รายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีตามแผนปฏิรูปประเทศและตามยุทธศาสตร์ชาติ ที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอต่อวุฒิสภามากฎหมาย ต้องเสนอภายในสามสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการธิการสามัญประจำวุฒิสภามาข้อ 78 วรรคสอง ได้รับรายงาน

12.3 รายงานเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศหรือยุทธศาสตร์ชาติที่ต้องนำเสนอตามกฎหมาย ต้องเสนอโดยเร็ว

13. ให้คณะกรรมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ รวบรวมผลการศึกษา ข้อเสนอแนะ และแนวทางการเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ที่คณะกรรมการธิการสามัญประจำวุฒิสภามาข้อ 78 วรรคสอง เสนอ แล้วนำมาวิเคราะห์โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์อย่างบูรณาการ เพื่อจัดทำเป็นรายงานข้อเสนอแนะและแนวทางในการเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ในภาพรวม แล้วรายงานต่อประธานวุฒิสภาเพื่อเสนอที่ประชุมวุฒิสภาภายในระยะเวลาตามข้อ 175 วรรคสอง (3) หรือ (4) แล้วแต่กรณี

เมื่อประธานวุฒิสภาได้รับรายงานตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ประธานวุฒิสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน (ข้อ 178)

บทที่ 5

ข้อสรุป

5.1 เจตนารมณ์และการตีความกฎหมายเกี่ยวกับการสิ้นสุดของแผนการปฏิรูปประเทศ

เจตนารมณ์ของกฎหมายและการตีความกฎหมาย มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ได้รับทราบว่าจะดำเนินการอย่างไรหากกฎหมายมิได้มีบทบัญญัติในกรณีนั้นไว้อย่างชัดเจน การค้นหาเจตนารมณ์และการตีความกฎหมายเกี่ยวกับการสิ้นสุดของแผนการปฏิรูปประเทศก็เช่นเดียวกัน เนื่องจากกรณีนี้มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายเกี่ยวเนื่องกันหลายส่วน ส่งผลกระทบต่อองค์กรส่วนราชการทั้งหลาย อย่างกว้างขวาง การได้รับทราบถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายและการตีความกฎหมายย่อมนำมาซึ่งการยุติข้อโต้แย้งที่มี

สำหรับการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ได้รับทราบว่าการปฏิรูปประเทศนั้นมิได้มีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินการที่ชัดเจน แน่นนอน แต่สามารถดำเนินการได้ผ่าน “กรอบเวลาของแผนการปฏิรูปประเทศ คราวละ 5 ปี” โดยจะต้องดำเนินการไปเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 258 บัญญัติ และเพื่อบรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปประเทศ ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 257 บัญญัติ เมื่อเห็นว่าเกิดผลสัมฤทธิ์และบรรลุเป้าหมายตามรัฐธรรมนูญบัญญัติแล้ว ก็สามารถยุติการดำเนินการได้ผ่านกระบวนการสิ้นสุดแผนการปฏิรูปประเทศตามกรอบเวลาของแผน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะรัฐมนตรี

5.2 หน้าที่และอำนาจของวุฒิสภามารัฐธรรมนูญ มาตรา 270 เมื่อแผนการปฏิรูปประเทศสิ้นสุดลง

ถึงแม้หน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาเกี่ยวกับแผนการปฏิรูปประเทศ (แผนระดับที่ 2) จะสิ้นสุดลง แต่โดยที่หน้าที่และอำนาจในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ยังคงดำรงอยู่ และโดยที่ยุทธศาสตร์ชาติถือเป็นแผนระดับที่ 1 ซึ่งยังคงมีแผนระดับที่ 2 สนับสนุน ยุทธศาสตร์ชาติอีกจำนวน 3 แผนได้แก่ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคง ดังนั้น วุฒิสภาก็ยังมีภารกิจหลัก ในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการของฝ่ายบริหาร เพื่อให้ยุทธศาสตร์ชาติซึ่งเป็น แผนระดับที่ 1 สามารถบรรลุเป้าหมายภายใต้กรอบเวลาที่กำหนดไว้อยู่ นั่นเอง

นอกจากนี้ การที่คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติได้มีมติเห็นชอบแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศภายหลังการสิ้นสุดของแผนการปฏิรูปประเทศ โดยให้ส่วนราชการนำกิจกรรมโครงการที่เคยปฏิบัติตามแผนการปฏิรูปประเทศไปดำเนินการผ่านแผนระดับที่ 3 และแผนปฏิบัติการด้าน ... เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นมีความยั่งยืน และคณะรัฐมนตรีได้มีมติรับทราบแล้วนั้น ต่อกรณีดังกล่าว

วุฒิสภาก็ยังสามารถใช้หน้าที่และอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน คอยติดตามตรวจสอบว่าฝ่ายบริหารได้ดำเนินการเช่นนั้นไว้หรือไม่ เพียงใด แต่มีประเด็นที่พึงระวังว่า อำนาจดังกล่าวเป็นอำนาจตามหลักทั่วไป และส่วนราชการไม่มีบทผูกพันตามกฎหมายที่จะต้องนำ กิจกรรมโครงการที่เคยปฏิบัติเมื่อครั้งดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ มาดำเนินการผ่าน แผนระดับที่ 3 และแผนปฏิบัติการด้าน ... แต่อย่างใดแล้ว

อนึ่ง วุฒิสภาดังพึงระมัดระวังการกล่าวอ้างการปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 270 และข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 ตามหมวด 10 “ภารกิจด้านการปฏิรูปประเทศ และยุทธศาสตร์ชาติ” ข้อ 175-182 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศ เนื่องจากถึงแม้รัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวจะยังมีผลใช้บังคับโดยสมบูรณ์ คือ กำหนดให้วุฒิสภามีหน้าที่และอำนาจ ในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และวุฒิสภายังคงมีวาระการปฏิบัติหน้าที่ถึงปี พ.ศ. 2567 ก็ตาม แต่โดยที่การปฏิรูปประเทศจะต้องดำเนินการผ่าน “แผนการปฏิรูปประเทศ” เมื่อแผนการปฏิรูปประเทศสิ้นสุดลงแล้ว จึงไม่มีการดำเนินการของฝ่ายบริหารในเรื่องนี้อีกต่อไป อันทำให้หน้าที่และอำนาจในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศของวุฒิสภาย่อม สิ้นสุดลงไปด้วย

บรรณานุกรม

ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562, ราชกิจจานุเบกษา, 2 กันยายน 2562.

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ. (2562). ความมุ่งหมายและคำอธิบายประกอบรายมาตราของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ธานินทร์ กรัยวิเชียร, การใช้การตีความกฎหมาย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : กองทุนศาสตราจารย์จิตติ ดิงศภัทย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552.

ธานินทร์ กรัยวิเชียร, การตีความกฎหมายไทยโดยอิงหลักกฎหมายอังกฤษ บางเรื่องมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร? และควรจะแก้ไขอย่างไร?, ดุลพาท , มกราคม-เมษายน 2556.

ธานินทร์ กรัยวิเชียร, ความสำคัญของการตีความในวิชาชีพกฎหมาย, งานวิชาการรำลึกศาสตราจารย์จิตติ ดิงศภัทย์ ครั้งที่ 13 “100 ปี ชาตกาล ศาสตราจารย์จิตติ ดิงศภัทย์” วันเสาร์ที่ 29 มีนาคม 2551 ณ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 1.

บันทึกการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ....

บันทึกการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ....

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, กฎหมายมหาชน : ที่มาและนิติวิธี, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2538).

ปิ่นทิพย์ สุจริตกุล, กฎหมายกับการตีความ, วารสารรพี'42.

ปรีดี เกษมทรัพย์, การตีความกฎหมายอาญา, วารสารนิติศาสตร์, ฉบับที่ 4, ปีที่ 4, ธันวาคม 2527.

มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 27 กันยายน 2565.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. ราชกิจจานุเบกษา. 6 เมษายน 2560.

รายงานการประชุมคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ครั้งที่ 2/2565 วันจันทร์ที่ 22 สิงหาคม 2565.

รายงานการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ....

รายงานการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ....

รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ วันที่ 22 มิถุนายน 2560.

รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ....

รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ....

วรเจตน์ ภาคีรัตน์. การใช้การตีความกฎหมาย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : กองทุนศาสตราจารย์จิตติ
ติงศภัทิย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552.

สมยศ เชื้อไทย, คำอธิบายวิชากฎหมายแพ่ง : หลักทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2553.

หยุด แสงอุทัย, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 17, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552.

อัคราทร จุฬารัตน, การตีความกฎหมาย, ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์, 2541.

อัคราทร จุฬารัตน, หลักทั่วไปของการตีความในกฎหมายอิตาเลียน, วารสารนิติศาสตร์, ปีที่ 3, เล่มที่ 1 ,
ธันวาคม 2512.

ภาคผนวก

ผลสัมฤทธิ์การปฏิรูปประเทศตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

(อ้างอิงจาก เอกสารแนบระเบียบวาระการประชุม

คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ครั้งที่ 2/2565 วันที่ 22 สิงหาคม 2565

ระเบียบวาระที่ 4.3 การดำเนินการปฏิรูปประเทศ)

ผลสัมฤทธิ์การปฏิรูปประเทศตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

เป้าหมายตามมาตรา ๒๕๘	ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปประเทศ	ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock
<p>ก. ด้านการเมือง</p> <p>(๑) ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง รวมถึงการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐจกยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกัน และให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติโดยอิสระปราศจากการครอบงำไม่ว่าด้วยทางใด</p>	<p>- มีชุดความรู้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในรูปแบบหนังสือจัดทำเป็นหลักสูตร และมีการออกแบบสื่อการเรียนการสอน (Tool kit) สำหรับเยาวชน และประชาชนทั่วไป โดยมีการนำหลักสูตรดังกล่าวไปเผยแพร่และส่งเสริมความรู้ในพื้นที่ ผ่านศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง จำนวน ๔๙ ศูนย์ เครือข่ายวิทยากรตัวคูณ จำนวน ๕๐๖ คน และเครือข่ายสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยมีผู้เข้ารับการอบรมในพื้นที่ จำนวน ๕,๑๗๗ คน รวมถึงวิทยากรจากกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร นำความรู้ไปขยายผลต่อในพื้นที่ให้กับนักเรียน นักศึกษา เด็ก เยาวชน ผู้นำชุมชน และประชาชนทั่วไป จำนวน ๖ จังหวัด อาทิ พิษณุโลก ชุมพร และนครราชสีมา</p>	<p>BR๐๑๐๑ การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข</p>
	<p>การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๒ ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๕๑,๑๒๔,๑๒๐ คน โดยมี</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้ลงทะเบียนขอใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง นอกราชอาณาจักร จำนวน ๑๑๙,๓๑๓ คน - ผู้ใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร จำนวน ๑๐๑,๔๐๔ คน - ผู้ลงทะเบียนขอใช้สิทธิลงคะแนนก่อนวันเลือกตั้ง นอกเขตเลือกตั้ง จำนวน ๒,๖๓๔,๖๕๔ คน - ผู้ใช้สิทธิลงคะแนนก่อนวันเลือกตั้ง นอกเขตเลือกตั้ง จำนวน ๒,๒๘๙,๕๕๑ คน - ผู้ลงทะเบียนขอใช้สิทธิลงคะแนนก่อนวันเลือกตั้ง ในเขตเลือกตั้ง จำนวน ๗๙,๐๖๖ คน - ผู้ใช้สิทธิลงคะแนนก่อนวันเลือกตั้ง ในเขตเลือกตั้ง จำนวน ๗๔,๙๙๖ คน - ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน ๓๘,๓๔๑,๖๔๔ คน - บัตรเสีย จำนวน ๒,๑๓๗,๗๖๒ บัตร บัตรไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด จำนวน ๖๐๗,๑๓๓ บัตร 	<p>BR๐๑๐๑ การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข</p>
	<p>การประชาสัมพันธ์สร้างการมีส่วนร่วมการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยได้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่เผยแพร่ไปยังกลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๗๒๕ ครั้ง ผ่านสื่อโทรทัศน์ส่วนกลาง</p>	<p>BR๐๑๐๑ การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข</p>

เป้าหมายตามมาตรา ๒๕๘	ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปประเทศ	ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock
	และส่วนภูมิภาค ๕ สถานี สถานีวิทยุกระจายเสียงทั่วประเทศ ๗๓ สถานี และช่องทางสื่อออนไลน์	
(๒) ให้การดำเนินการกิจกรรมของพรรคการเมืองเป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เพื่อให้พรรคการเมืองพัฒนาเป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชนซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกัน มีกระบวนการให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบอย่างแท้จริงในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และการคัดเลือกผู้มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรม เข้ามาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม	มีแอปพลิเคชัน ฉลาดเลือก (Smart Vote) เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลผู้สมัคร พรรคการเมือง ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการเลือกตั้ง ส.ส. การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	BR๐๑๐๔ การส่งเสริมการพัฒนาพรรคการเมือง
(๓) มีกลไกที่กำหนดความรับผิดชอบของพรรคการเมืองในการประกาศนโยบายที่มิได้วิเคราะห์ผลกระทบ ความคุ้มค่า และความเสียหายอย่างรอบด้าน	มีแอปพลิเคชัน Civic Education เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเข้าถึงข้อมูลผู้สมัครรับเลือกตั้ง ข้อมูลพรรคการเมือง ข้อมูลที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง	BR๐๑๐๔ การส่งเสริมการพัฒนาพรรคการเมือง
(๔) มีกลไกที่กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและรับผิดชอบต่อประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ของตน	มีแอปพลิเคชัน ตาสับปะรด เพื่อใช้ในการติดตามสถานการณ์และป้องปรามการทุจริตเลือกตั้ง โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการรายงานสถานการณ์ เมื่อมีการพบเห็นการทุจริต และการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง หรือรายงานสถานการณ์ทั่วไปที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง	BR๐๑๐๔ การส่งเสริมการพัฒนาพรรคการเมือง
(๕) มีกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธีภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	เยาวชนกลุ่มเป้าหมายทั่วประเทศ จำนวน ๕๐ จังหวัด ได้รับการปลูกฝังจิตสำนึกรักสามัคคีและส่งเสริมความปรองดองของคนในชาติ โดยมีความรู้ เข้าใจปัญหา และมีส่วนร่วมในการดำเนินการสร้างความสามัคคีปรองดองและสมานฉันท์ โดยมีกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการ จำนวนทั้งสิ้น ๕,๔๑๐ คน	BR๐๑๐๓ การสร้างสามัคคีปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ
	มีกลไกในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธี โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ผ่านการดำเนินงานในลักษณะประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ มีความยืดหยุ่น และมีความเหมาะสมกับสถานการณ์และบริบทของแต่ละพื้นที่ โดยการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐ สร้างความปรองดองสมานฉันท์ ผ่านกลไกคณะกรรมการหมู่บ้าน ใน ๘๓๖ ตำบล	BR๐๑๐๓ การสร้างสามัคคีปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ

เป้าหมายตามมาตรา ๒๕๘	ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปประเทศ	ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock
<p>ข. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน</p> <p>(๑) การนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน และการจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดิน และเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน</p>	<p>ภาครัฐมี e-Service ๓๔๓ บริการ มีแพลตฟอร์มกลางสำหรับประชาชน Citizen Portal ผ่านแอปพลิเคชัน “ทางรัฐ” แพลตฟอร์มกลางสำหรับภาครัฐกิจผ่าน bizportal.go.th</p>	<p>BR๐๒๐๑</p> <p>ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานและการบริการภาครัฐไปสู่ระบบดิจิทัล</p>
	<p>มีพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อส่งเสริมให้การทำงานและการให้บริการของภาครัฐสามารถใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลักได้</p>	<p>BR๐๒๐๑</p> <p>ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานและการบริการภาครัฐไปสู่ระบบดิจิทัล</p>
	<p>มีแอปพลิเคชันเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในการเข้ารับบริการของรัฐ อาทิ แอปพลิเคชัน SmartLands ที่ใช้ในการติดตามข่าวสารต่าง ๆ ของกรมที่ดิน และเป็นช่องทางในการติดต่อใช้บริการต่าง ๆ ของกรมที่ดิน แอปพลิเคชัน e-QLands ที่อำนวยความสะดวกในการยื่นจองคิวฝ่ายทะเบียน ฝ่ายรังวัด แอปพลิเคชัน DLT Smart Queue อำนวยความสะดวกในการจองคิวอัตโนมัติในการต่อทะเบียนยานพาหนะ และทำใบขับขี่ ของกรมการขนส่งทางบก</p>	<p>BR๐๒๐๑</p> <p>ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานและการบริการภาครัฐไปสู่ระบบดิจิทัล</p>
	<p>ระบบภูมิสารสนเทศผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (DOLWMS) ผ่านเว็บไซต์ www.dolwms.dol.go.th อำนวยความสะดวกในการตรวจสอบโฉนดที่ดิน ออนไลน์ ระบบจะระบุที่ตั้งแปลงที่ดินบนแผนที่</p>	<p>BR๐๒๐๑</p> <p>ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานและการบริการภาครัฐไปสู่ระบบดิจิทัล</p>
	<p>มีระบบจองคิวเพื่อขอทำหนังสือเดินทางกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ อำนวยความสะดวกในการจองคิวขอทำหนังสือเดินทาง</p>	<p>BR๐๒๐๑</p> <p>ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานและการบริการภาครัฐไปสู่ระบบดิจิทัล</p>
	<p>มีระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) ซึ่งเป็นระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ติดตามการดำเนินงานของส่วนราชการที่ไม่เป็นภาระกับส่วนราชการมากเกินไป สนับสนุนระบบ paperless และมีช่องทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตาม รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ประมวลผลของทุกส่วนราชการในการเป็นระบบ platform เดียวกัน</p>	<p>BR๐๒๐๑</p> <p>ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานและการบริการภาครัฐไปสู่ระบบดิจิทัล</p>
	<p>มีระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform : TPMAP) ซึ่งเป็นระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ได้รับการพัฒนาต่อยอดจากระบบบริหารจัดการข้อมูลคนจนแบบชี้เป้า (Thai Poverty Map and Analytics Platform) ให้สามารถครอบคลุมปัญหาที่กว้างขึ้น เช่น เด็กแรกเกิด การศึกษา ผู้สูงอายุ การพัฒนาสภาพที่อยู่อาศัย สามารถใช้ระบุปัญหาความยากจนในระดับบุคคล ครัวเรือน ชุมชน ท้องถิ่น/ท้องที่ จังหวัด ประเทศ</p>	<p>BR๐๒๐๑</p> <p>ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานและการบริการภาครัฐไปสู่ระบบดิจิทัล</p>

เป้าหมายตามมาตรา ๒๕๘	ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปประเทศ	ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock
	หรือปัญหาความยากจนรายประเดือน ซึ่งทำให้การแก้ปัญหาตรงกับกลุ่มเป้าหมายมากขึ้นและสามารถออกแบบนโยบายโครงการในการแก้ปัญหาให้ตรงกับความต้องการหรือสภาพปัญหาได้	
(๒) ให้มีการบูรณาการฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานเข้าด้วยกัน เพื่อให้เป็นระบบข้อมูลเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินและการบริการประชาชน	<p>มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ของภาครัฐ และมีการนำมาใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม ๕ ด้านสำคัญ ได้แก่</p> <p>(๑) ด้านการมีรายได้และมีงานทำ มีการพัฒนา Job Matching Platform รวบรวมความต้องการแรงงาน โดยนำ AI มาเพิ่มประสิทธิภาพการจับคู่งาน</p> <p>(๒) ด้านสุขภาพและสาธารณสุข พัฒนาด้านระบบออกและอ่านใบรับรองแพทย์อิเล็กทรอนิกส์เสร็จแล้ว สามารถใช้งานร่วมกับแอปพลิเคชัน H&U ได้ และระบบ DGA RC เชื่อมต่อข้อมูลระบบบริหารจัดการผู้ป่วยโควิด-๑๙ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลของระบบการแพทย์ฉุกเฉิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดูแลผู้ป่วยในต่างจังหวัด</p> <p>(๓) ด้านเกษตรและการบริหารจัดการน้ำ บูรณาการข้อมูลพื้นฐานเชิงพื้นที่ด้านการเกษตรโดยการพัฒนาระบบ Agri-Map ให้ทันสมัย ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศให้สอดคล้องกับสภาพความเหมาะสมของปัจจัยการผลิตและความต้องการของตลาดในพื้นที่ พัฒนาคลัสเตอร์การสารสนเทศการเกษตร โดยพัฒนาสื่อองค์ความรู้ด้านพืชและสัตว์ (NECTEC/กรมพัฒนาที่ดิน/กรมประมง /กรมปศุสัตว์) จัดทำแอปพลิเคชัน Thai Water Plan เป็นฐานข้อมูลสำหรับบูรณาการแผนงานในการบริหารจัดการน้ำ</p> <p>(๔) ด้านการท่องเที่ยว จัดทำระบบฐานข้อมูลดิจิทัลด้านการท่องเที่ยวเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว โดยให้บริการในรูปแบบ Web Application และ Mobile Application</p> <p>(๕) ด้านการตลาดและการกระจายสินค้าสำหรับเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และธุรกิจที่เกิดขึ้นใหม่ (Startups) ส่งเสริมให้เกิดแพลตฟอร์มดิจิทัลช่องทางขายสินค้าและจัดส่งสินค้าและยกระดับการบริหารจัดการด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล พัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อยกระดับทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้แก่ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม และประชาชน และมีการยกระดับการให้บริการประชาชนผ่านระบบดิจิทัลแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One Stop</p>	BR๐๒๐๑ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานและการบริการภาครัฐไปสู่ระบบดิจิทัล

เป้าหมายตามมาตรา ๒๕๔	ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปประเทศ	ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock	
	Service) ด้วยระบบพอร์ทัลกลางเพื่อประชาชน (Citizen Portal) และระบบศูนย์กลางบริการภาครัฐเพื่อภาคธุรกิจ (Business Portal) ซึ่งเชื่อมต่อกับศูนย์ PMOC โดยจัดเตรียมเครื่องมือและออกแบบกระบวนการสำหรับการสำรวจและเชื่อมโยงชุดข้อมูล และ Dashboard ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายรัฐบาล		
(๓) ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและระบบการบริหารงานของรัฐและแผนกำลังคนภาครัฐให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ๆ โดยต้องดำเนินการให้เหมาะสมกับภารกิจของหน่วยงานของรัฐแต่ละหน่วยงานที่แตกต่างกัน	มีการศึกษาเพื่อลดสถานะความเป็นนิติบุคคลของส่วนราชการ เพื่อนำข้อเสนอแนะมาเป็นแนวทางในการจัดตั้งส่วนราชการระดับกระทรวงและกรม เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๑๘ วรรค ๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม	BR๐๒๐๒ จัดโครงสร้างองค์กร และระบบงานภาครัฐให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัว และเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์	
	มีหลักการและวิธีการจัดโครงสร้างองค์กรบริหารเฉพาะกิจ และรูปแบบ Agile Organization รวมทั้งมีการจัดทำต้นแบบวิเคราะห์การปรับปรุงโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการ	BR๐๒๐๒ จัดโครงสร้างองค์กร และระบบงานภาครัฐให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัว และเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์	
	มีแนวทางหรือหลักการประเมินประสิทธิภาพความคุ้มค่าการจัดส่วนราชการ (Post-Audit) กรณีศึกษาของสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ (สสว.) และสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	BR๐๒๐๒ จัดโครงสร้างองค์กร และระบบงานภาครัฐให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัว และเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์	
(๔) ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานบุคคลภาครัฐเพื่อจูงใจให้ผู้มีความรู้ ความสามารถอย่างแท้จริงเข้ามาทำงานในหน่วยงานของรัฐ และสามารถเจริญก้าวหน้าได้ตามความสามารถ และผลสัมฤทธิ์ของงานของแต่ละบุคคล มีความซื่อสัตย์สุจริต กล้าตัดสินใจ และกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง โดยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว มีความคิดสร้างสรรค์และคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อให้การปฏิบัติราชการและการบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีมาตรการ	มี กฎ ก.พ. ว่าด้วยการพัฒนาและทดสอบนวัตกรรมด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๕” หรือ “กฎ Sandbox” ซึ่งเปิดโอกาสให้มีพื้นที่สำหรับทดลอง ทดสอบนวัตกรรมใหม่ๆด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลที่แตกต่างจากปัจจุบัน ก่อนที่จะนำนวัตกรรมนั้น ๆ ไปใช้จริงในระบบราชการ เพื่อพัฒนาการบริหารทรัพยากรบุคคลของส่วนราชการให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ และเหมาะสมกับภารกิจของส่วนราชการแต่ละแห่งที่แตกต่างกัน	BR๐๒๐๓ ปรับเปลี่ยนการบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐสู่ระบบเปิด เพื่อให้ได้มา และรักษาไว้ซึ่งคนเก่ง ดีและมีความสามารถอย่างคล่องตัวตามหลักคุณธรรม	
	มีการศึกษาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐที่สนับสนุนให้เกิดการหมุนเวียน สับเปลี่ยนถ่ายเท กำลังคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ		
	ปรับหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการให้ข้าราชการไปปฏิบัติงานที่หน่วยงานอื่น (Secondment) และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบรรจุบุคคลที่มีความชำนาญสูงจากนอกระบบราชการเข้าสู่ระบบราชการ (Lateral Entry)		

เป้าหมายตามมาตรา ๒๕๘	ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปประเทศ	ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock
<p>คุ้มครองป้องกันบุคลากรภาครัฐจากการใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรมของผู้บังคับบัญชา</p>	<p>มีการศึกษาระบบการจ้างงานรูปแบบใหม่ในภาครัฐ โดยจัดทำข้อเสนอการปรับปรุงหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงานภาครัฐรูปแบบใหม่ เพื่อจัดทำแนวทางการปฏิบัติงานที่รองรับชีวิตและการทำงานวิถีใหม่ (New Normal) พร้อมคู่มือ และการทบทวนรูปแบบและกระบวนการพัฒนาข้าราชการที่อยู่ระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการให้สอดคล้องกับสถานการณ์และบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป</p>	
<p>(๕)ให้มีการปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้มีความคล่องตัว เปิดเผย ตรวจสอบได้ และมีกลไกในการป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน</p>	<p>มีระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ e-GP เพื่อให้เกิดการจัดซื้อจัดจ้างโปร่งใสโดยปัจจุบันได้เชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานของรัฐเรียบร้อยแล้ว ซึ่งได้เชื่อมโยงข้อมูลนิติบุคคลจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ข้อมูลทะเบียนรถจากกรมการขนส่งทางบก ข้อมูลทะเบียนราษฎรจากกรมการปกครอง และข้อมูลทะเบียนเรือจากกรมเจ้าท่า</p>	<p>BR๐๒๐๕ ขจัดอุปสรรคในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ และการเบิกจ่ายเงินเพื่อให้เกิดความรวดเร็ว คุ่มค่า โปร่งใส ปราศจากการทุจริต</p>
	<p>มีระบบขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการงานก่อสร้างอิเล็กทรอนิกส์ โดยได้ประกาศขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการงานก่อสร้างอิเล็กทรอนิกส์ล่าสุดข้อมูล ณ วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๕ ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการงานก่อสร้างที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการราคากลางและขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการ จำนวน ๕,๙๘๗ ราย</p>	<p>BR๐๒๐๕ ขจัดอุปสรรคในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ และการเบิกจ่ายเงินเพื่อให้เกิดความรวดเร็ว คุ่มค่า โปร่งใส ปราศจากการทุจริต</p>
<p>ค. ด้านกฎหมาย (๑)มีกลไกให้ดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับต่างๆ ที่ใช้บังคับอยู่ ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ และพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักสากล โดยให้มีการใช้ระบบอนุญาตและระบบการดำเนินการโดยคณะกรรมการเพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อให้การทำงานเกิดความคล่องตัว โดยมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน และไม่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น เพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ</p>	<p>มีพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อให้การตรากฎหมายเป็นไปโดยละเอียดรอบคอบ ไม่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น พัฒนากฎหมายให้ทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป</p>	<p>BR๐๓๐๑ มีกลไกยกเลิกรหัสแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่สร้างภาระหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน</p>
	<p>การศึกษาวิเคราะห์ทบทวนกฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับ และกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาต เพื่อลดขั้นตอนการดำเนินการและการอนุญาตที่ไม่จำเป็นหรือเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพ และการดำเนินธุรกิจของประชาชน โดยพบว่า มีกระบวนการตามผลการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น ๑,๐๙๔ กระบวนการ และจากผลการดำเนินงาน ณ สิ้นเดือนกันยายน ๒๕๖๔ มีดังนี้(๑) กระบวนการที่หน่วยงานรับดำเนินการแล้วจำนวน ๘๘๕ กระบวนการ (๒) กระบวนการที่หน่วยงานแจ้งตอบกลับและอยู่ระหว่างการพิจารณาดำเนินการ จำนวน ๙๐ กระบวนการ และ (๓) กระบวนการที่หน่วยงานไม่มีการแจ้งตอบกลับ จำนวน ๑๑๙ กระบวนการ คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๗๔ ของกระบวนการทั้งหมด ๑,๐๙๔ กระบวนการ และคณะทำงานพิจารณาปรับปรุงหลักเกณฑ์ฯ อยู่ระหว่างประชุมหารือเพื่อจัดทำแนวทางและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์</p>	<p>BR๐๓๐๒ จัดให้มีกลไกทางกฎหมาย เพื่อให้มีการพิจารณาปรับเปลี่ยนโทษทางอาญาที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงให้เป็นโทษปรับเป็นพินัย เพื่อลดผลกระทบทต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน</p>

เป้าหมายตามมาตรา ๒๕๘	ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปประเทศ	ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock
	<p>การจ้างคนต่างด้าวประเภทแรงงานมีทักษะฝีมือและเงื่อนไขการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราวสำหรับธุรกิจและทำงาน</p> <p>พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อเป็นกฎหมายกลางในการพิจารณาและกำหนดมาตรการสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรง และไม่กระทบโดยตรงต่อความสงบเรียบร้อยหรือความปลอดภัยของประชาชน โดยเป็นมาตรการที่กำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องชำระเงินค่าปรับตามที่กฎหมายกำหนด แต่การปรับเป็นพินัยนั้นไม่ใช่โทษปรับทางอาญา และไม่มี การลงโทษจำคุกหรือกักขังแทนค่าปรับ รวมทั้งไม่มีการลง บันทึกลงในประวัติอาชญากรรมแต่อย่างใด ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่สามารถชำระค่าปรับได้ก็ให้ใช้ “โทษบริการสังคม” แทนได้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้กระทำความผิดในการที่จะได้รับโทษที่เหมาะสมกับสภาพความผิด และเหมาะสมกับฐานะของตน โดยในอนาคตอาจมีการนำระบบการคิดค่าปรับตามรายได้หรือระบบ day fine มาใช้ เพื่อรองรับ การดำเนินการคิดค่าปรับตามกฎหมายข้างต้น</p>	<p>BR๐๓๐๒</p> <p>จัดให้มีกลไกทางกฎหมาย เพื่อให้มีการพิจารณาปรับเปลี่ยนโทษทางอาญาที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงให้เป็นโทษปรับเป็นพินัย เพื่อลดผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน</p>
<p>(๒)ปฏิรูประบบการเรียนการสอนและการศึกษาอบรมวิชาชีพกฎหมายเพื่อพัฒนาผู้ประกอบการวิชาชีพกฎหมายให้เป็นผู้มีความรอบรู้ มีนิติทัศนะ และยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมของนักกฎหมาย</p>	<p>มีคณะอนุกรรมการสภานิติศึกษาแห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายในการพัฒนาบุคลากร ด้านกฎหมาย เสนอแนะหลักสูตรการศึกษานิติศาสตร์ระดับปริญญาตรีที่เป็นมาตรฐาน ส่งเสริมและสนับสนุน การสร้างทักษะใหม่ที่จำเป็นในการทำงานให้สอดคล้องกับความต้องการ (reskill) การพัฒนาเพื่อยกระดับทักษะเดิมให้ดีขึ้น เพื่อรองรับการเติบโตในอนาคต (upskill) สำหรับผู้ประกอบการวิชาชีพกฎหมายทุกสาขา</p>	<p>BR๐๓๐๑</p> <p>มีกลไกยกเลิกหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่สร้างภาระหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน</p>
<p>(๓)พัฒนาระบบฐานข้อมูลกฎหมายของรัฐโดยใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลกฎหมายได้สะดวก และสามารถเข้าใจเนื้อหาสาระของกฎหมายได้ง่าย</p>	<p>การพัฒนาเว็บไซต์ https://www.law.go.th/ หรือ ระบบกลางทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒</p>	<p>BR๐๓๐๓</p> <p>จัดให้มีกลไกกำหนดให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีหน้าที่ควบคุม กำกับดูแล และบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย นำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย</p>

เป้าหมายตามมาตรา ๒๕๘	ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปประเทศ	ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock
(๔) จัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย	พระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๔ ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๔ เพื่อเป็นกลไกในการช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายที่มีประสิทธิภาพ	BR๐๓๐๔ จัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย
ง.ด้านกระบวนการยุติธรรม		
(๑) ให้มีการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า และมีกลไกช่วยเหลือประชาชนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ รวมถึงการตั้งศาลไกล่เกลี่ยให้มีความเป็นธรรมในสังคม	<p>พระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ.๒๕๖๕ ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๕ เพื่อกำหนดการดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจน และหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้ประชาชนสามารถ ตรวจสอบและติดตามความคืบหน้าของ การดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม ทำให้ได้รับความยุติธรรมได้โดยสะดวกและรวดเร็ว</p> <p>ค่าดัชนีนิติธรรม ในปัจจัยระบบการพิพากษาคดีอาญามี ประสิทธิภาพและเหมาะสมกับเวลา มีคะแนนในปี ๒๕๖๔ เท่ากับปี ๒๕๖๓ ที่ ๐.๔๓ และค่าดัชนีนิติธรรม ในปัจจัยมี การปฏิบัติอย่างเท่าเทียม และไม่มีการเลือกปฏิบัติ ในปี ๒๕๖๔ ที่มีคะแนน ๐.๕๑ ลดลงเล็กน้อย จากปี ๒๕๖๓ ที่มี คะแนน ๐.๕๓</p> <p>กองทุนยุติธรรม ได้เข้าให้การช่วยเหลือประชาชน ในการดำเนินคดี โดยในปี ๒๕๖๔ ได้ให้ความช่วยเหลือไปแล้ว ๒,๒๕๓ ราย (ร้อยละ ๕๓) จากจำนวนผู้ขอรับความช่วยเหลือ ๔,๒๒๓ ราย โดยเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๓ ที่ได้ดำเนินการช่วยเหลือ ๒,๒๑๑ ราย (ร้อยละ ๓๙) จากจำนวนผู้ขอรับความช่วยเหลือ ทั้งหมด ๕,๖๔๒ ราย</p> <p>จัดให้มีหน่วยความอาสาให้คำปรึกษาในสถานีตำรวจ จำนวน ๒๐๓ สถานี คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๗๐ ของสถานีตำรวจทั่วประเทศ</p> <p>จัดระบบให้มีการปล่อยชั่วคราวได้ทุกวันโดยไม่มีวันหยุด ซึ่ง อำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในการเข้าถึงกระบวนการ ยุติธรรมได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้นในศาลยุติธรรมทั่วประเทศที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๑๗๑ แห่งทั่วประเทศ นำอุปกรณ์เครื่องมือ อิเล็กทรอนิกส์พร้อมระบบที่เกี่ยวข้องสำหรับตรวจสอบหรือ จำกัดการเดินทางของบุคคลในการปล่อยชั่วคราว (Electronic Monitoring) แก่ผู้ต้องหา/จำเลยในศาลในศาลยุติธรรมทั่วประเทศ</p>	<p>BR๐๔๐๑ การให้ประชาชนสามารถ ติดตามความคืบหน้าขั้นตอน การดำเนินงานต่าง ๆ ใน กระบวนการยุติธรรม</p> <p>BR๐๔๐๑ การให้ประชาชนสามารถ ติดตามความคืบหน้าขั้นตอน การดำเนินงานต่าง ๆ ใน กระบวนการยุติธรรม</p> <p>BR๐๔๐๑ การให้ประชาชนสามารถ ติดตามความคืบหน้าขั้นตอน การดำเนินงานต่าง ๆ ใน กระบวนการยุติธรรม</p> <p>BR๐๔๐๓ การจัดหาหน่วยความอาสา ประจำสถานีตำรวจให้ครบ ทุกสถานีทั่วประเทศ</p> <p>BR๐๔๐๔ ปฏิรูประบบการปล่อยชั่วคราว</p>
(๒) ปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญา ให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่าง พนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ อย่างเหมาะสม กำหนดระยะเวลาในการ	ข้อมูลมาตรการ/ระบบที่เอื้อต่อการป้องกันมิให้เกิดการ เลือกปฏิบัติหรือผลประโยชน์ทับซ้อนในการปฏิบัติหน้าที่ จากรายงานสถานการณ์ตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา มีผลการประเมินในปี ๒๕๖๓ คิดเป็นร้อย	

เป้าหมายตามมาตรา ๒๕๔	ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปประเทศ	ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock
<p>ปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ชัดเจนเพื่อมิให้คดีขาดอายุ ความ และสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวน คดีอาญา รวมทั้งกำหนดให้การสอบสวนต้องใช้ประโยชน์จากนิติวิทยาศาสตร์ และจัดให้มีบริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าหนึ่งหน่วยงานที่มีอิสระจากกัน เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างมีทางเลือก</p>	<p>ละ ๙๒.๘๕ เพิ่มขึ้นมากจากปี ๒๕๖๒ ที่มีประสิทธิภาพอยู่ที่ร้อยละ ๔๐.๓๔</p> <p>สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๑๗๘/๒๕๖๔ เรื่อง การบันทึกภาพและเสียงการตรวจค้น จับกุม และการสอบสวนคดีอาญา เพื่อเป็นแนวทางในการบันทึกภาพและเสียง ในการตรวจค้น จับกุม และการสอบสวนคดีอาญา และที่ผ่านมาสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มีการจัดหาอุปกรณ์บันทึกภาพและเสียง ประกอบด้วย หมวกนิรภัยติดกล้องประจำรถจักรยานยนต์งานสายตรวจ ๖๐,๐๖๐ ชุด กล้องบันทึกภาพเคลื่อนไหวชนิดติดบนตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจงานสายตรวจและงานจราจร ๑๒๐,๕๙๗ ชุด กล้องบันทึกภาพเคลื่อนไหวบนสถานีตำรวจ ๑,๔๘๒ ชุด (ไม่สามารถบันทึกเสียงได้) และกล้องบันทึกภาพเคลื่อนไหวชนิดบันทึกภาพและเสียงพร้อมอุปกรณ์สำหรับใช้ในงานสอบสวน ๒,๙๘๐ ชุด เพื่อสามารถใช้เป็นพยานหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือในการพิสูจน์ความผิด หรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาหรือจำเลย และเป็นการคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุม</p>	<p>BR๐๔๐๕</p> <p>การบันทึกภาพและเสียงในการตรวจค้น จับกุม และการสอบสวนปากคำในการสอบสวน</p>
<p>(๓) เสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมให้มุ่งอำนวยความสะดวก ยุติธรรมแก่ประชาชน โดยสะดวกและรวดเร็ว</p>	<ul style="list-style-type: none"> มีการออกคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๑๗๗/๒๕๖๔ เรื่อง การรับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษความผิดอาญานอกเขตอำนาจการสอบสวน ซึ่งจากสรุปสถิติฐานความผิดคดีอาญา ในปี ๒๕๖๔ มีจำนวนคดีที่รับคำร้องทุกข์ จำนวน ๖๓๗,๗๘๐ คดี โดยสามารถจับกุมได้ ๖๐๒,๙๑๐ คดี (คิดเป็นร้อยละ ๙๕) รวมถึงได้มีการประชาสัมพันธ์ คำสั่งดังกล่าวผ่านช่องทางการประชาสัมพันธ์ต่างๆ เรียบร้อยแล้ว จัดตั้งศูนย์ยุติธรรมสร้างสุข ให้บริการประชาชนด้านงานยุติธรรมต่าง ๆ เช่น ปรีกษากฎหมาย ร้องเรียน/ร้องทุกข์ แจ้งเบาะแส ให้ข้อมูล คำแนะนำ ขอรับเงินช่วยเหลือกองทุนยุติธรรม ขอรับเงินช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหาย และจำเลยในคดีอาญา ขอรับการคุ้มครองพยานในคดีอาญา ขอไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท ขอรับการตรวจพิสูจน์ DNA และแจ้งความคดีพิเศษ เป็นต้น ผ่านช่องทางออนไลน์ เว็บไซต์ moj.go.th และแอปพลิเคชัน Justice Care จัดให้มีทนายความอาสาให้คำปรึกษาในสถานีตำรวจ จำนวน ๒๐๓ สถานี คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๗๐ ของสถานีตำรวจทั่วประเทศ 	<p>BR๐๔๐๒</p> <p>การรับแจ้งความร้องทุกข์ต่างท้องที่</p>
<p>(๔) ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับหน้าที่ อำนาจ และภารกิจของตำรวจให้เหมาะสม และ</p>	<p>พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๕ ประกาศราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๕ เพื่อให้ข้าราชการตำรวจสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามวิชาชีพได้โดยอิสระ ไม่ตกอยู่ภายใต้อาณัติของบุคคลใด มีประสิทธิภาพ</p>	

เป้าหมายตามมาตรา ๒๕๔	ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปประเทศ	ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock
<p>แก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการตำรวจให้เกิดประสิทธิภาพ มีหลักประกันว่าข้าราชการตำรวจจะได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม ได้รับความเป็นธรรมในการแต่งตั้ง และโยกย้าย และการพิจารณาบำเหน็จความชอบตามระบบคุณธรรมที่ชัดเจน ซึ่งในการพิจารณาแต่งตั้งและโยกย้ายต้องคำนึงถึงอาวุโสและความรู้ความสามารถประกอบกัน เพื่อให้ข้าราชการตำรวจสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ตกอยู่ใต้อาณัติของบุคคลใด มีประสิทธิภาพและภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตน</p>	<p>และมีความภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตน</p>	
<p>จ. ด้านการศึกษา</p>		
<p>(๑) ให้สามารถเริ่มดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา ตามมาตรา ๕๔ วรรคสอง เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัยโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย</p>	<ul style="list-style-type: none"> • อัตราการเข้าเรียนสุทธิต่อระดับก่อนประถมศึกษา อายุ ๓-๕ ปี ไม่รวมเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (อปท.) ในปีการศึกษา ๒๕๖๓ มีอัตราการเข้าเรียนสุทธิแบบปรับ (ANER) อยู่ที่ร้อยละ ๗๕.๑๕ • มีศูนย์การเรียน สถานเลี้ยงเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนักเรียนทั่วประเทศ รวมจำนวน ๑๙,๕๒๔ ศูนย์ 	<p>BR๑๒๐๑ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา ตั้งแต่ระดับปฐมวัย</p>
<p>(๒) ให้ดำเนินการตรากฎหมายเพื่อจัดตั้งกองทุนตามมาตรา ๕๔ วรรคหก ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้</p>	<p>มีพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกาศราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ ลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา และเสริมสร้างพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู</p>	<p>BR๑๒๐๑ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา ตั้งแต่ระดับปฐมวัย</p>
<p>(๓) ให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรองและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู</p>	<p>มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปกลไกและระบบการผลิตและพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐาน และได้มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรผลิตครูตามสาขาวิชาและบริบทพื้นที่เพื่อสร้างความเป็นเลิศ และมีร่างกรอบแนวคิดการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปกลไกและระบบการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐาน และแนวทางดำเนินงานโครงการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรผลิตครูตามสาขาวิชาและบริบทพื้นที่เพื่อสร้างความเป็นเลิศ</p>	<p>BR๑๒๐๓ การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐาน BR๑๒๐๓ การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐาน</p>

เป้าหมายตามมาตรา ๒๕๘	ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปประเทศ	ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock
	มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการพัฒนาอาจารย์ประจำหลักสูตร และมีกรอบสมรรถนะ มาตรฐานและตัวชี้วัดของอาจารย์ประจำหลักสูตรวิชาชีพครู และรูปแบบการพัฒนาอาจารย์ประจำหลักสูตรวิชาชีพครู และมีมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	BR๑๒๐๓ การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐาน
(๔)การปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัดและปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่	มีร่างกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. .... ร่างคู่มือการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. .... สำหรับช่วงชั้นที่ ๑ (ป.๑-๓) ร่างสาระการเรียนรู้ ๗ สาระ ช่วงชั้นที่ ๑ (ป.๑-๓) แผนการดำเนินงานโครงการวิจัยกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนนำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา และแผนการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ Active Learning สำหรับครูสอนสุขศึกษา พลศึกษา เพศวิถีศึกษา และทักษะชีวิต เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ตระหนักรู้ที่จะดูแลตนเองให้มีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา จิตวิญญาณ โดยจะมีการทดลองใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในช่วง พฤษภาคม ๒๕๖๕	BR๑๒๐๒ การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑
	มีการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ และการพัฒนานวัตกรรมเพิ่มขึ้นในแต่ละปี ในสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จำนวน ๕๔๑ สถานศึกษา ซึ่งเป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒	BR๑๒๐๒ การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑
	<ul style="list-style-type: none"> • มีศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา (Excellent Center) ที่มีการพัฒนาความเป็นเลิศในสาขาวิชาที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ (S-Curve) • มีแผนบูรณาการการศึกษาการวางรากฐานการศึกษาเพื่ออาชีพเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา • มีสถานประกอบการที่มีคุณภาพร่วมจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเมื่อสิ้นสุดไตรมาส ๔ ปี ๒๕๖๔ จำนวน ๖๕,๘๓๔ แห่งเพิ่มขึ้น จำนวน ๙,๘๙๐ แห่ง จาก ๕๕,๙๔๔ แห่ง ในปี ๒๕๖๓ คิดเป็นเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๕ 	BR๑๒๐๔ การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและระบบอื่น ๆ ที่เน้นการฝึกปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ นำไปสู่การจ้างงานและการสร้างงาน
	มีระบบคลังหน่วยกิตแห่งชาติ (National Credit bank System : NCBS) เพื่อสะสมหน่วยกิตและกลไกในการเทียบโอนความรู้หรือสมรรถนะ ที่ได้จากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และจากประสบการณ์บุคคล ซึ่งการเก็บสะสมหน่วยกิตไว้ในคลัง	BR๑๒๐๕ การปฏิรูปบทบาทการวิจัยและระบบธรรมาภิบาลของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสนับสนุนการพัฒนา

เป้าหมายตามมาตรา ๒๕๘	ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปประเทศ	ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock
	หน่วยกิตแห่งชาติ จะเชื่อมโยงกับคลังหน่วยกิตของสถาบันอุดมศึกษา ผู้เรียนสามารถลงทะเบียนเรียนและสะสมหน่วยกิตได้ตลอดชีวิต โดยไม่มีเงื่อนไขของระยะเวลาในการสะสมและระยะเวลาในการศึกษา สามารถเทียบโอนหน่วยกิตระหว่างสถาบันอุดมศึกษาได้	ประเทศไทยออกจากกับดักรายได้ปานกลางอย่างยั่งยืน
ฉ. ด้านเศรษฐกิจ (๑) ขจัดอุปสรรคและเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อให้ประเทศไทยและประชาชนได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกลุ่มเศรษฐกิจต่างๆ อย่างยั่งยืน โดยมีภูมิคุ้มกันที่ดี	<p>มีการทบทวนขอขยายธุรกิจประเภทกิจการศูนย์กลางธุรกิจระหว่างประเทศ (International Business Center: IBC) รวมถึงการเร่งเจรจา ภายใต้กรอบ FTA อาเซียน-แคนาดา</p> <p>มีการดำเนินการยกเว้นพระราชบัญญัติกองทุนช่วยเหลือเพื่อการปรับตัวของภาคการผลิตและบริการที่ได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้า พ.ศ. .... หรือ พ.ร.บ. FTA เพื่อจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือเพื่อการปรับตัวของภาคการผลิตและบริการที่ได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้า หรือกองทุน FTA เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจาก FTA ทั้งภาคการผลิตสินค้าเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ</p> <p>มีการพัฒนาระบบให้บริการ SME ACCESS ดำเนินการพัฒนาเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูลและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการ</p> <p>มีการประชุมเจรจาความตกลงการค้าเสรีไทย-สหภาพยุโรป การขยายการทำความตกลง FTA กับประเทศอื่น ๆ และการเชื่อมโยงข้อมูล ASEAN Customs Declaration Document</p>	<p>BR๐๕๐๑ การสร้างเกษตรมูลค่าสูง (High Value Added)</p> <p>BR๐๕๐๑ การสร้างเกษตรมูลค่าสูง (High Value Added)</p> <p>BR๐๕๐๓ การเพิ่มโอกาสของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กในอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย</p> <p>BR๐๕๐๔ การเป็นศูนย์กลางด้านการค้าและการลงทุนของไทยในภูมิภาค (Regional Trading/Investment Center)</p>
(๒) สร้างกลไกเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการนำความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ	<p>ส่งเสริมธุรกิจออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน SME CONNEXT</p> <p>พัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้เศรษฐกิจสร้างสรรค์สู่ผู้ใช้งานกว่า ๘๒๑,๗๕๐ ครั้ง ทำให้ผู้ประกอบการ SME มีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔๔.๗๖</p>	<p>BR๐๕๐๑ การสร้างเกษตรมูลค่าสูง (High Value Added)</p> <p>BR๐๕๐๓ การเพิ่มโอกาสของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กในอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย</p> <p>BR๐๕๐๕ การพัฒนาศักยภาพคนเพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ</p>

เป้าหมายตามมาตรา ๒๕๘	ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปประเทศ	ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock
	พระราชบัญญัติการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อที่จะสามารถดึงดูดการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมาย และยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้สูงขึ้นซึ่งจะผลักดันให้ประเทศไทยสามารถก้าวพ้นจากประเทศที่มีรายได้ระดับปานกลางได้ ส่งเสริมให้ธุรกิจ Start up ขอรับทุนเพื่อนำไปพัฒนาเทคโนโลยีในการสร้างมูลค่าให้กับเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งภาคเอกชนหลายแห่งได้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	BR๐๕๐๓ การเพิ่มโอกาสของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กในอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย
(๓)ปรับปรุงระบบภาษีอากรให้มีความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ เพิ่มพูนรายได้ของรัฐด้านต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และปรับปรุงระบบการจัดทำและการใช้จ่ายงบประมาณให้มีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล	ประชาชนสามารถใช้ระบบการยื่นแบบและชำระภาษีออนไลน์ (e-Filing) เพื่อประหยัดเวลา และค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปยื่นแบบและชำระภาษี รวมทั้งภาครัฐมีระบบ VES (Vat for Electronic Service) เพื่อใช้ในการจัดเก็บภาษีทำให้เพิ่มรายได้ให้กับภาครัฐ มีการจัดทำยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	BR๐๕๐๓ การเพิ่มโอกาสของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กในอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย
(๔)สร้างกลไกเพื่อส่งเสริมสหกรณ์และผู้ประกอบการแต่ละขนาดให้มีความสามารถในการแข่งขันอย่างเหมาะสม และส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจเพื่อสังคมและวิสาหกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสร้างกลไกเพิ่มโอกาสในการทำงานและการประกอบอาชีพของประชาชน	มีพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนผู้ประกอบการเพื่อสังคมหรือวิสาหกิจเพื่อสังคม เพื่อให้การดำเนินกิจการเกิดการขยายตัวมากขึ้นและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้าทั้งภายในประเทศ และระหว่างประเทศ ถ่ายทอดหลักสูตรฐานสมรรถนะในยุคความปรกติใหม่ (New normal) ให้กับผู้ประกอบการวิสาหกิจ เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์จำหน่ายสินค้าได้เองผ่านระบบ DGTFarm อดก. ดอทคอม Co-op click และตลาดเกษตรกรออนไลน์	BR๐๕๐๓ การเพิ่มโอกาสของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กในอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย BR๐๕๐๓ การเพิ่มโอกาสของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กในอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย BR๐๕๐๕ การพัฒนาศักยภาพคนเพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ
ข. ด้านอื่น ๆ (๑)ให้มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรมและยั่งยืน โดยคำนึงถึงความต้องการใช้น้ำในทุกมิติ รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศ	ความมั่นคงด้านน้ำอุปโภคบริโภค มีดัชนีความมั่นคงด้านน้ำอยู่ระดับที่ ๓ จากสูงสุดที่ระดับที่ ๕ มีสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) เป็นกลไกภาครัฐในการบูรณาการการบริหารจัดการน้ำทั้งหมดอย่างเป็นระบบ	BR๐๖๐๓ การบริหารจัดการน้ำเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่นอกเขตชลประทาน BR๐๖๐๓ การบริหารจัดการน้ำเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่นอกเขตชลประทาน

เป้าหมายตามมาตรา ๒๕๔	ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปประเทศ	ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock
(๒) จัดให้มีการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม รวมทั้งการตรวจสอบกรรมสิทธิ์และการถือครองที่ดินทั่วประเทศเพื่อแก้ไขปัญหากรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองที่ดินอย่างเป็นระบบ	มีการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนแล้ว ๑,๔๔๒ พื้นที่ใน ๗๐ จังหวัด รวมเนื้อที่ ๕,๗๕๗,๖๘๒ ไร่ ครอบคลุมประชาชน ๖๙,๓๖๘ ราย	BR๐๙๐๕ การสร้างมูลค่าให้กับที่ดินที่รัฐจัดให้กับประชาชน
	มีการพัฒนาและปรับปรุงนโยบายการสร้างมูลค่าให้กับที่ดินที่รัฐจัดให้ประชาชน	BR๐๙๐๕ การสร้างมูลค่าให้กับที่ดินที่รัฐจัดให้ประชาชน
	มีการบริหารจัดการที่ดินแก่เกษตรกรรายย่อย และผู้ด้อยโอกาส	BR๐๖๐๑ เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมาย
(๓) จัดให้มีระบบจัดการและกำจัดขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ด้านอื่น ๆ	มีประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจัดการมูลฝอย พ.ศ. ๒๕๖๐ และ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการรองรับการบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจกอันเนื่องมาจากการจัดการมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	BR๐๖๐๔ ปฏิรูประบบการบริหารจัดการเขตควบคุมมลพิษ กรณีเขตควบคุมมลพิษ มาบตาพุด
	กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีระบบสารสนเทศด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ซึ่งสามารถติดตามสถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศ และนำไปสู่การกำหนดมาตรการ นโยบายในการจัดการอย่างถูกต้องและเหมาะสม	BR๐๖๐๔ ปฏิรูประบบการบริหารจัดการเขตควบคุมมลพิษ กรณีเขตควบคุมมลพิษ มาบตาพุด
(๔) ปรับระบบหลักประกันสุขภาพให้ประชาชนได้รับสิทธิและประโยชน์จากการบริหารจัดการและการเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพและสะดวกทัดเทียมกัน	ดัชนีความก้าวหน้าของการพัฒนาคนด้านสุขภาพ พบว่า ปี ๒๕๖๓ มีค่าอยู่ที่ ๐.๖๐๗๘ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๒	BR๐๗๐๔ การปฏิรูประบบหลักประกันสุขภาพ และ กองทุนที่เกี่ยวข้องให้มีความเป็นเอกภาพ บูรณาการ เป็นธรรม ทัวถึง เพียงพอและยั่งยืนด้านการเงินการคลัง
	มีการยกระดับหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ หรือบัตรทอง ให้ประชาชนได้เข้าถึงบริการทางการแพทย์ได้ทุกพื้นที่ โดยครอบคลุมสิทธิการรักษา จำนวน ๔๗,๖๕๐,๙๕๒ คน ต่อจำนวนประชากรทั้งประเทศ หรือคิดเป็นร้อยละ ๙๙.๖๑	BR๐๗๐๔ การปฏิรูประบบหลักประกันสุขภาพ และ กองทุนที่เกี่ยวข้องให้มีความเป็นเอกภาพ บูรณาการ เป็นธรรม ทัวถึง เพียงพอและยั่งยืนด้านการเงินการคลัง
	มีคลินิกหมอครอบครัว หรือ PCC : Primary Care Cluster เป็นระบบบริการที่มีทีมหมอครอบครัว ดูแลประชาชนจำนวน ๑๐,๐๐๐ คนต่อทีม มีบทบาทในการให้บริการทุกคน บริการทุกอย่าง บริการทุกที่ บริการทุกเวลา ด้วยเทคโนโลยี	BR๐๗๐๓ การปฏิรูประบบบริการสุขภาพผู้สูงอายุด้านการบริบาล การรักษาพยาบาลที่บ้าน/ชุมชน และการดูแลสุขภาพตนเองในระบบสุขภาพปฐมภูมิเชิงนวัตกรรม

เป้าหมายตามมาตรา ๒๕๘	ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปประเทศ	ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock
	มีโทรเวชกรรม หรือ Telemedicine ซึ่งเป็นการนำเทคโนโลยีที่ช่วยให้ผู้ป่วยและบุคลากรทางการแพทย์สามารถพูดคุยกันได้แบบ Real-time สามารถสนทนาแบบมองเห็นหน้าได้ทั้ง ๒ ฝ่าย ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องเวลาและสถานที่ สะดวกสบาย ประหยัดเวลา และได้รับบริการเหมือนกับการมารับบริการที่โรงพยาบาล	BR๐๗๐๓ การปฏิรูประบบบริการสุขภาพผู้สูงอายุด้านการบริบาล การรักษาพยาบาลที่บ้าน/ชุมชน และการดูแลสุขภาพตนเองในระบบสุขภาพปฐมภูมิเชิงนวัตกรรม
(๕) ให้มีระบบการแพทย์ปฐมภูมิที่มีแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวดูแลประชาชนในสัดส่วนที่เหมาะสม	ดัชนีระบบสุขภาพ (Health Care Index) พิจารณาจากระบบสุขภาพดี พบว่า ปี ๒๕๖๔ ประเทศไทย อยู่อันดับที่ ๑๓ จาก ๘๙ ประเทศทั่วโลก มีคะแนน ๕๙.๕๒ คะแนน	BR๐๗๐๓ การปฏิรูประบบบริการสุขภาพผู้สูงอายุด้านการบริบาล การรักษาพยาบาลที่บ้าน/ชุมชน และการดูแลสุขภาพตนเองในระบบสุขภาพปฐมภูมิเชิงนวัตกรรม
	มีพระราชบัญญัติระบบสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อประชาชนได้รับบริการสุขภาพปฐมภูมิที่มีมาตรฐาน และลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการสุขภาพปฐมภูมิ ได้รับการดูแลสุขภาพอย่างองค์รวม ต่อเนื่อง ผสมผสาน ส่งผลให้มีสุขภาพแข็งแรง เจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้ลดลง อันเป็นการสร้างความเป็นธรรมและความมั่นคงด้านสุขภาพให้เกิดขึ้นในสังคมและประเทศ	BR๐๗๐๓ การปฏิรูประบบบริการสุขภาพผู้สูงอายุด้านการบริบาล การรักษาพยาบาลที่บ้าน/ชุมชน และการดูแลสุขภาพตนเองในระบบสุขภาพปฐมภูมิเชิงนวัตกรรม
	หน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยปฐมภูมิ ณ ปี ๒๕๖๔ มีจำนวนทั้งสิ้น ๒,๗๖๐ แห่ง ส่งผลให้ประชาชนได้รับการบริการปฐมภูมิที่ครอบคลุมมากขึ้น	BR๐๗๐๓ การปฏิรูประบบบริการสุขภาพผู้สูงอายุด้านการบริบาล การรักษาพยาบาลที่บ้าน/ชุมชน และการดูแลสุขภาพตนเองในระบบสุขภาพปฐมภูมิเชิงนวัตกรรม
	มีการเตรียมความพร้อมถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ๓,๒๖๔ แห่ง บุคลากรรวม ๒๑,๘๒๙ คน จากกระทรวงสาธารณสุขไปยังองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)	BR๐๗๐๕ การปฏิรูปเขตสุขภาพให้มีระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการ คล่องตัว และการร่วมรับผิดชอบด้านสุขภาพ ระหว่างหน่วยงานและท้องถิ่น
	คนไทยทุกครอบครัว ใน ๑๒ เขตสุขภาพ มีหมอประจำตัว ๓ คน และ อสม./หมอประจำบ้าน ๑ คน ดูแลประชากรในหลังคาเรือนครอบคลุม ร้อยละ ๗๙ จากประชากรเป้าหมาย	BR๐๗๐๓ การปฏิรูประบบบริการสุขภาพผู้สูงอายุด้านการ

เป้าหมายตามมาตรา ๒๕๘	ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปประเทศ	ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock
		บริบาล การรักษาพยาบาลที่ บ้าน/ชุมชน และการดูแล สุขภาพตนเองในระบบ สุขภาพปฐมภูมิเชิง นวัตกรรม

แผนการปฏิรูปประเทศ
(ฉบับปรับปรุง)

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ - สกุล	นางสาวจิริวิน คะประสิทธิ์
ตำแหน่งปัจจุบัน	วิทยากรชำนาญการพิเศษ
คุณวุฒิการศึกษา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สถานที่ติดต่อ	สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เลขที่ 1111 อาคารรัฐสภา ถนนสามเสนแขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
หมายเลขโทรศัพท์	08 1839 1779